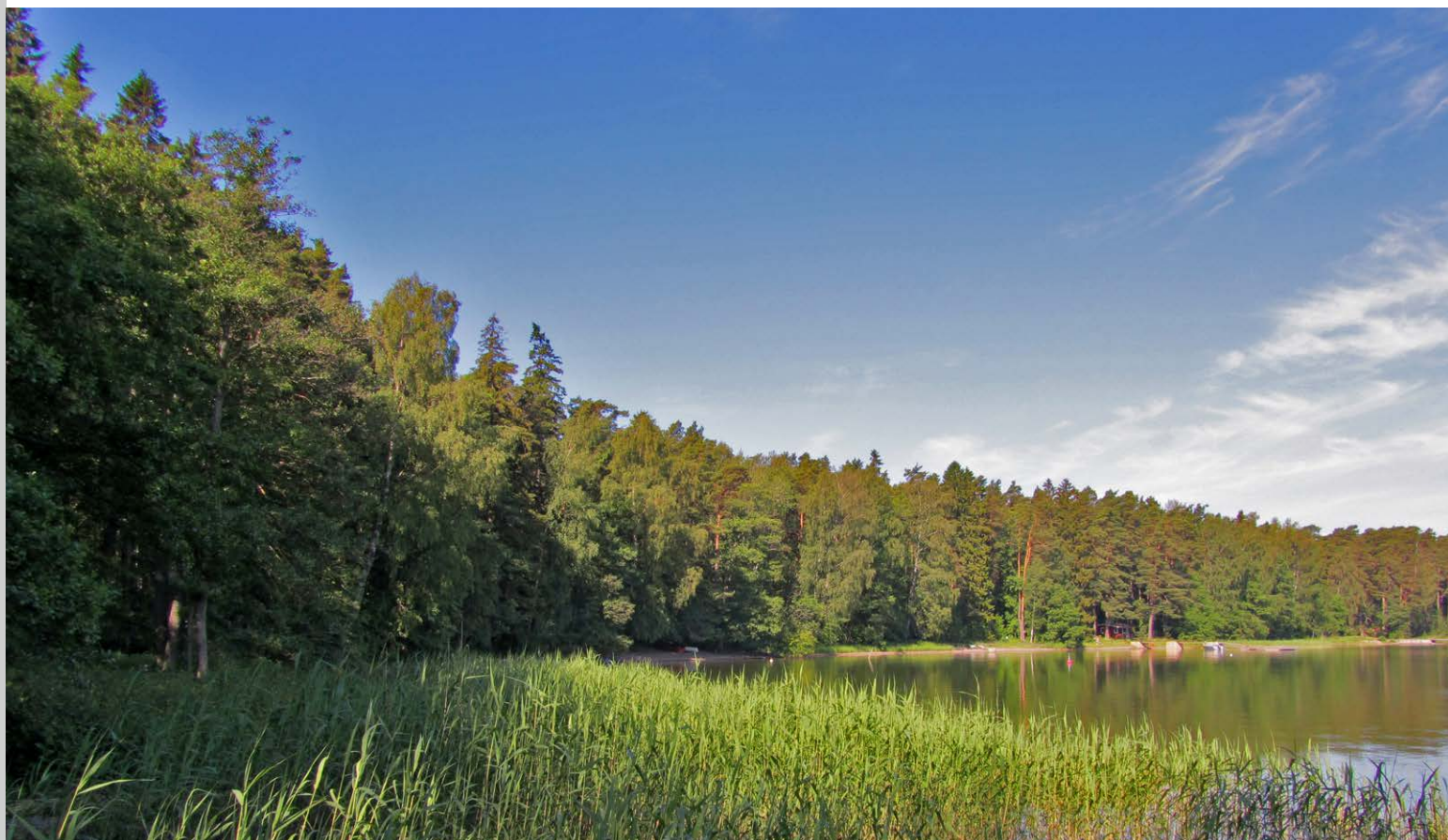

Helsingin kaupunki
Rakennusvirasto

Kallahdenniemen hoito- ja kehittämissuunnitelma

Kallahdenniemen hoito- ja kehittämissuunnitelma

Helsingin kaupungin rakennusvirasto 2013

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ	5
1 JOHDANTO	6
1.1 Hoito- ja kehittämissuunnitelman tarkoitus ja hyväksyminen	8
1.2 Työryhmä.....	8
1.3 Suunnittelualue	11
1.4 Suunnittelun vaiheet ja asukas- ja sidosryhmäyhteistyö	11
2 LÄHTÖKOHDAT	13
2.1 Kaavoitustilanne	13
2.2 Maakuntakaava.....	13
2.3 Yleiskaava	14
2.4 Helsingin vihersormet	15
2.5 Asemakaava	16
2.2. Alueelle tehdyt kehittämissuunnitelmat ja selvitykset.....	20
2.3 Suojellut ja arvokkaat kohteet.....	20
2.4 NATURA 2000 -alue ja suojellut luontokohteet.....	21
2.5 Arvokkaat kasvillisuus- ja kasvistokohteet	24
2.6 Lepakkokohteet.....	26
2.7 Linnustollisesti arvokkaat kohteet	26
2.8 Suojeltu lajikohteet.....	29
2.9 METSO-kartoitus	32
2.10 Arvokkaat maisemakohteet.....	36
2.11 Suojellut kulttuuriympäristöt	37
2.11 Käyttäjäkyselyn tulokset ja asukas- ja sidosryhmäpalaute.....	39

3. ALUEEN NYKYTILA	40
3.1 Katu-alueiden ja pysäköinnin nykytila	40
3.2 Ulkoilureitistön nykytila.....	42
3.3 Pyöräilyverkoston nykytila.....	46
3.4 Ylläpitoluokitus.....	47
3.5 Kalusteiden ja varusteiden nykytila.....	47
3.6 Opasteiden ja viitoituksen nykytila.....	48
3.7 Valaistuksen nykytila	48
3.8 Metsäalueiden nykytila.....	49
3.10 Rantojen ja rantaniittyjen nykytila.....	50
3.11 Luonnonsuojelualueiden nykytila	52
3.12 Pihapiirien hallinta- ja hoitovastuut.....	53
3.13 Epäselvät kulkuesteet.....	54
4 SUUNNITELMA.....	56
4.1 Suunnittelualueen yleistavoitteet ja kehittämissperiaatteet.....	56
4.2. Katu- ja pysäköintialueiden tavoitetila	57
4.3 Viheralueiden uudet hoitoluokat.....	58
4.4. Ulkoilureitistön parantaminen ja pihapiirien selkeyttäminen.....	61
4.5. Pyöräilyn tavoiteverkko	67
4.6. Kalusteiden ja varusteiden lisääminen.....	67
4.7. Palveluiden kehittäminen.....	69
4.8. Opastuksen ja viitoituksen kehittäminen	69
4.9. Valaistuksen kehittäminen	74
4.10 Metsät.....	75
4.11 Metsien hoito	79

4.12 Metsien hoito alueittain	80
4.13 Luonnonhoidon toteutusohjelma 2014 – 2023	81
4.14 Haitallisten vieraslajien torjunta.....	86
4.15 Rantaniittyjen hoito.....	89
4.16 Luonnon monimuotoisuuden ylläpito ja kehittäminen.....	89
4.17 Luonnonhoidon toimenpiteiden vaikutusten arviointi.....	91
5 HANKKEET JA KUSTANNUKSET.....	94
5.1 Katu- ja pysäköintialueet.....	94
5.2 Ulkoilureitit ja valaistus.....	94
5.3 Kalusteet ja opastus.....	95
5.4 Metsien hoito	95
5.5 Rantaniittyjen hoito	96
5.6 Haitallisten vieraslajien torjunta/Kurturuusun torjunta	96
5.7 Luonnonsuojelualueiden hoito	96
5.8 Kokonaiskustannukset	97
LÄHTEET	99

TIIVISTELMÄ

Kallahdenniemi sijaitsee Itä-Helsingissä, eteläisen Vuosaaren tyvessä. Se on Helsingissä ainutlaatuinen harjualue ja osa alueesta kuuluu Natura 2000-verkostoon. Kallahdenniemen maisemanmuodostelmat ja luonto monipuolisuudessaan luovat yhdessä ainutlaatuisen tunnelman, jota ei löydy muualta Helsingistä.

Kallahdenniemi suuri haaste on jatkuvasti lisääntyvä käyttöpaine. Lähialueiden rakentuminen lisää entisestään alueella liikkuvien ihmisten määrää ja lisäksi alueelle tullaan myös kauempaa. Alueella on jo nyt merkkejä liiallisesta kulumisesta, pysäköintiongelmista, roskaamisesta yms. lieveilmiöistä, jotka johtuvat alueen kovasta käytöstä.

Tämän hoito- ja kehittämissuunnitelman yhtenä tavoitteena on alueen virkistyskäytön kehittäminen. Tämä tarkoittaa alueen reittiverkoston täydentämistä, reittien opastamisesta eli kulunohjausta ja vahventamista sekä jätehuollon parantamista.

Lisäksi liikenne- ja pysäköintijärjestelyillä on merkittävä vaikutus luonnonmuokaisten alueiden säilymiseen ja virkistyskäyttöön. Tässä suunnitelmassa näihin kysymyksiin otetaan kantaa siltä osin, kuin on mahdollista ilman voimassa olevaa liikennesuunnitelmaa.

Alueelle tehdään myös luonnonhoitoa. Metsiä hoidetaan pienipiirteisesti luonnon monimuotoisuutta ja maisema-arvoja kunnioitten. Lisäksi poistetaan aluetta vaivaavaa aggressiivista vieraslajia, kurturuusua.

1 JOHDANTO

Kallahdenniemeen on tullut voimaan syksyllä 2012 uusi asemakaava, johon tämä hoito- ja kehittämissuunnitelma pohjautuu. Uuden suunnitelman laatiminen oli ajankohtaista, koska alueen edellinen luonnonhoitosuunnitelma sekä luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien voimassaoloaika on päättynyt.

Suunnitelman tavoitteena on ylläpitää ja kehittää alueen luontoarvoja, parantaa ja selkeyttää alueen virkistyskäyttöä sekä tarkastella alueen liikenne- ja pysäköintiratkaisuja. Suunnitelmassa on tarkasteltu alueen nykytilaa ja mietitty sen perusteella kehittämistarpeita eri osa-alueille, kuten liikenneverkostolle, ulkoilureiteille, metsille, niityille, jätehuollolle ja opastukselle.

Suunnitelmassa ehdotetut toimenpiteet vaihtelevat kertaluontoisista toimenpiteistä, esim. polkujen rakentamisista, jatkuvaluontoisiin, usein pitkäkestoisiin toimenpiteisiin, kuten esim. kurturuusun poistoon. Hoito- ja kehittämissuunnitelman tavoitteiden pohjalta tehtävä luonnonhoitosuunnitelman voimassaoloaika on 10 vuotta.

Alueella oleville kahdelle luonnonsuojelualueelle laaditaan Helsingin ympäristökeskuksen toimesta erilliset hoito- ja käyttösuunnitelmat, joten kyseisiä alueita tarkastellaan tässä suunnitelmassa vieraslaji-, reitistö-, opastus- ja jätehuoltokysymyksiin liittyen. Liikuntavirasto on käynnistänyt kesällä 2013 Kallahdenniemen uimarannan ympäristön yleissuunnitelman päivittämisen.

Tässä suunnitelmassa ei käsitellä tarkemmin Kallahdenniemen rakennettuja alueita, eikä alueen kulttuurihistoriaa. Niitä on tarkasteltu ansiokkaasti Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuissa. Alueellisen Natura 2000-verkoston vesialueita ei käsitellä tässä suunnitelmassa kuin ranta-alueiden osalta.

Sijaintikartta

Pohjakartta © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 16/2013

Suunnittelualue

1.1 Hoito- ja kehittämissuunnitelman tarkoitus ja hyväksyminen

Tämän hoito- ja kehittämissuunnitelman tarkoituksena on mm. kehittää ja ylläpitää alueen luontoarvoja ja päivittää alueen metsäiset luontotiedot. Suunnitelman yhtenä tarkoituksena oli myös selkeyttää ja parantaa Kallahdenniemen liikenne- ja reittiyhteyksiä ja selkeyttää sekavia maanhallintaolosuhteita.

Tehtävänä oli laatia Kallahdenniemen hoito- ja kehittämissuunnitelma. Suunnitelma laadittiin vuorovaikutteisesti asukkaiden, järjestöjen ja Helsingin muiden hallintokuntien kanssa. Suunnitelma tehtiin virkatyönä rakennusviraston arkkitehtuuriosaston suunnittelutoimistossa. Suunnitelma perustuu alueen vahvistettuihin kaavoihin, paikkatietomuodossa olevaan ympäristötietoon, muuhun ympäristötietoon, maastossa tehtävään suunnitteluun ja suunnittelun aikana koottuun asiantuntija- ja vuorovaikutuspalautteeseen. Suunnitelmassa kartoitettiin alueen nykytila ja mietittiin tämän pohjalta kehitystarpeita. Suunnittelualue on kooltaan noin 51 hehtaaria. Tavoitteena on, että suunnitelma on valmis ja hyväksytty yleisten töiden lautakunnassa vuoden 2013 loppuun mennessä.

1.2 Työryhmä

Projektipäällikkönä toimi metsäsuunnittelija Antti Siuruainen, joka vastasi myös luonnonhoidon osuudesta. Projektin työryhmän jäseniä ovat olleet rakennusvirastosta Nina Mouhu, Tuuli Ylikotila, Jenna Ikonen, Jyrki Ulvila ja Tarja Lahin.

Suunnitelman laadintaan osallistuivat sidosryhmänä katu- ja puisto-osaston rakennusviraston keskeiset asiantuntijat, Staran työnjohtaja, liikuntaviraston asiantuntija, ympäristökeskuksen luontoasiantuntijat, Vuosaari-seura sekä apulaiskaupunginjohtaja Pekka Saurin asettama luonnonhoidon työryhmä.

Suunnitelman valmistelun ohjausryhmänä toimi arkkitehtuoriosaston johtoryhmä ja laadunvalvojana suunnittelutoimiston toimistopäällikkö Jussi Luomaniemi.

Tehtävät:

HKR: suunnittelutoimisto:

Antti Siuruainen, Metsäsuunnittelija, projektipäällikkö

- projektin johto, sidosryhmä ja asukasryhmiä, luonnon- ja maisemanhoidon suunnittelu, käytön ja palveluverkon suunnittelu

Nina Mouhu, aluesuunnittelija

- reitistö, kalusteet ja varusteet, opastus ja valaistus, hankeohjelman laatiminen

Jenna Ikonen: suunnitteluinsinööri

- selvitys katualueiden nykytilasta sekä asemakaavan yleisten alueiden hankeohjelman laatiminen, kunnallistekniikan asiantuntija

Tuuli Ylikotila: luontoasiantuntija

- luonnonsuojelun asiantuntija, niittyjen ja ranta-alueiden hoidon asiantuntija

Tarja Lahin: projektisuunnittelija

- vuorovaikutus ja tiedotus

Jyrki Ulvila: paikkatietoasiantuntija

- analyysikartat

HKR: ylläpitotoimisto:

- metsävastaava Vesa Koskikallio

HKR: ohjelmointitoimisto:

- projektinjohtaja Helena Ström
- projektinjohtaja Ritva Keko

HKR: investointitoimisto:

- projektipäällikkö Anne Tanhuanpää

Eri virastojen yhteistyöhenkilöt:

Ympäristökeskus:

- kaupunkiekologi Kaarina Heikkonen
- ympäristötarkastaja Tiia Sten
- projektisuunnittelija Markku Heinonen

Kaupunkisuunnitteluvirasto:

- arkkitehti Veli-Pekka Kärkkäinen
- maisema-arkkitehti Raisa Kiljunen-Siirola
- liikennesuunnittelija Inga Valjakka.

Liikuntavirasto:

- kehittämissyksikön projektipäällikkö Hannu Airola

Kiinteistövirasto:

- kehittämissinsinööri Erik Nieminen
- asiakaspäällikkö Matti Kuusela
- tonttiasiamies Tapio Laalo
- toimistopäällikkö Peter Haaparinne

Stara:

- vastaava luontomestari Mikko Yletyinen

1.3 Suunnittelualue

Suunnittelualueena on Kallahdenniemienniemessä olevat kaavaan merkityt virkistysalueet (VL/s, VV/s ja suojelualueet (S-1). Suunnittelun ulkopuolelle jäävät jo olemassa olevat, sekä asemakaavan myötä laajennusosiksi suunnitellut erillispientalojen kortteli- ja virkistysalueet (AO/s, A0-1/s). Myös suurin osa V-1/s alueista jää suunnittelun ulkopuolelle, koska kyseiset alueet ovat rakennusten välittömiä pihapiirejä tai ne on vuokrattu yhdistysten käyttöön.

Lisäksi alueella oleville kahdelle luonnonsuojelualueelle laaditaan ympäristökeskuksen toimesta omat erilliset hoito- ja käyttösuunnitelmat, ja niiden osalta tässä suunnitelmassa tarkastellaan ainoastaan reitistöä, haitallisia vieraslajeja ja suojelualueiden rajapintoja. Kallahdenniemen uimarannan yleissuunnitelman päivittäminen on myös käynnissä. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 51 hehtaaria.

1.4 Suunnittelun vaiheet ja asukas- ja sidosryhmäyhteistyö

Suunnitelma laadittiin vuorovaikutteisesti ja se toteutettiin työryhmäkokouksilla, sidosryhmäkokouksilla, ohjausryhmäkokouksilla ja lehdistötiedotteilla ja asukastilaisuudella. Asukaspalautetta kerättiin ”Kerro kartalla”-palvelun kautta Internetin kautta. Palvelussa asukkaat jättivät paikkatietopohjaisia toiveita ja kehittämisideoita alueesta. Raporttiluonnosta kommentoitiin Helsingin kaupungin rakennusviraston Internet-sivuilla.

Suunnitelman yleistavoitteet tarkennettiin maastosuunnittelun perusteella. Käyty vuorovaikutus ja sen vaikutukset suunnitelmaluonnokseen kuvattiin raportissa omana kappaleena. Toimenpiteet tullaan ohjelmoimaan ja tärkeimmistä hankkeista laaditaan hankeohjelmat sekä kustannusarviot. Lisäksi määritellään mahdolliset jatkosuunnittelu- tai tutkimustarpeet.

Suunnitelmaluonnos käsiteltiin keskeisten sidosryhmien (Vuosaari-seura, Helka ry, Luonnonhoidon työryhmä) kanssa pidetyissä kokouksissa. Samalla koottiin sähköpostista ja viestimistä saatu palaute. Kaikki suunnitelmaluonnoksesta saatu palaute (sidosryhmät, asukkaat) analysoitiin suunnitelmaluonnoksen jatkokäsittelyssä rakennusviraston työryhmässä. Suunnitelmaluonnos käsiteltiin myös kaupunginjohtajan asettamassa luonnonhoidon työryhmässä 11.4.2013. Työryhmä antoi kokouksen jälkeen kirjallisesti yleis- sekä kuviokohtaisia kommentteja luonnonhoidon toimenpiteistä. Näitä kommentteja, kuten muutakin asukas- ja sidosryhmäpalautetta, otettiin huomioon suunnitelmaa laadittaessa.

Kallahdenniemienniemien hoito- ja kehittämissuunnitelmaluonnos käytiin läpi Jussi Luomasen kanssa ja esiteltiin ohjausryhmälle (arkkitehtuurisosaston johtoryhmä) hyväksyttäväksi. Tämän jälkeen suunnitelmaluonnos viimeisteltiin ja taitettiin. Taitettu suunnitelmaraportti esiteltiin Yleisten töiden lautakunnalle hyväksyttäväksi loppuvuodesta 2013.

2 LÄHTÖKOHDAT

2.1 Kaavoitustilanne

Valtakunnallisessa alueiden käyttötavoitteissa Kallahdenniemelle on asetettu mm. ekologisen ja virkistyskäytön kannalta merkittävien ja yhtenäisten alueiden huomioiminen, siten, ettei aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota. Lisäksi mainitaan, että asukkaille on turvattava virkistyskäyttöön soveltuvia laajoja ja vetovoimaisia alueita. Kaavassa nämä tavoitteet toteutuvat niin, että Kallahdenniemenniemen luonto-, maisema-, ja kulttuurihistorialliset arvot säilyvät pääosin ennallaan (Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2010:5.)

2.2 Maakuntakaava

Maakuntakaavassa (2006) (ks. alla oleva kuva) Kallahdenniemenniemi on merkitty virkistysalueeksi, NATURA 2000-verkoston kuuluvaksi alueeksi ja arvokkaaksi harjualueeksi. Lisäksi alueen kaakkoisnurkka on pääkaupunkiseudun rannikko- ja saaristovyöhykettä. (Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2010:5.)

Ote maakuntakaavasta

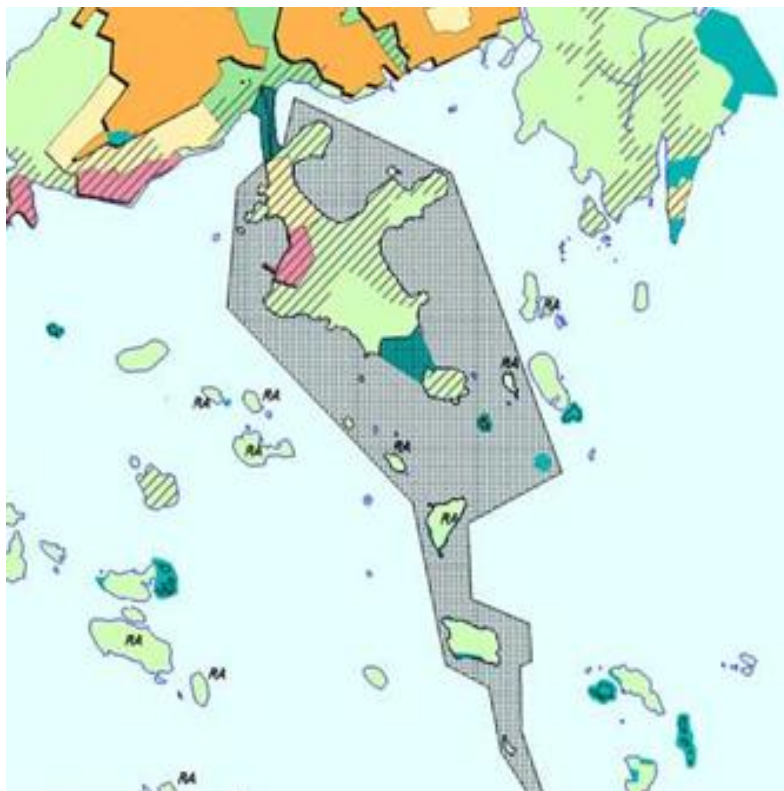

2.3 Yleiskaava

Helsingin yleiskaavassa (2002) (ks. alla oleva kuva) alue on vesi-, virkistys-, ja luonnonsuojelualueita, pientalovaltaista aluetta asumiseen ja sekä hallinnon ja julkisten palvelujen aluetta. Lisäksi suurin osa alueesta on osoitettu kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi alueeksi ja Natura-alueeksi. (Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2010:5.)

Ote yleiskaavasta

YLEISKAAVA 2002

Viivo 30 metrin alueen ulkopuolelle, jota pöytä koskee. Yleiskaava-alue kattaa kaupungin hallinnollisen alueen.

MAANKÄYTTÖ

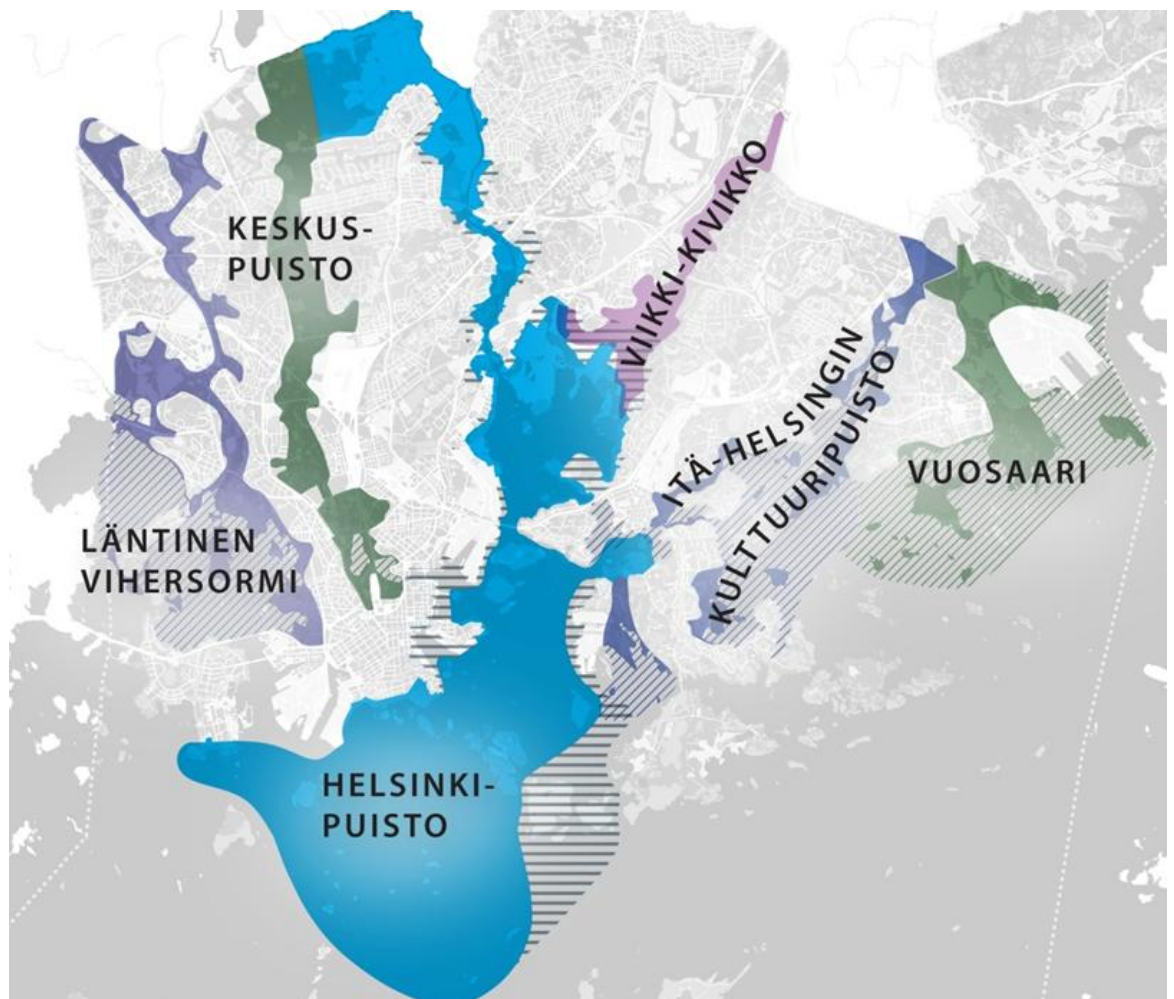
- KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE**
Aluetta kehitetään hallinnon, kaupan ja julkisten palvelujen, asumisen ja virkistys- sekä alueelle tarpeellisen yhdyskuntateknisen huollon ja liikenteen käyttöön.
- KERROSTALOVALTAINEN ALUE, ASUMINENTOIMINTILA**
Aluetta kehitetään asumaan, kaupan ja julkisten palvelujen sekä virkistys- ja ympäristöhaittoja aiheuttamattomaan toimintakäyttöön ja alueelle tarpeellisen yhdyskuntateknisen huollon ja liikenteen käyttöön. Toimintatilaan kehitettävä alue.
- PIENTALOVALTAINEN ALUE, ASUMINEN**
Aluetta kehitetään asumaan, virkistys-, kaupan ja julkisten palvelujen käyttöön sekä ympäristöhaittoja aiheuttamattomaan toimintakäyttöön ja alueelle tarpeellisen yhdyskuntateknisen huollon ja liikenteen käyttöön.
- HALLINNON JA JULKISTEN PALVELUJEN ALUE**
Aluetta kehitetään hallinnon, julkisten palvelujen, korkeakoulutuksen ja ympäristöhaittoja aiheuttamattoman toimintojen, asumisen ja virkistys- sekä alueelle tarpeellisen yhdyskuntateknisen huollon ja liikenteen käyttöön.
- TYÖPAIKKA-ALUE, TEOLLISUUS/TOIMISTOSATAMA**
Aluetta kehitetään tuotannon ja varastoinnin, palvelu- ja toiminta- sekä asennustöiden käyttöön. Lisäksi alueelle saa rakentaa tiloja julkisten palvelujen, yhdyskuntateknisen huollon, virkistys- ja liikenteen käyttöön.
- TEKNISEN HUOLLON ALUE**
Aluetta kehitetään yhdyskuntateknisen huollon, lämmityksen ja liikenteen käyttöön.
- KAUPUNKIPIISTO**
Kaupunkien kulttuuripiistoja ja alueellisia kaupunkipiistoja kehitetään monipuolisena toimint-, hoidon-, kulttuuri- ja luontoympäristönä. Alueelle saa rakentaa tarpeellisia yhdyskuntateknisen huollon tiloja ja liikennetiljoja. Ympäristöolosuhteiden suojeluun kehitettävä alue. Elosuomien hoitoluokan.
- HUVI- JA VIRKISTYSALUE**
Majapaikka- ja luontoympäristö kehitetään koko kaupungin kannalta merkittävänä virkistys- ja ulkoilutilana, josta lähtien kaupunkimääränsä. Alueelle saa rakentaa tarpeellisia yhdyskuntateknisen huollon tiloja ja liikennetiljoja.
- Loma-asuminen**
- Helmipiistona kehitettävä alue**
- LIKENNEALUE**
Alueelle saa rakentaa liikenteen hoitoon kannalta tarpeellisia tiloja ja liikenteen sekä yhdyskuntateknisen huollon tiloja.
- SATAMA-ALUE**
Satama-alueita kehitetään satama-, työpajaka- ja palvelutoimintojen alueina. Alueelle saa rakentaa liikenteen hoitoon kannalta tarpeellisia tiloja ja liikenteen sekä yhdyskuntateknisen huollon tiloja.
- SOTILASALUE**
Alue, joka muutetaan asuin- ja virkistysalueeksi, jos yleiskaavataustalla osoitettu muu toiminta siltä alueelta poistuu.
- LUONNONSUOJELUALUE**
- NATURA-ALUE**
- KULTTUURIHISTORIAALISESTI, RAKENNUSTAITEELLISESTI JA MAISEMAKULTTUURIN KANNALTA MERKITTÄVÄ ALUE**
Aluetta kehitetään siten, että alueen arvot ja ominaisuudet säilyvät.
- MAAILMANPERINTÖKOHDE**
- VESIALUE**
Alueelle saa rakentaa tiloja ja laitteita vesiliikenteen ja virkistystoiminnan käyttöön sekä tarvittavien ja liikenteelle tarpeellisia tiloja.

2.4 Helsingin vihersormet

Viheraluejärjestelmän rungon muodostavat keskuspuistomaiset vihersormet. Ne ulottuvat säteittäisesti mereltä kaupungin rajalle ja jatkuvat myös seudulle. Vihersormet sijoittuvat melko tasaisesti eri puolille kaupunkia. Ne sisältävät koko kaupungin kannalta merkittäviä luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvoja. Vuosaaren ulkoilupuiston alue ulottuu Uutelan rannoilta Vuosaaren pohjoisosaan saakka. Meri ympäröi Vuosaarta kolmelta suunnalta. Virkistyskäyttöön varatut rannat, puistot, liikunta-alueet muodostavat Vuosaaren monipuolisen virkistysaluekokonaisuuden. Kallahdenniemiennemi uimarantoinen, huvila-alueineen, harjumaisemineen ja luonnonsuojelukohteineen muodostaa tärkeän osan Vuosaaren virkistysalueita.

Kuva Helsingin vihersormista

2.5 Asemakaava

Elokuussa 2012 voimaantullessa asemakaavassa <http://ptp.hel.fi/kaavat/11970a.pdf> ja <http://ptp.hel.fi/kaavat/11970b.pdf> alue on varattu suurimmaksi osaksi eri-asteiseksi virkistysalueeksi (VL/s, VV/s ja V-1/s). Arvokas luontokohde Leppäniemen tyvessä on suojelumerkinnällä uhanalaisen kasvin esiintymisalue (S-1) ja luonnonsuojelualueet merkinnällä SL. Nämä edellä mainitut alueet ovat yhteensä noin 51 hehtaaria ja suunnitelma kohdistuu näille alueille.

Alueen liikenneväylät jaotellaan nykyisellään hallinnollisesti katuihin, yksityisiin teihin sekä polkuihin. Yksityisteitä Kallahdenniemienniemessä ovat Kallvikinniementie, (aik. Kallvikintie) sekä Leppäniementie. Molemmilla on oma tienhoitokuntansa. Rantapaadentie kuuluu liikuntaviraston vastuualueeseen, koska se on pääosin liikuntaviraston hallinnoiman alueen sisällä.

Vahvistuneen asemakaavan ja kadunpitopäätöksen myötä Kallvikinniementie muuttuu kaupungin hallinnoimaksi kaduksi. Lokakuussa 2013 pidetyssä katselmuksessa todettiin, että kaupunki voi ottaa kadun haltuun, kunhan tienhoitokunta korjauttaa muutamat töyssyt ja kuopat sekä suojiemerkinnät ja töyssyt.

Asemakaavassa tiet ovat merkitty kaupungin hallinnoimiksi kaduiksi. Reitit kulkevat kahden luonnonsuojelualueiden (SL) lävitse. Rantapaadentie on merkitty uimaranta-alueelle saakka jalankululle ja pyöräilylle varatuksi kaduksi, jolla tontille ja pysäköintialueelle ajo on sallittu (pp/t). Loppuosa Rantapaadentietä on merkitty jalankululle ja pyöräilylle varatuksi virkistys- ja uimaranta-alueen osaksi. Pyöräily ja jalankulku sovitetaan pääosassa katualueelle (Kallvikintie ja Rantapaadentie). Virkistysalueelle on merkitty reitit jalankululle ja pyöräilylle tai vain jalankululle. Yleinen pysäköinti (LP) on sijoitettu Kallvikinniementien päähän nykyiselle paikalle.

Muu osa alueesta on merkitty asemakaavaan eriasteisiksi erillispientalojen ja yleisten rakennusten korttelialueiksi (AO/s, AO-1/s ja Y/s). Näitä alueita ei tarkastella tässä suunnitelmassa. Tarvittaessa kyseisistä alueista saa lisätietoa Kaupunkisuunnitteluviraston raportista: Kallahdenniemi, osa 1: maisema- ja kulttuurihistoriallinen selvitys ja virkistysalueen yleissuunnitelma. Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2005:7:

http://www.hel2.fi/ksv/julkaisut/julk_2005-7.pdf

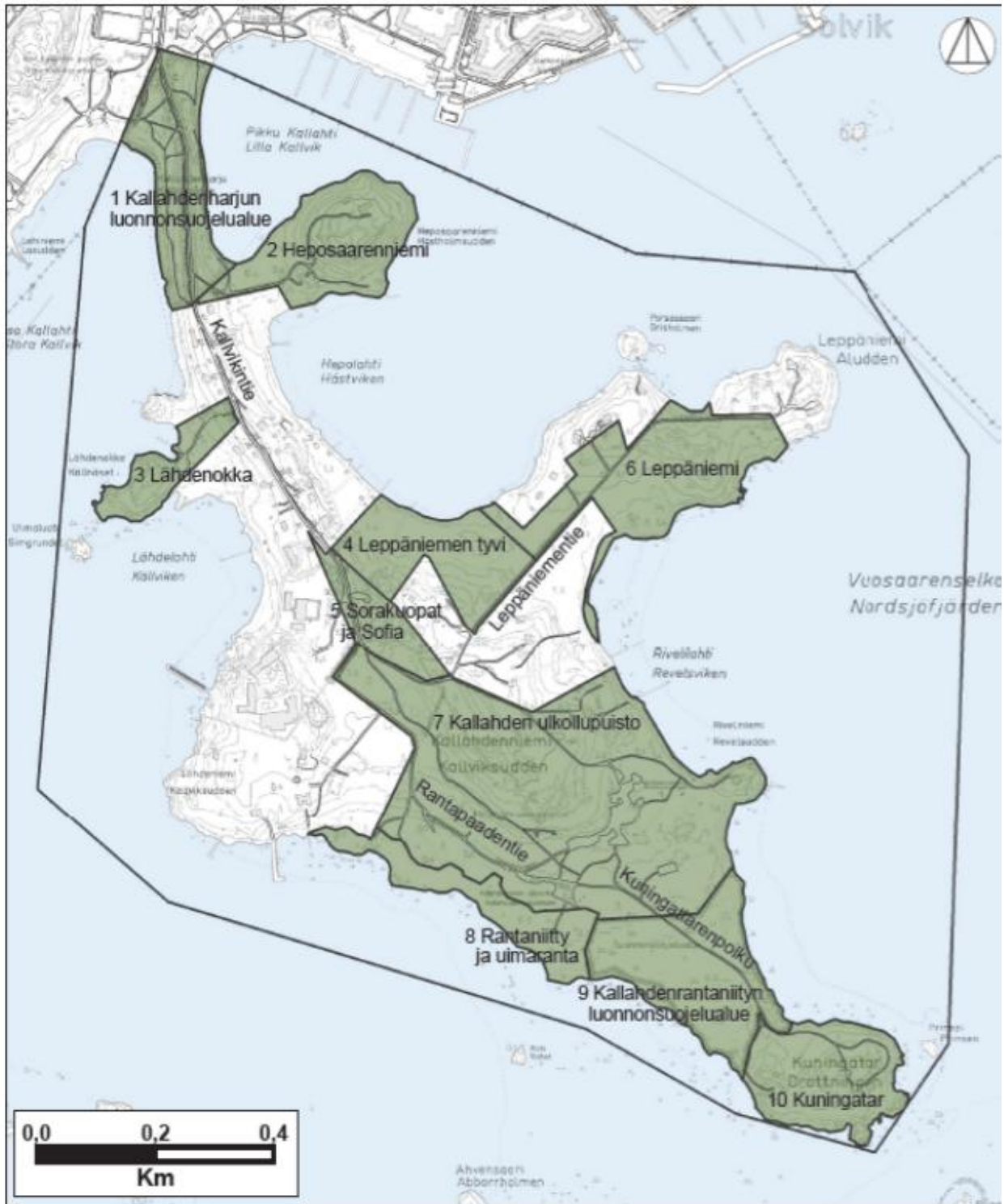
Lisäksi kaikki suunnittelualueen huvilat ja rakennukset on esitelty kaupunkisuunnitteluviraston raportissa Kallahdenniemi, osa 2: rakennusperinnön arvot. Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2005:8.raportista:

http://www.hel2.fi/ksv/julkaisut/julk_2005-8.pdf

Viheralueet

- Viheralue
- Tie

2.2. Alueelle tehdyt kehittämissuunnitelmat ja selvitykset

Kallahdenniemienniemessä on kaksi luonnonsuojelualuetta; alueen pohjoispäässä sijaitseva Kallahdenniemenharjun luonnonsuojelualue, sekä alueen eteläosissa sijaitseva Kallahdenniemen rantaniityn luonnonsuojelualue. Molemmille alueille on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmat Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen toimesta (Helsingin kaupungin ympäristökeskus 2003 & Helsingin kaupungin ympäristölautakunta). Näiden hoito- ja käyttösuunnitelmien voimassaoloaika on päättynyt. Kallahdenniemen rantaniityn suunnitelman päivitys on tarkoitus käynnistää kuluvan vuoden aikana. Tässä suunnitelmassa tarkastellaan kyseisiä luonnonsuojelualueita mm. reitistön, opastuksen ja haitallisten vieraslajien osalta.

Liikuntavirasto on laatinut hoitosuunnitelmia hallinnoimilleen alueille. Tällaisia suunnitelmia on laadittu mm. Kallahdenniemienniemien keskiosassa olevalle Lähdenokan alueelle, sekä eteläpäässä olevalle Kallahdenniemen uimarannan alueelle (Kallahdenniemienniemien uimarantasuunnitelma 1998). Lisäksi uimarannan seudulle on tehty kurturuuden torjuntaa ja liikenteen ohjausta ja hallintaa parantavia suunnitelmia ja toimenpiteitä. Liikuntaviraston on päivittämässä Kallahdenniemienniemien uimarantasuunnitelmaa.

Alueen eteläiseen osaan, Kuningattaren niemeen, on tehty vuonna 2008 kiinteistöviraston teettämä erillinen kehittämissuunnitelma, jossa tarkastellaan lähinnä alueen pihapiirien ja reitistön nykytilaa ja kehittämistarpeita.

2.3 Suojellut ja arvokkaat kohteet

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen ylläpitämän luontotietojärjestelmän mukaan suunnittelualueella on paljon erilaisia luontoarvoja: geologisesti, kasvistollisesti ja linnustollisesti arvokkaita kohteita sekä arvokas lepakkoalue. Lisäksi alueella on kaksi luonnonsuojelualuetta, Natura-verkoston kuuluvia alueita, sekä suojeltu lajikohteita.

Luontotietojärjestelmän luontokohteiden lisäksi rakennusvirasto on rajannut omissa inventoinneissaan lisää kohteita muiksi arvokkaiksi elinympäristöiksi. Kallahdenniemessä tällaisia kohteita ovat mm. rehevät tervaleppävaltaiset rantametsät. Lisäksi alueen keskiosissa on alueita arvometsiksi (C5-hoitoluokassa) mm. puuston iän, lahoppuustoisuuden ja pienialaisten kallioisuuden vuoksi.

Suunnittelualue on monilta osin rakentamatonta ja luonnonmukaista aluetta. Rannat ovat pääosin rakentamattomia, joten se on lähtökohtaisesti toimivaa ekologisten yhteyksien kannalta. Harjualueen kapean keskiosan asutus luo sen sijaan pullonkaulan toimivalle etelä-pohjois-suuntaiselle viheryhteydelle. Asutuksen lisäksi leviämiskykyisiä lajeja voi häiritä jonkin verran alueen tiestö ja muu rakentaminen.

2.4 NATURA 2000 -alue ja suojellut luontokohteet

Natura-2000-alue

1. Helsingissä on ainoastaan kaksi harjualueita: Kallahdenniemenharju ja Tahvonlahdenniemen harjualue. Kallahdenniemenharju kuuluu harjujaksoon, joka jatkuu Helsingistä Hyvinkäälle saakka. Muodostuma on syntynyt 12 000 vuotta sitten mannerjäätikön perääntyessä. Kallahdenniemenharjun suojelualue on niemen korkein kohta, sen jälkeen harju jatkuu madaltuen kohti kaakkoa, kunnes katoaa veden alle. Merellä harjun korkeimmat kohdat kohoavat näkyviin saarina. Kallahdenniemenharjun lakiosaa peittää vanha, noin 150-vuotias mäntymetsä. Kosteampaa rantaa kohti mentäessä männikkö muuttuu vehreäksi tervalepiköksi. Rantatasanteet kasveineen jäävät veden alle merenpinnan ollessa korkealla. Kallahdenniemessä harjualue jatkuu merenalaisena geologisena muodostumana pitkälle ulkosaa-ristoon asti. Alue kuuluu valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Kallahdenniemenharju ja sitä ympäröimä vesialue muodostavat ”Kallahdenniemen niitty-, harju- ja vesialue” -nimisen Natura 2000-verkoston kuuluvan alueen.

Kallahdenniemen niitty-, harju- ja vesialue (aluekoodi FI0100063) on suojeltu luontodirektiivin perusteella (Uudenmaan ympäristökeskus 1998; liite 1). Natura-alueen pinta-ala on 251 hehtaaria, josta valta-osa on vesialuetta. Kallahdenniemienniemien maa-alueista vain jo perustetut luonnonsuojelualueet kuuluvat Natura 2000 -rajaukseen. Alueelta on erotettu viisi luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä, joista Itämeren boreaaliset rantaniityt edustavat kahta prosenttia. Luontotyypeistä Itämeren boreaaliset rantaniityt on priorisoitu luontotyyppi. Aluetyyppi SCI. SCI-alueet (Sites of Community Importance) ovat luontodirektiivin perusteella Natura 2000 -verkostoon sisällytettäviä alueita

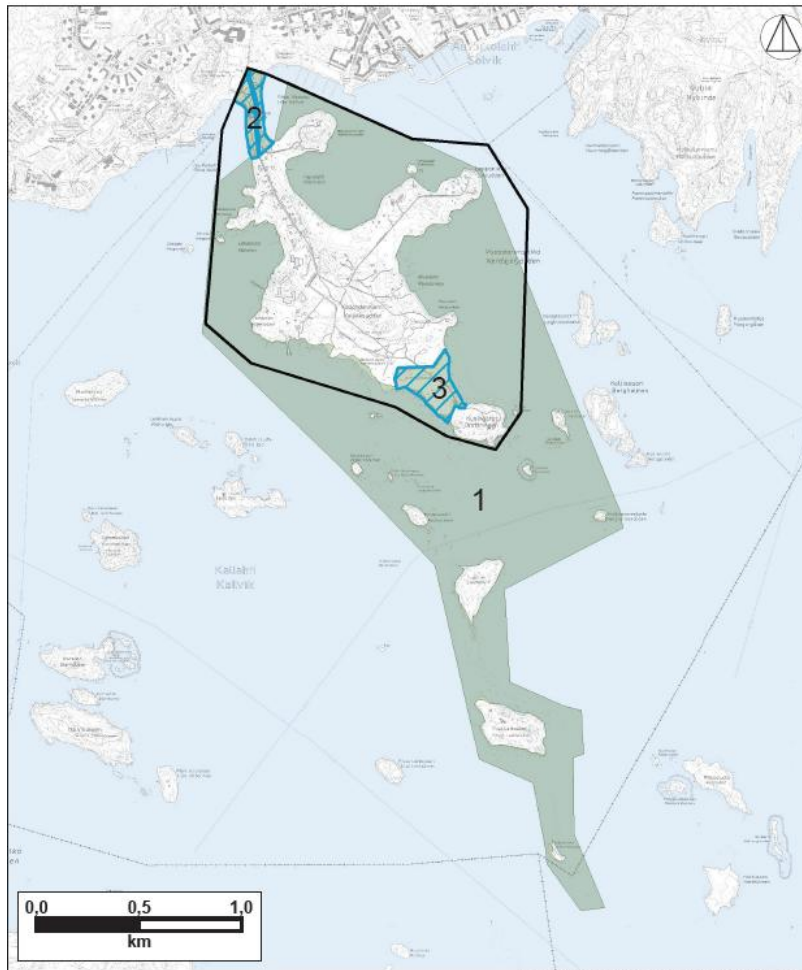
Luonnonsuojelualueet

2. Kallahdenniemenharju. Pohjoisosan kapea, jyrkkärinteinen harjukannas on pääasiassa noin 150-vuotiasta harjumännikköä. Kasvilajistossa on tavallimpien kangasmetsälajien joukossa mm. pohjanvariksenmarjaa ja sianpuolukkaa. Kallahdenniemienniemien pohjois-osan kapeasta kannaksesta muodostettiin luonnonsuojelualue v. 1990. Alueen pinta-ala on 3,67 ha. Suojelualueella on alueesta kertovia infotauluja ja aluetta kiertävä luontopolku.
3. Kallahdenniemen rantaniitty. Alava merenrantaniitty on muodostunut vähitellen Kallahdenniemienniemien ja Kuningatar-saaren välille maan kohoamisen seurauksena. Edustavalla, hiekkaisella maankohoamisniityllä maa kohoaa edelleen, joten niityn ekologia muuttuu jatkuvasti, tosin hitaasti. Kosteus- ja ravinneolot vaihtelevat, siksi rantaniityille on tyypillistä kasvillisuuden vyöhykkeisyys ja laikkuisuus. Tällä alueella kasvaa erilaisten niittytyyppien lisäksi rantametsän, metsittyvän kankaan ja hiekkaisen rannan lajistoa. Monimuotoista kasvillisuutta edustavat esimerkiksi keltamaite, punasänkiö, merisuolake, keltamaksaruoho ja meriratamo sekä puista tervaleppä, kataja

ja mänty. Keväisin ja syksyisin, monet kahlaaja- ja vesilinnut, kuten laulujoutsenet, ruokailevat alueella. Kallahdenniemen rantaniitty suojeltiin luonnonsuojelulain nojalla v. 1993. Pinta-ala 5,44 ha.

Natura-alue

Pohjakartta © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 16/20

	Suunnittelalueen rajaus		Kallahdenharjun luonnonsuojelualue (2)
	Natura-alue (1)		Kallahdenrantaniityn luonnonsuojelualue (3)

2.5 Arvokkaat kasvillisuus- ja kasvistokohteet

Ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmän arvokkaat luontokohteet on lueteltu ja kuvattu seuraavissa luvuissa. Arvoluokitus: I = hyvin arvokas, II = huomattavan arvokas, III = kohtalaisen arvokas.

1. Kuningattaren kannas. Kohde on Helsingin hienoimpia ja laajimpia jokseenkin luonnontilaisina säilyneitä merenrantaluontokokonaisuuksia. Alue kuuluu pääosin Kallahdenniemen rantaniityn luonnonsuojelualueeseen. Vallitsevien matalakasvuisten merenrantaniittyjen lisäksi alueella on matalia dyynejä, niittyjä jäätikköjokimuodostuman kuiviin mäntykankaisiin välittäviä erikoislaatusia vaihettumamännikköjä, ajoittain paljastuvia vesialueen matalikkoja sekä Kuningattaressa kivikko-, kallio- ja kasautumisrantoja. Rantaniittytyyppien laaja kirjo ulottuu vesirajan tuntuman meriluikka-, suolavihvilä-, rönsyrölli ja ruokoniityistä ylemmän rannan punanata-, ruskokaisla-, siniheinä-, luhtakastikka-, lännenmaarianheinä- ja muihin niittyihin. Kohteen merenrantakasvisto on hyvin monipuolinen ja lukuisia Helsingissä harvinaisia tai harvinaisehkoja lajeja sisältävä. Mittavaan merenranta- ja murtovesikasvistoon kuuluvat mm. ruoholaukka, ruokopuntarpää, meriputki, ketomaruna (hietikoilla), meripujon, meriasteri, merimaltsa, pikkusuolamaltsa, isomaltsa, merikaisla, merisinappi, ruohokanukka, meriluikka, rantajuolavehnä, ruokonata, pohjanpunanata, kierumatara, merirannikki, lännenmaarianheinä, suola-arho, morsinko, suolavihvilä, sammakonvihvilä, merinätkelmä, rantänätkelmä, rantavehnä, rantaputki, keltamaite, suomen-suolasänkiö, rantapiharatamo, meriratamo, matalanurmikka, pohjanpihatar, luotosorsimo, isolaukku, poimuhierakka, nyylähaarikko, sinikaisla, suomenlahdennurmikohokki, merivalvatti, suolasolmukka, merisuolake, merisaunio, merivirmajuuri, rantatädyke, pikkuluikka, tähkä-ärviä, merivita, ahvenvita, hapsivita, hentovita, merisätkin, merihapsikka ja pikkuhaura.

Kasviston rikkautta lisäävät vaihettumamänniköissä merenrantakasviston kohtaavat metsien ja suolattomien niittyjen lajit. Alueellisesti uhanalainen laji

ruskokaisla ja hyvin huomattavat lisäarvot. Lisäarvoina Helsingissä silmälläpidettävät lajit somersara, merisara, pikkurantasappi, jouhiluikka ja mutayrtti, Helsingissä muuten huomionarvoiset lajit hentosuolake, hernesara, isorantasappi, käärmeenkieli, särmäputki, merinätkelmä Arvoluokka I.

2. Leppäniemen tyven korpi- ja lehtoalue. Kohteen itäpuoliskon ydinosa muodostaa kostea ja paikoin kausivetinen painanne, jonka kasvillisuudessa on mosaiikkina kostean lehdon, lehtokorven ja tervaleppäluhdan piirteitä. Länteen päin kohde muuttuu kuivemmaksi, joskin vielä paikoin soistuneeksi lehdoksi. Kohteen viljavuutta osoittavat mm. sudenmarja, luhtasara, isotalvikki, metsätähtimö ja mustaherukka. Lisäarvoina Helsingissä vaarantunut laji lehtokielo, Helsingissä silmälläpidettävät lajit tähtitalvikki ja imikkä ja Helsingissä muuten huomionarvoiset lajit ketunlieko, lehtotähtimö ja näsiä. Arvoluokka I.
3. Lähdenokan kärki. Niemeä ympäröi edustava kivinen selkävesialuetyypin merenrantaniitty. Sen rikkaan ja värikkään kasviston (reilut 40 lajia) harvinaisimpia lajeja ovat matalan veden mutayrtti, vesirajan suolasolmukki ja itse niityllä runsas isorantasappi. Lisäarvoina Helsingissä muuten huomionarvoinen laji isorantasappi sekä kohteen luonnontilaisuus. Arvoluokka: III

2.6 Lepakkokohteet

4. Alue käsittää koko Kallahdenniemienniemien sekä ranta-alueen Kallahdenniemienniemienharjasta Lohiniemeen. Lepakot oleskelevat pääosin Kallahdenniemienniemien koillispuolisilla alueilla. Niemen keskellä kulkeva tie halkaisee alueen: eteläpuolella on pohjanlepakoita ja pohjoispuolella viiksisiippaa ja vesisiippaa. Pohjanlepakot esiintyvät pääasiassa avonaisemmillä paikoilla ja suosivat etelä- ja länsipuolisia alueita. Pohjanlepakot saalistavat myös Leppäniemessä. Muut alueet ovat metsäisempiä. Viiksisiipat viihtyvät alueen männiköissä. Erityisesti Kuningattaren tyvellä on hyvä viiksisiippapaikka. Viiksisiipan kannalta alue on samantapainen kuin Laajasalossa sijaitseva Tahvonlahden harjualue: hiekkaniemi, joka toimii "lumiaitana" eli kerää hyönteisiä. Viiksisiipat yleensä viihtyvät hiekkapohjaisten niemienniemien mäntymetsissä. Vesisiipat seuraavat niemienniemien itäpuolisia suojaisia lahtia. Todennäköisesti vesisiippa saalistaa kaikissa itäpuolisissa lahdissa esimerkiksi Rivelinlahdessa ja Hepolahdessa. Niemellä on todennäköisesti useita kolonioita rakennuksissa. Alue tarjoaa lepakoille suotuisia saalistuspaikkoja, vaikka tuulisi mistä suunnasta tahansa. Lohiniemessä on vanha rantavaja, joka on kesällä todennäköisesti lisääntymiskolonia. Arvoluokka I.

2.7 Linnustollisesti arvokkaat kohteet

5. Kallvikin rantaniitty. Heinikkoinen, märkäpohjainen niitty, eritoten ranta ruoikkoinen. Pesimälinnustona runsas avomaan peruslinnusto, lisäksi pensastasku, pikkulepinkäinen. Kohde on lähes kokonaan luonnonsuojelualue (Kallahdenniemienniemien rantaniitty), jossa on kielletty liikkuminen osoitettujen polkujen ulkopuolella sulan maan aikana. Arvoluokka II.
6. Kuningattarenlahti. Rehevärantainen, matala lahti, laajat ruoikot. Metsiköt tervalepikkaa, jossa sankka aluskasvillisuus ja lahoppuuta. Avaintekijänä lahden ruoikot ja mataluus, tervalepikoiden lahoppuusto ja tiheiköt. Lehtimet-sän ja ruoikoiden peruslajisto runsas, lisäksi uuttukyyhky, satakieli, puna-

varpunen, pensaskerttu, viiksitimali, silkkiuikku, pikkutikka, mustapääkerttu ja kultarinta, mahdollisesti harmaapäätikka. Osa kohteesta on luonnonsuojelualuetta (Kallahdenniemen rantaniitty), jossa on kielletty liikkuminen osoitettujen polkujen ulkopuolella sulan maan aikana. Arvoluokka II.

7. Kallvikinniemen kärki, Kuningatar. Kallioinen niemenkärki, jota ympäröi linnustollisesti melko rikas merialue. Avaintekijänä vesialueen ja kalliorantojen linnusto. Lintujentarkkailupaikka. Pesimälinnustona kivitasku, pesimälinnusto itse niemessä melko niukkaa. Edustan vesialueella havaitaan muutto-kausina ja talvella vaihtelevassa määrin lepäileviä vesilintuja, mm. tukkasotka, tukka- ja isokoskeloita, telkkiä. Arvoluokka III.
8. Kallahdenniemen ulkoilupuisto. Pääosin kuivahkoa mäntykangasta, paikoin avokallioita, eteläosa hiekkaista kangasmetsää ja voimakkaasti ulkoilukäytössä. Arvokkaimmat osat sijaitsevat alueen keski-pohjoisosissa, missä kuivaa mäntykangasta, paikoin rehevämpiä painanteita (lehtipuuta). Pesimälinnustona palokärki, töyhtö- ja hömötiainen, puukiipijä, sirittäjä, leppälintu, uuttukyyhky, mahdollisesti kangaskiuru (reviiri kuivalla kankaalla -96). Arvoluokka III.
9. Lähdenokka. Rehevä, lehtomainen niemi, jonka rannat matalia, hiekkaisia kiviä, ruovikkoa, niemen luoteisosat kallioisia. Paljon ulkoilukäyttöä. Avaintekijänä lehtomaiset osat ja rannat ruovikkoineen. Pesimälinnustona kohtalaisen runsas lehtimetsän peruslinnusto, lisäksi sirittäjä, kultarinta, mustapääkerttu, leppälintu, mahdollisesti pikkutikka. Arvoluokka III.
10. Heposaarenniemi. Tervalepikko, jossa vanhaa puuta ja lahoppuuta, ranta matala ja ruovikkoinen, aluskasvillisuus rehevää. Avaintekijänä rehevyys, vanhat lepät ja lahoppuut, tiheiköt ja rehevä aluskasvillisuus. Lehtimetsän peruslajisto runsas, lisäksi kultarinta, satakieli, mustapääkerttu, mahdollisesti pikkutikka ja uuttukyyhky. Arvoluokka III.

11. Rivelinlahti. Rehevä tervalepikko ja laajahko ruoikkoalue matalan lahden pohjukassa. Avaintekijänä lahden mataluus, tervalepikon vanhat puut ja lahopuusto, aluskasvillisuuden rehevyys. Lehtimetsän ja ruoikoiden peruslajiisto runsas, lisäksi silkkiuikku, kultarinta, satakieli ja mustapääkerttu. Lahti kerää muuttoaikoina jonkin verran vesilintuja ruokailemaan. Arvoluokka III.

Geologisesti tai geomorfologisesti arvokkaat kohteet

12. Hiekkaharju. Sijainti: Kallahdenniemienniemi, Santinen, Iso Leikosaari, Kutusärkkä sekä harjun vedenalaiset osat. Koko 100-600 m x 4300 m. Pohjoisin kapea harjukannas on rauhoitettu. Tila 2003: Luonnontilaisuutta rikkovat tiet, huvilat, hiekkakuopat ja uimaranta. Arvoluokka I.

13. Kivilaji: tuffiitti, diabaasi ja mafinen juoni, Kallahdenniemienniemi. Sijainti: Kallahdenniemi, Leppäniemen etelärannan kallioniemi. Kalliopaljastuman itä- ja kaakkoisosassa lähinnä vesirajaa on kerroksellinen tuffiitti, jossa on poimuja ja primaarisia sedimenttirakenteita. Kerrospaksuudet ovat 0,5 mm - 10 cm. Ylempänä pohjois- ja luoteisosassa on keskirakeinen diabaasi, joka leikkaa tuffiittia. Diabaasin plagioklaasiliistakkeet näkyvät selvästi. Lounaisosassa näkyy edellisiä kivilajeja leikkaava 4 m leveä tumma juoni, jossa on sarvivälkeporfyroblasteja. Edellisten lisäksi kalliolla on alle 5 cm leveitä kvartsijuonia. Kohteen koko 30 m x 40 m. Kallio on korkean veden aikaan osin veden alla. Tila 2003 hyvä. Arvoluokka I.

14. Kivilaji: Vulkaaninen konglomeraatti tai agglomeraatti, Kallahdenniemienniemi. Vulkaaninen tuhka, jossa runsaasti heitteleitä tai muita vulkaniitin kappaleita. Kappaleet litistyneitä. Sijainti: Kallahdenniemienniemi, länsiranta, rantakallio opiston kivilaiturin molemmilla puolilla. Koko 15 m x 60 m. Tila 16.7.2003: melko puhdas ja muuten hyvä. Arvoluokka II.

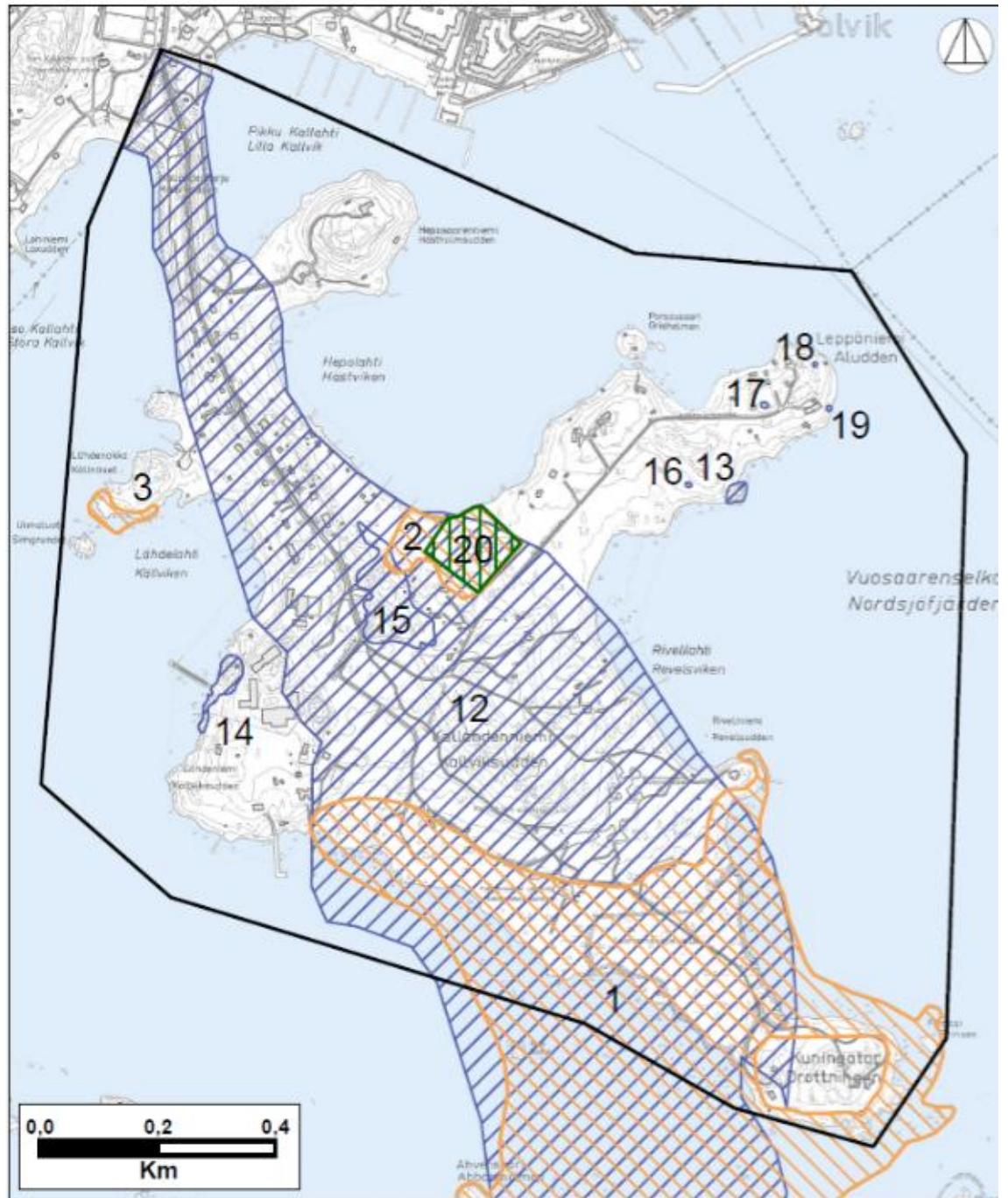
15. Vanha hiekanottoaika, Kallahdenniemi. Vanha hiekkakuoppa. Sijainti: Kallahdenniemi. Koko 100 m x 200 m. Tila 2003: Täysin metsittynyt. Arvoluokka II.
16. Siirtolohkare, Kallahdenniemi. Graniittinen siirtolohkare, jossa liuskejänteitä. Sijainti: Kallahdenniemi, Leppäniemen etelärannan lähellä. Koko 4 m x 4 m x 4 m. Tila 28.6.2003 hyvä. Arvoluokka II.
17. Siirtolohkareet, Kallahdenniemi. Kaksi vierekkäistä lohkareta paikallista vulkaanista kivilajia. Sijainti: Kallahdenniemi, Leppäniemen itäosa. Yksityisellä tilalla. Koko: 3 m x 3 m x 3,5 m ja 3 m x 3,5 m x 3 m. Tila 28.6.2003 hyvä. Arvoluokka II.
18. Siirtolohkare, Kallahdenniemi. Siirtolohkare. Sijainti: Kallahdenniemi, Leppäniemen itäpäähän koillisosa. Yksityisellä tilalla. Koko 3,5 m x 3,5 m x 4 m. Tila 28.6.2003 hyvä. Arvoluokka II.
19. Siirtolohkare, Kallahdenniemi. Rapakivigraniittinen siirtolohkare. Sijainti: Kallahdenniemi, Leppäniemen itäpää, kaakkoisranta vesirajassa. Yksityisellä tilalla. Koko: 2,5 m x 3 m x 3 m. Tila 28.6.2003 hyvä. Arvoluokka III.

2.8 Suojeltu lajikohte

20. Kallahdenniemi uhanalaislaji. Uudenmaan ympäristökeskuksen päätös 29.7.2003, erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikka.

Arvokkaat luontokohteet 1/2

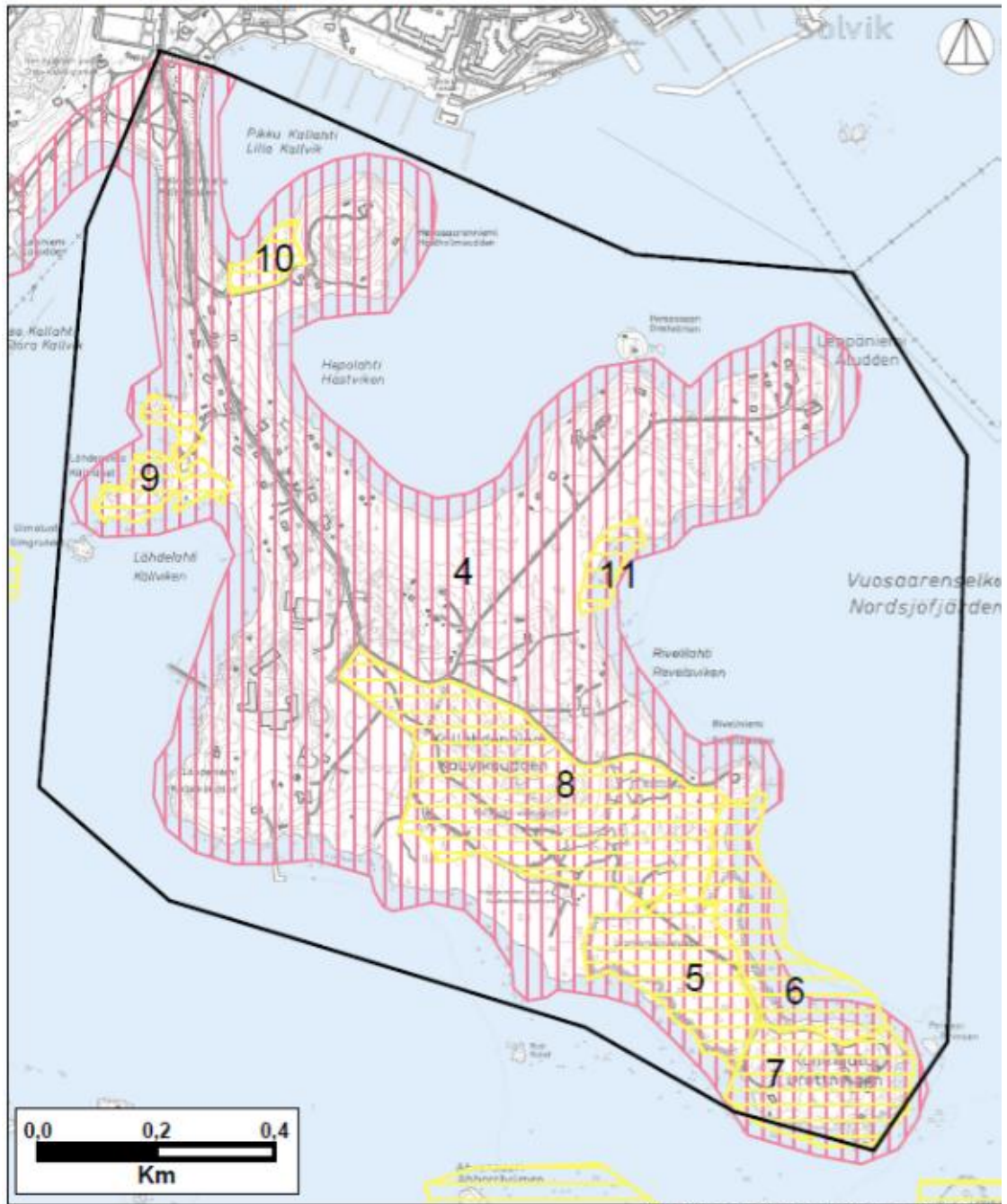
Pohjakartta © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 10/201

- Arvokas kasvillisuus- tai kasvistokohde (1-3)
- Geologisesti tai geomorfologisesti arvokas kohde (12-19)
- Suojeltu lajikohteet (20)

Numero viittaa tekstin kohteiden kuvauksessa käytettiin järjestysnumeroon.

Arvokkaat luontokohteet 2/2

Pohjakartta © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 18/2017

- Arvokas lepakkokohde (4)
- Linnustollisesti arvokas kohde (5-11)

Numero viittaa tekstin kohteiden kuvauksessa käytettiin järjestysnumeroon.

2.9 METSO-kartoitus

METSO-kartoitustyön on tehnyt Innofor Finland Oy vuonna 2011. Maastoinventointi tehtiin sellaisilla kaupungin omistamilla alueilla, joilta arvioitiin olemassa olevan metsäsuunnitteluaineiston perusteella löytyvän metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita. Inventointi ei siis ole alueellisesti kattava, ja siinä ilmenee puutteita ja tarkistustarpeita. Luonnonsuojelualueita ei inventoitu.

Inventointi on tehty Ympäristöministeriön julkaisussa [METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet](#) (Suomen ympäristö 26/2008) esitettyjen kriteerien mukaisesti. METSO-ohjelman eli Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman 2008–2016 tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys vuoteen 2016 mennessä. Inventointi on teetetty ympäristöministeriön vuonna 2010 Helsingin kaupungin ympäristökeskukselle myöntämän METSO-inventointituella. Se lisää tietopohjaa metsäluonnon arvokkaita kohteista, jotta ne voidaan huomioida maankäytön ja luonnonhoidon suunnittelussa. Maanomistaja voi halutessaan tarjota METSO-kriteerit täyttäviä kohteita suojeltaviksi ja saada niistä valtiolta korvauksen.

Kunkin kohteen tunnuksen loppuosa ilmaisee vuoden, jolloin kohde on alun perin inventoitu ja liitetty Helsingin arvokkaiden metsäluontokohteiden luetteloon. Kohteet koostuvat metsäsuunnittelukuvioista. Kohteiden tiedot on esitetty kohdekuvauslomakkeissa. Yleiskuvauksen, elinympäristötyyppien ja METSO-ohjelman mukaisten valintaperusteluokkien eli kriteeriluokkien lisäksi lomakkeilla on esitetty metsälain 10 §:n mukaisten tärkeiden elinympäristöjen ja luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien esiintyminen alueella, kohteen puustotiedot, kohteen lajistotietoja, arvio kohteiden edustavuudesta, luonnontilaisuudesta ja muuttuneisuudesta sekä vieraslajien esiintymisestä, METSO-ohjelman tavoitteiden ja luonnonvirkistyskäytön mahdollisista ristiriidoista sekä mahdollisia hoito- ja ennallistamistoimenpidesuosituksia.

sia. Lahopuutiedot on arvioitu silmämääräisesti koealoilta. Lajistotiedot eivät ole kattavia.

Kriteeriluokkia on kolme (I, II, III) kaikissa elinympäristötyypeissä: 1) lehdot, 2) runsaslahopuustoiset kangasmetsät, 3) pienvesien lähimetsät, 4) puustoiset suot ja soiden metsäiset reunat, 5) metsäluhdat ja tulvametsät, 6) harjujen paahdeympäristöt, 7) maankohoamisrannikon monimuotoisuuskohteet, 8) puustoiset perinnebiotoopit, 9) kalkkikallioiden ja ultraemäksisten maiden metsäiset elinympäristöt ja 10) muut luonnon monimuotoisuudelle merkittävät metsäiset kalliot, jyrkänteet ja louhikot. Käytetyt kriteerit on kuvattu julkaisussa [METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet](#) (Suomen ympäristö 26/2008) ja [Innofor Finland Oy:n laatimassa kriteeritaulukossa](#).

Luokka I: puuston rakennepiirteet (ikä, lahopuuston määrä ja laatu) ja lajisto ovat monimuotoisuudelle merkittäviä

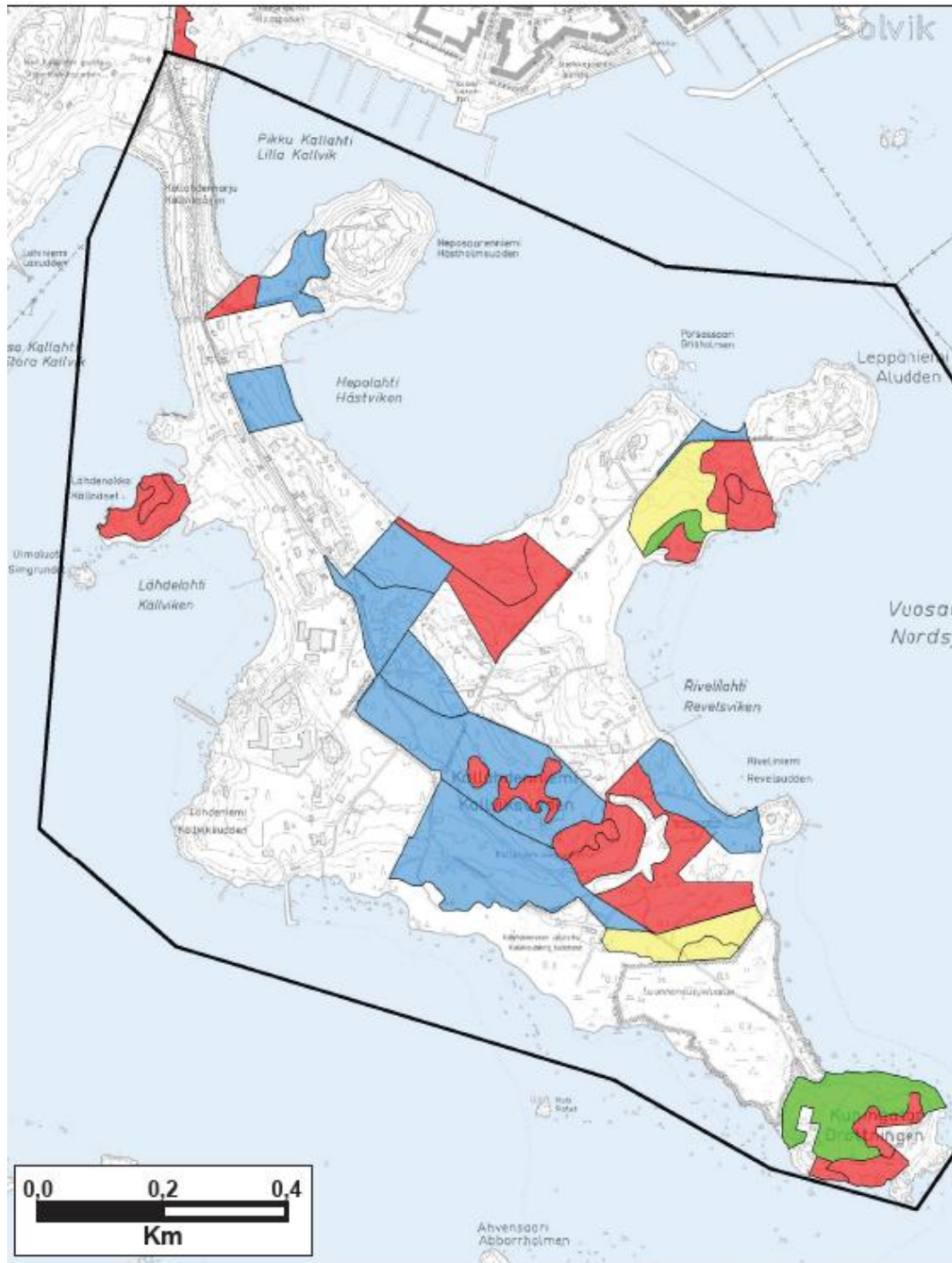
Luokka II: muita monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita (yleensä I-luokka nuorempia, niukkalahopuustoisempia mutta puulajisuhteiltaan monimuotoisia)

Luokka III: verrattain nopeasti monimuotoisuuden kannalta suotuisaan suuntaan kehittyviä

0-luokka: lisäalueita, jotka eivät täytä METSO-ohjelman valintaperusteita, mutta ovat tärkeitä arvokkaiden metsäkohteiden yhtenäisyyden kannalta.

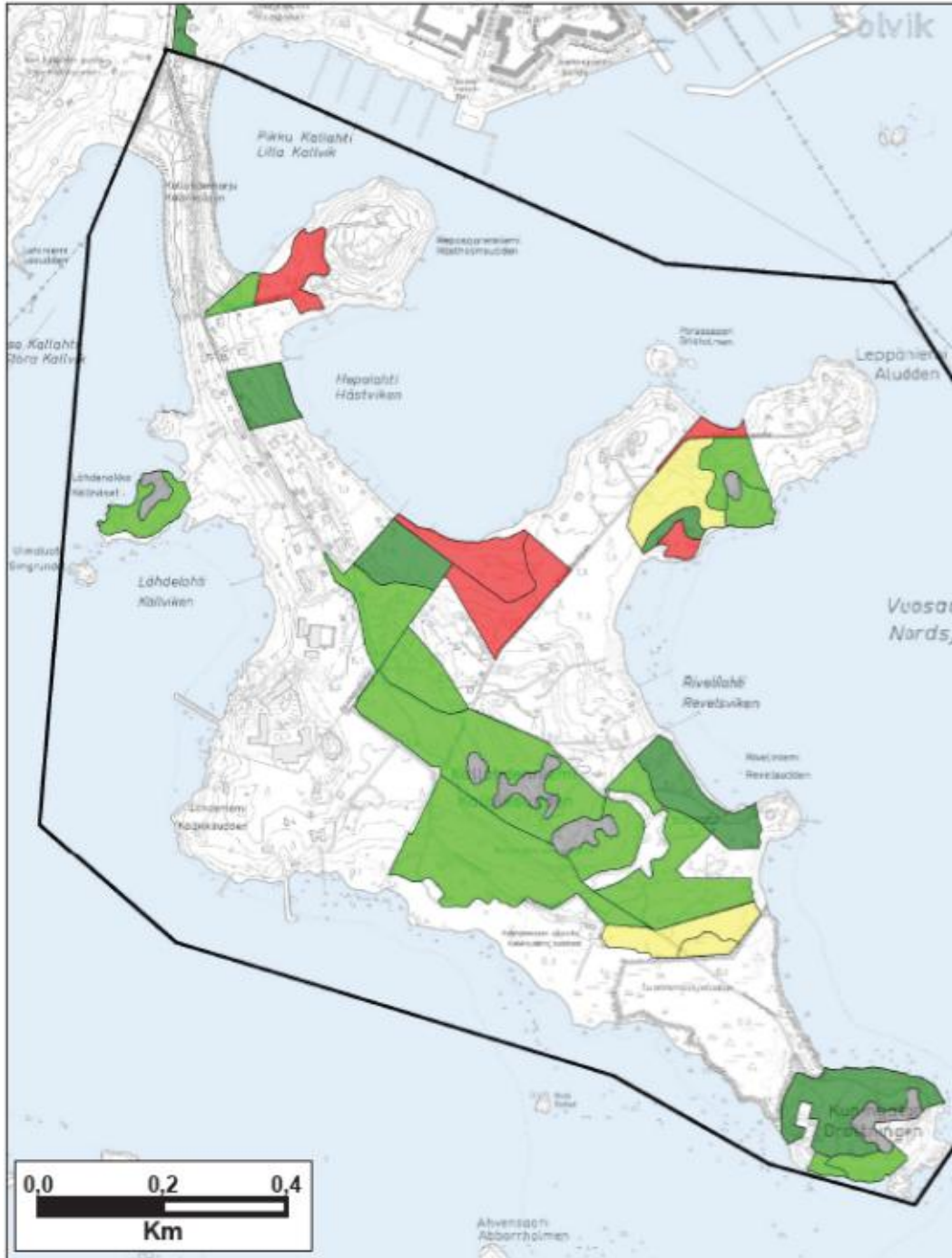
METSO-kohteiden arvoluokat

- I
- II
- III
- Ei täytä kriteereitä, laajennusosa

METSO-elinympäristötyypit

Pohjakartta © Kaupunkimittausosasto, HI

- Lehdot
- Tuoreet ja lehtomaiset kangasmetsät: Runsalahopuustoiset kangasmetsät
- Kuivahkot ja kuivat kangasmetsät: Runsalahopuustoiset kangasmetsät
- Muut monimuot. merkittävät metsäiset kalliot, Jyrkänteet ja louhikot
- Kohteen laajennusosat, jotka eivät täytä Metso-kriteerejä

2.10 Arvokkaat maisemakohteet

Suunnittelualue on erittäin monimuotoista ja vaihtelevaa niin luonnon- kuin kulttuuriympäristöjen maisemaltaankin. Alueen maiseman kannalta tärkeimpiä yksittäisiä elementtejä ovat merenrannat ja -lahdet. Suunnittelualueen lounais- ja länsiosassa aluetta ja maisemaa rajaa Iso Kallahdenniemi ja Lähdelahdi. Itäpuolella aluetta rajaa pohjoisesta päin alkaen Pikku Kallahdenniemi, Hepolahdi, Rivelinlahdi ja kaakosta päin Vuosaarenselkä. Itse vesialue ja sen rantavyöhykkeet luovat yhdessä tärkeän ekologisen- ja maisemallisen kokonaisuuden.

Aluetta pohjoisesta päin tarkasteltaessa ensimmäinen maisemallinen kokonaisuus on Helsingin mittakaavassa poikkeuksellisen edustava harjukannas merenlahtien välissä. Tällä noin vajaa 100 metriä leveällä kannaksella kasvaa järeitä ja hahmokkaita kilpikaarnamäntyjä ja se on osa suurempaa harjuselännekokonaisuutta.

Etelään päin mentäessä seuraava selkeä maisemallinen kokonaisuus on Heposaarenniemi. Sitä rajaa maisemallisesti meri pohjoisesta, lännestä ja etelästä. Alueen keskinen osa Hepolahden ja Lähdelahden välissä, on Kallahdenniemenniemen kapein osa, niemi on vain noin 200 metriä leveä tältä osin. Tämän kapeikon läntisellä osalla on Lähdenokan niemi, jonka kärjessä on mm. hieno kalliometsäalue. Kapeikko päättyy vanhaan hiekanottoalueeseen, josta alkaa niemen levein osa laajoine kuivine mäntykankaineen.

Kapeikosta etelään maisemaa hallitsee laajahko ja Helsingissä harvinainen kuivahkojen ja kuivien kankaiden alue, jossa kasvaa eri-ikäistä suhteellisen iäkästä hahmokasta mäntyä. Nämä kankaat vaihettuvat lännessä rantaniityksi ja uimarannaksi ja idässä päin kapeaksi hiekkarannaksi.

Leppäniemi työntyy kangasalueesta länteen päin. Niemen pohjoisosa on pääosin rakennettua ja eteläinen osa luonnontilaista aluetta. Niemi on maisemiltaan vaihtelevaa, aina rehevistä tiheistä lehtipuumetsistä kuiviin kalliokankaisiin.

Kangasalue vaihtuu etelään päin mentäessä luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetuksi rantaniityksi. Rantaniityn läntinen puoli on maisemiltaan avointa, muuta itäpuoli uhkaa metsittyä.

Alueen eteläisin kärki, Kuningatar, on vanha saari, joka on kasvanut yhteen Kallahdenniemienniemen kanssa. Kuningattaren maisemat vaihtelevat avonaisista kalliokoista tiheisiin kangasmetsiin. Alueen eteläisessä kärjessä on myös Villa Kuhlefeltin kaavassa suojeltu pihapiiri.

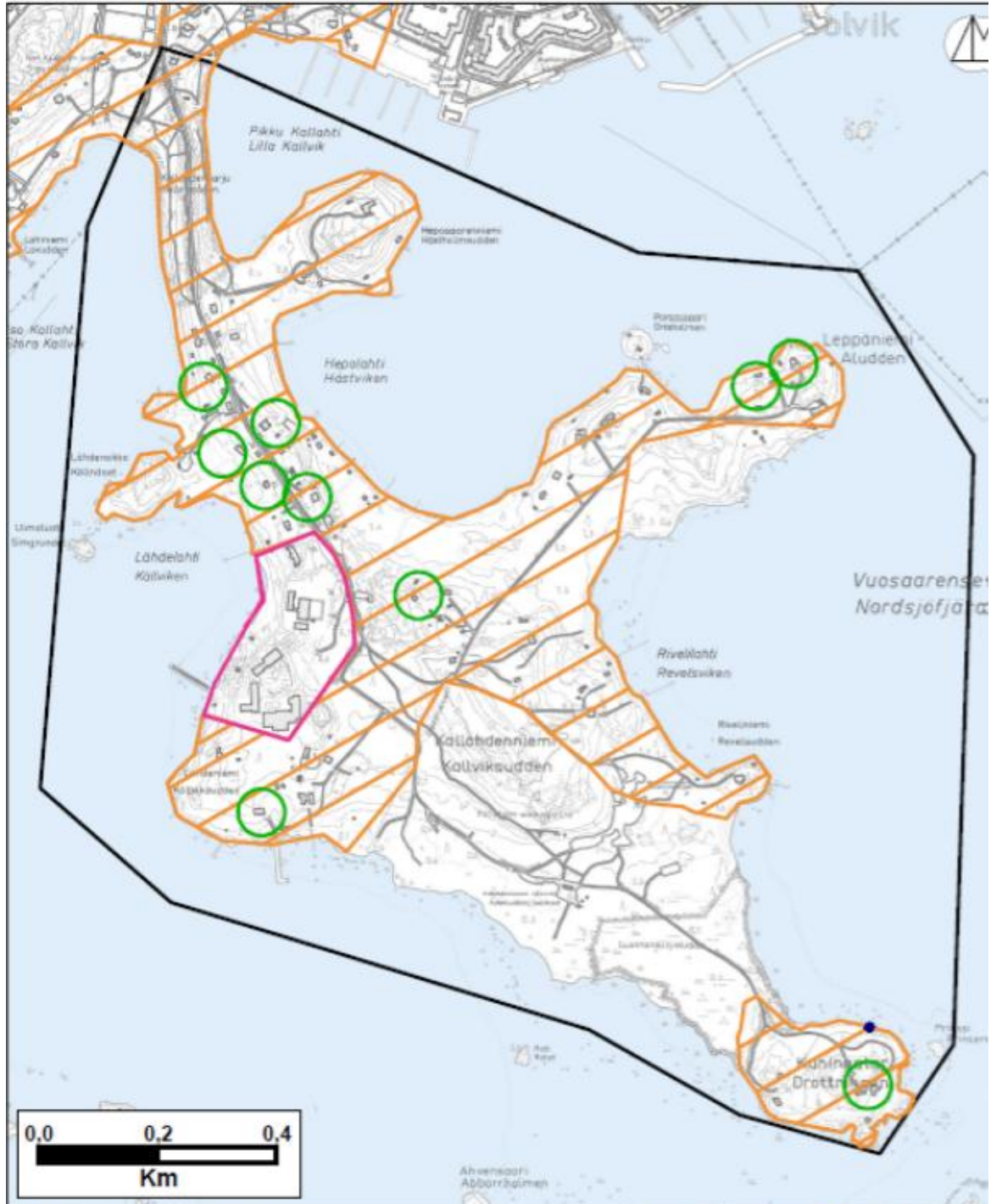
2.11 Suojellut kulttuuriympäristöt

Alueella on runsaasti suojeltuja, kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti merkittäviä huvila- ja asuinrakennuksia ja niiden pihapiirejä. Nämä ovat merkitty asemakaavaan sr-1- tai sr-2-merkinnällä. Lisäksi joidenkin tonttien piha-alueet on merkitty puutarhakulttuurin vuoksi arvokkaiksi merkinnällä s-1. (Kaupunkisuunnitteluvirasto 2010) Niihin voi paremmin tutustua kaupunkisuunnitteluviraston raportista: Kallahdenniemienniemi, osa 2: rakennusperinnön arvot. Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2005:8.

http://www.hel2.fi/ksv/julkaisut/julk_2005-8.pdf

Maisemakulttuuri

Tiedot yleiskaava 2002:n liitekartasta

Pohjakartta © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 16/0

- Julkisten rakennusten ympäristö
- Huvilapuutarha
- Huvilakulttuurin alue

2.11 Käyttäjäkyselyn tulokset ja asukas- ja sidosryhmäpalaute

Kerro kartalla -kysely oli auki rakennusviraston nettisivuilla maaliskuusta toukokuun loppuun 2013. Karttakommentteja kertyi yhteensä 59 kappaletta. Kommentit kohdistuivat pääosin Kallahdenniemen uimarannan lähiympäristöön, mutta toisaalta yksittäisiä kommentteja tuli myös tasaisesti muilta alueilta. Kerro kartalla -kyselyn kommentteista ilmeni se, että vastaajat haluavat alueelle toisaalta aktiviteetteja ja toimintaa, ja toisaalta osa vastaajista haluaa myös enemmän luonnontilaisuutta.

Kallahdenniemen hoito- ja kehittämissuunnitelma käsiteltiin kaupunginhallituksen nimeämän luonnonhoidon työryhmän kokouksessa 11.4.2013. Luonnonhoidon työryhmä antoi alueesta suullisia ja kirjallisia kommentteja. Kokouksessa käsiteltiin Kallahdenniemen hoito- ja kehittämissuunnitelmaa suunnittelijan esityksen pohjalta keskustellen. Kokouksen jälkeen luontojärjestöt laativat kirjalliset kommentit suunnitelmasta. Suunnitelmaan tehtiin vähäisiä korjauksia luontojärjestöjen kommenttien perusteella.

Asukasilta pidettiin 18.9.2013. Koska Kallahdenniemiä hallinnoivat monet eri tahot, vuorovaikutustilaisuus järjestettiin yhdessä liikuntaviraston ja ympäristökeskuksen kanssa. Liikuntavirasto vastasi asukkaiden uimarantaan kohdistuviin kysymyksiin. Ympäristökeskus esitteli päivitettyä Kallahdenniemen harjun luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelmaa sekä vastasi heidän osa-alueitaan koskeviin kysymyksiin. Yksittäisiä asukaskommentteja on tullut puhelimitse ja sähköpostilla.

3. ALUEEN NYKYTILA

3.1 Katu-alueiden ja pysäköinnin nykytila

Kallahdenniemienniemien yksi merkittävimpiä ongelmia on kauniina kesäpäivinä esiintyvä pysäköintiongelma, joka osaltaan vaikuttaa luonnon kulumiseen. Nykyinen parkkipaikka ei riitä virkistyskäyttäjien pysäköintitarpeisiin, ja ihmiset pysäköivät kapean Kallvikinniementien varrelle, siten että autot ovat metsän puolella mielivaltaisesti. Tämä aiheuttaa luonnon kulumista. Tie on jo entisestään kapeahko. Väärinpysäköinti aiheuttaa vaaratilanteita ja ongelmia mm. kohtaamistilanteissa. Nykyistä parkkipaikkaa ei ole jäsennelty, ja sillä on merkittävä kuivatusongelma.

Vahvistunut asemakaava vaalii alueen nykytilaa ja virkistysarvoja, ja täten asettaa tiukat rajat katupoikkileikkausten suunnitteluun. Esimerkiksi asemakaavaselostuksessa mainitaan seuraavaa: Ajouradan enimmäisleveys on 5 metriä lukuun ottamatta tarvittavia kohtaamispaikkoja. Kohtaamispaikkoja sijoitetaan erityisesti liittymien yhteyteen sekä kaarteisiin, ja ne ovat pääosin leveydeltään 6,7 m perustuen kahden linja-auton kohtaamiseen.” Asemakaavan havainnekuvassa on määritelty kahdeksan kohtaamispaikkaa. Kohtaamispaikkojen tarkempi sijoittelu määritetään liikennesuunnitelmassa, jota ei ole vielä tehty.

Liikennesuunnitelman pohjalta laaditaan arkkitehtuuriosastolla hankeohjelma, joka ohjaa toteutusta. Katusuunnitelmassa taasen määritetään kadun tarkka mitoitus, korkeusasema, pintamateriaalit ja istutukset sekä valaistus- ja kuivausratkaisut. Rakennusviraston katu- ja puisto-osasto laatii katusuunnitelman. Katusuunnitelman hyväksyy yleisten töiden lautakunta.

Katusuunnitelman hyväksyminen jälkeen liikennesuunnitteluosasto laatii vielä liikenteenohjaussuunnitelman, jossa esitetään millaisia liikennemerkkejä, viit-

toja ja tiemerkitöjä kadulle tulee. Liikenteenohjaussuunnitelman hyväksyy liikennesuunnittelupäällikkö.

Vahvistuneen asemakaavan myötä Kallvikintie muuttuu kaupungin hallinnoimaksi kaduksi, ja se on aiemmin ollut tiehoitokunnan hallinnoima yksityistie. Kallahdenniemenraitti ja Kallvikintie muuttuivat Kallvikinniementieksi keväällä 2013. Numerointi alkaa Meri-Rastilan tieltä ja numerot suurenevät niemen kärkeä kohti..

Asemakaavasta ei ole toistaiseksi laadittu liikennesuunnitelmaa kaupunkisuunnitteluvirastossa. Yleensä liikennesuunnitelma laaditaan kaavavaiheessa, minkä perusteella uusi katualue määritetään. Hyväksytyssä kaavassa on jo määrätty, kuinka paljon kaupunki voi katualuetta lunastaa. Täten uudesta liikennesuunnitelmasta tulee jälkikäteen rajallinen. Tämän työn yhteydessä laadittavaan hankeohjelman maastotarkasteluissa on huomattu että alueen liikennetarkasteluissa olisi tarkasteltavaa ja paranneltavaa, joten liikennesuunnitelma olisi hyvä laatia.

Liikenneväylät jaotellaan hallinnollisesti maanteihin, katuihin ja yksityisiin teihin. Vielä vuoden 2013 marraskuussa yksityisteitä Kallahdenniemenniementie ovat Kallvikinniementie, (aik. Kallvikintie) sekä Leppäniementie. Molemmilla on oma tienhoitokuntansa. Rantapaadentie kuuluu liikuntaviraston vastuualueeseen, koska se on liikuntaviraston hallinnoiman alueen sisällä. Asemakaavassa tiet ovat merkitty kaupungin hallinnoimiksi kaduiksi.

Prosessi, jossa yksityistiekunta lakkaa, on monivaiheinen. Jotta prosessi lähtisi liikkeelle, tiekunnan tulee pitää vuosikokous, jonka asialistalla on tienpidon velvollisuuden siirtäminen kunnan vastuulle Yksitystielain 3§:n 3 momentin mukaisesti. Kun tiekunnan kokous on tehnyt asiasta yksimielisen päätöksen, tiekunta lähettää rakennusvirastolle kirjeen, jossa pyydetään, että kaupunki ottaa tienpidon hoidettavakseen. Kirjeen liitteeksi laitetaan ote tiekunnan koko-

uksen pöytäkirjasta. Tiekunnan kokouksen koolle kutsuminen tulee tapahtua lainmukaisesti, ja kokouskutsun asialistalla on oltava kyseinen asia.

Ennen hoidon siirtymistä kaupungille rakennusviraston katu- ja puisto-osasto järjestää katselmuksen tiekunnan kanssa, jossa todetaan onko tie siinä kunnossa, että velvollisuus hoidosta voidaan ottaa kaupungin vastuulle. Katselmuksia Leppäniementien ja Kallvikinniementien osalta pidettiin lokakuussa 2013. Katselmuksen tuloksena Kallvikinniementie täyttää vaatimukset tyydyttävästä kunnosta seuraavien toimenpiteiden jälkeen

1. Asfaltoinnissa olevat murtumat ja kuopat korjataan.
2. Liikennemerkki korjataan.
3. Töyssyjen puutteet ja merkinnät korjataan.
4. Suojateiden merkinnät korjataan

Kiinteistövirasto lunastaa alueet ennen kadunpitopäätöstä ja yksityistielain soveltamisen lakkaamista. Viimeisessä vaiheessa tapahtuu mm. tiekunnan purkamisen.

Julkinen liikenne

Vuonna 2002 tehdyn selvityksen ja kokeilun mukaan varsinaista bussiliikennettä ei ole mahdollista alueelle järjestää. Tällä hetkellä Joukolinja J98 liikennöi Sofialle kerran tunnissa arkisin Vuosaaren metroasemalta.

3.2 Ulkoilureitistön nykytila

Kallahdenniemen suunnittelualueen kevyen liikenteen verkosto muodostuu osittain asfaltoidusta tiestä (Kallvikinniementie) ja hiekkateistä sekä pääosin erilevyisistä luonnonmukaisista, osittain perustetuista hiekkapintaisista ulkoiluraiteista. Lukuisia luonnostaan syntyneitä kapeita polkuja risteilee koko alueel-

la, eniten niitä on syntynyt uimarannan läheisille alueille. Yhtä selkeää pääulkoilureittiä on siis vaikea löytää, muun muassa puutteellisen opastuksen ja monien luonnostaan syntyneiden polkujen johdosta. Vain osa Kallvikinniementiestä ja Leppäniementie on valaistu.

Pyöräily ohjataan vahvistetun asemakaavan mukaan ajotielle. Pyöräily ei ole kiellettyä kevyen liikenteen poluilla merkinnöillä pp/h ja –pp. Kallahdenniemen harjun lävitse pyöräilijät ja jalankulkijat ohjataan ympäristökeskuksen opastussuunnitelman mukaan katualeen viereiselle polulle.

Asemakaavan mukaan Rantapaadentie on merkitty uimaranta-alueelle saakka jalankululle ja pyöräilylle varatuksi kaduksi, jolla tontille ja pysäköintialueelle ajo on sallittu (pp/t). Loppuosa Rantapaadentietä on merkitty jalankululle ja pyöräilylle varatuksi virkistys- ja uimaranta-alueen osaksi. Virkistysalueelle on merkitty reitit jalankululle ja pyöräilylle tai vain jalankululle. Riveliniemelle ja Kuningattarelle osoitetuille kevyenliikenteen väylillä on sallittu ainoastaan huoltoajo.

2000-luvun alussa rakennettiin yhteistyössä asukkaiden kanssa jalankululle tarkoitettu polku, lähelle katualuetta. Kapealla tiellä sattui usein vaaratilanteita jalankulkijoiden ja autoilijoiden välillä. Rakennusvirasto rakennutti polun yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa. Reitti suunniteltiin maastoon sovittaen niin, ettei puita tarvinnut kaataa. Polut eivät ole talvikunnossapidon piirissä. Tämä raitti on lisännyt alueen jalankulkijoiden turvallisuutta ja osoittautunut hyväksi ratkaisuksi. Lisäksi luonnonsuojelualueilla on opastetut luontopolut (YMK).

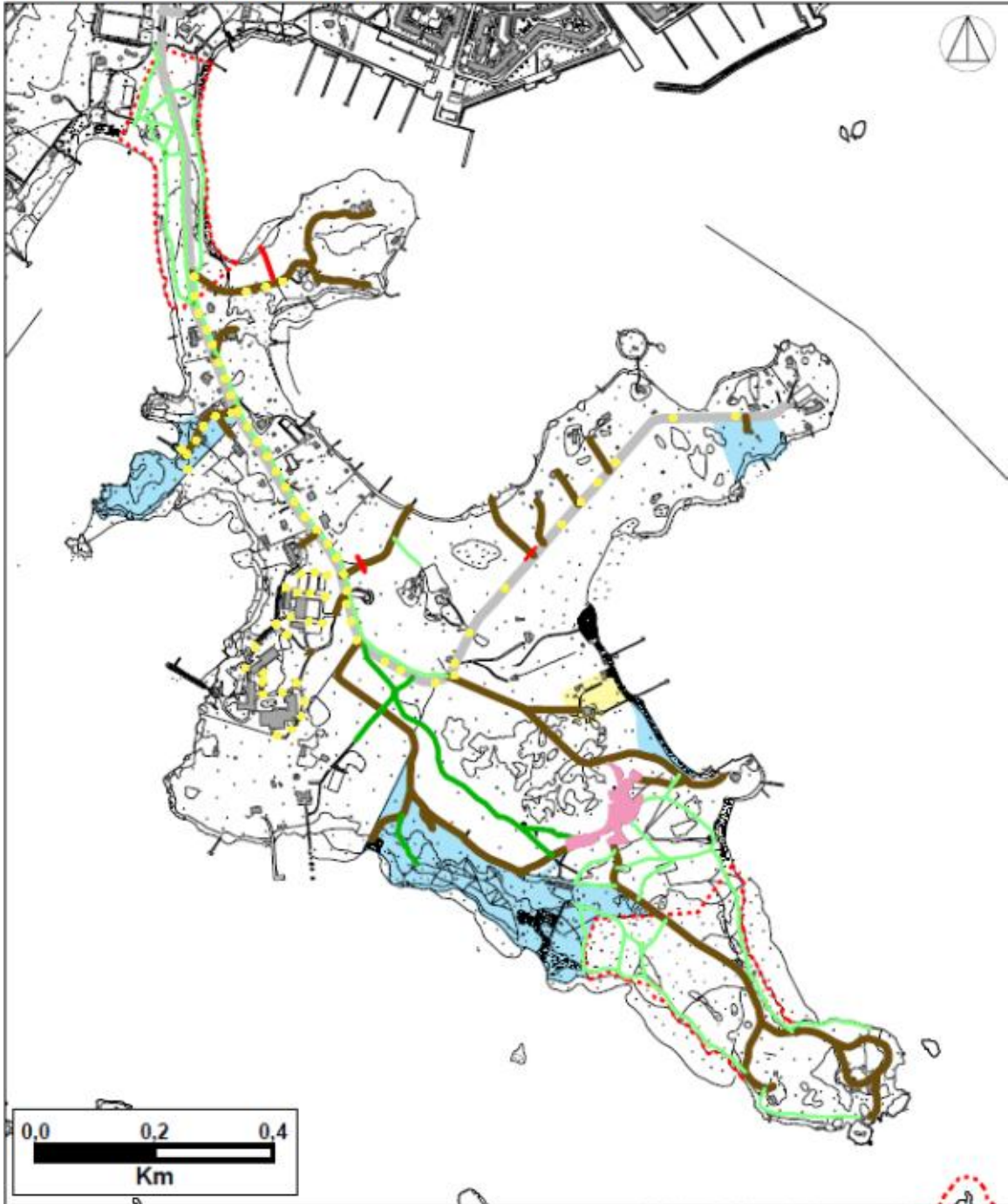
Alueen nykyiset reittiytteydetydet ovat epäloogisia, puutteellisia ja epätasaisesti jakautuneita ja niiden reittiopastus, valaistus ja jätehuolto puuttuvat. Lähdenokan päästä, Heposaarenniemestä ja Leppäniemestä puuttuu täysin ulkoilureitistö. Tämä lisää käyttöpainetta muille Kallahdenniemen ulkoilupuiston

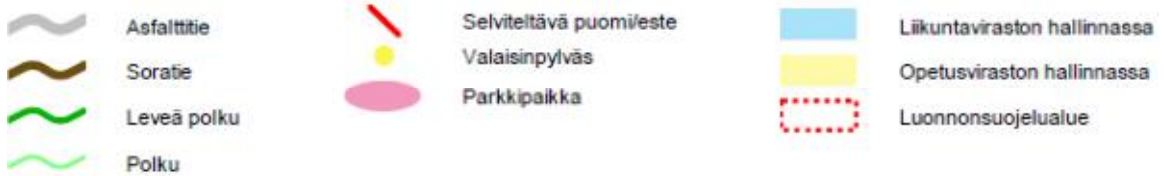
alueille ja Kuningattaren niemeen, jotka ovat nyt jo paikoin ylikuluneita. Lisäksi Kuningattaren niemen reittiyhteys on puutteellinen, koska niemen kaakkois-eteläosasta puuttuu toimiva reittiyhteys. Nyt reitti katkeaa villa Kuhlefeltin pihapiiriin, sen ja Walhbergin huvilan välissä ole kuin kapea, pihojen läpi menevä kinttupolku. Olemassa olevien reittien ja pienempien polkujen yhteispituus alueella on noin yhdeksän kilometriä.

Reitistön nykytilanne

Pohjakartta © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 16/2011

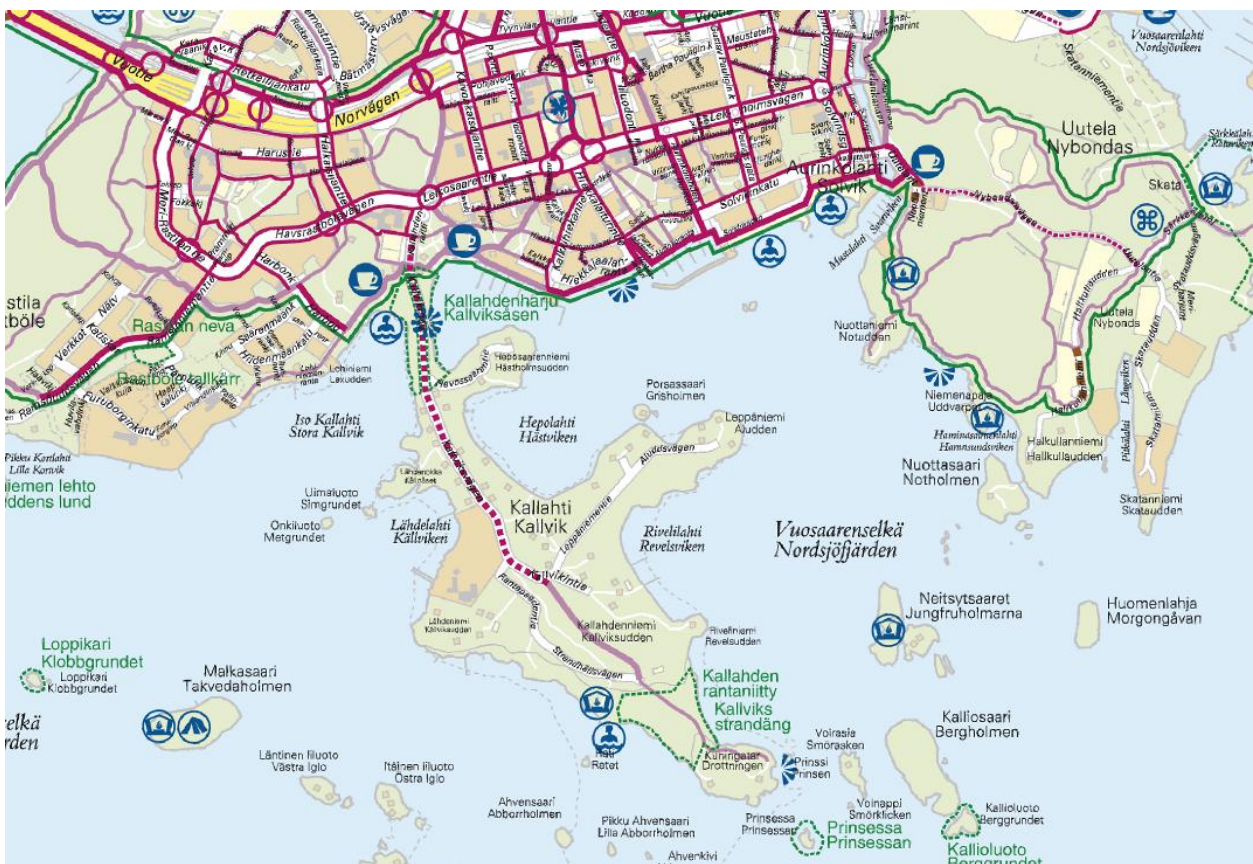

3.3 Pyöräilyverkoston nykytila

Pyöräily Kallvikinniemielle ohjataan asemakaavan mukaan katualueelle, joka voi käytännössä tarkoittaa ajoa kadulla tai vierellä kulkevalla pyörä- ja jalankululle rakennetulla polulla. Pyöräilyreitti jatkuu Kallvikintien ja Rantapaadentien risteyksestä suoraan Kuningattarelle johtavaa polkua pitkin.

Ote alueen pyöräilyn tavoiteverkostosta

	pääreitti, pyörätie; asfaltti / sorapinta huvudrutt, cykelväg; asfalt / grusyta main route, cycle path; asphalt / gravel
	paikallisreitti, pyörätie; asfaltti / sorapinta lokal rutt, cykelväg; asfalt / grusyta local route, cycle path; asphalt / gravel
	pyöräverkoston osana toimiva katu tai tie till cykelnät hörande gata eller annan väg street or road as a part of the bike network
	valtakunnallinen pyörämatkailureitti riksomfattande cykelled national cycling touring route
	kevyen liikenteen alikulku / ylikulku anslutning för lätt trafik, tunnel / bro subway / crossing
	lähiäikoina rakennettava pyörätie tai silta cykelväg eller bro som byggs i en snar framtid bike track or crossing built in the near future
	opastettu maisemareitti markerad landskapsrutt
	pyörävuokraus / pyöräpysäköinti keskustassa uthyrning av cykel / cykelparkering i centrum bikehire / cycle parking in city centre
	rakennusnähtävyyks, historiallinen miljöö / kirkko byggnadssevärdhet, historisk miljö / kyrkan building landmark, historical milieu / church
	museo / muistomerkki, patsas museum / minnesmärke, staty museum / monument, statue
	puutarha, luontonähtävyyks / kaunis näköala trädgård, natursevärdhet / vacker utsikt garden, natural landmark / beautiful view
	suojeltu luontotyyppi fridlyst naturtyp protected nature type
	luonnonsuojelualue naturskyddsområde nature reserve
	kirjasto / tiedotuspiste bibliotek / informationspunkt library / information point
	uimaranta / uimahalli, maa-uimala simstrand / simhall, bassängbad beach / indoor, outdoor swimming pool
	ulkoilumaja / keittokatos friluftsstuga / kokskjul lodge / sheltered cooking
	telttailualue / leirintäalue tältningsområde / camping område camping place / camping site
	kahvila / kauppakeskus, kauppa café / köpcentrum, affär café / shopping centre, shop

3.4 Ylläpitoluokitus

Rakennusvirastolla ei ole tällä hetkellä kunnossapitovastuuta katualueilla. Yksityiset tiehoitokunnat hoitavat kunnossa- ja ylläpidon ympärivuotisesti niin kauan kunnes tiet lunastetaan kaduiksi, ja kadunpito päätös on tehty.

3.5 Kalusteiden ja varusteiden nykytila

Alueella ei ole rakennusviraston hallinnassa olevia kalusteita tai varusteita tällä hetkellä.

3.6 Opasteiden ja viitoituksen nykytila

Vuosaaren kevyen liikenteen viitoitussuunnitelmassa on esitetty ulkoilureitti-viitta Kallahdenniemienniemien suuntaan ainoastaan Kallvikinniementien ylittävän suojatien kohdalla tenniskentän kupeessa (ruskeapohjainen, teksti "Kallahdenniemi 1,7"). Tämän suunnitelman mukaan muita kevyen liikenteen viitoja ei alueelle tällöin osoiteta.

Kallahdenniemienniemelle on viitoitettu valkopohjaisella autoliikenteen viitalla tekstillä "Kallahdenniemienniemi" Kaivonkatsojantien/Leikosaarentien risteyksestä Kallvikinniementielle.

Nykyisistä osoiteviitoista esim. uimarannalle ja pysäköintialueelle, joita maastosta löydettiin, ei kaupunkisuunnitteluvirastosta löydy päätöstä. Liikenteen ohjaussuunnitelman laatimisen yhteydessä tutkitaan viitoitustarpeet ja esim. osoiteviitoja sijoitettaessa noudatetaan liikennesuunnitteluosaston ohjeita.

Jos rakennusvirasto tai liikuntavirasto haluaa muita lisäviitoja katualueille, tulee pyyntö osoittaa kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosastolle, jossa tehdään päätökset katualueiden viitoista.

3.7 Valaistuksen nykytila

Yleisistä alueista osa Kallahdenniemienniementiestä ja Leppäniementie on valaistu. Kallahdenniemienniementien puupylväät ovat 1960-luvulta ja Leppäniementien puupylväät ovat asennettu vuonna 1979. Elohopealamppu on vaihdettu tilapäiseen korvaavaan valon lähteeseen. Kohde odottaa saneerausta mutta valaisimilla ei akuuttia vaihdon tarvetta.

3. 8 Metsäalueiden nykytila

Jos paikoittaista kuluneisuutta, roskaisuutta ja haitallisia vieraslajeja ei oteta huomioon, niin alueen metsäalueiden tila on pääosin hyvä. Metsiä on hoidettu rakennusviraston laatimien 10 vuotta kerrallaan kestävien luonnonhoitosuunnitelmien kautta suunnitelmallisesti vuosikymmeniä luonto- ja maisema-arvoja kunnioittaen. Osin hoidon ansiosta metsien rakenne on hyvä eli niissä on erikäisrakenteisuutta ja sekapuustoisuutta ja ne ovat valoisia ja elinvoimaisia. Lisäksi metsänhoidon yhteydessä metsiin on jätetty vyöhykkeitä hoidon ulkopuolelle eli niissä on myös suhteellisen runsaasti lahopuustoa. Nämä edellä mainitut asiat indikoivat sitä, että metsänhoito on toteutettu alueen luontoarvoja kunnioittaen. Toisin sanoen metsiä on hoidettu, mutta niissä ei näy juuri-kaan merkkejä metsänhoidosta. Hyvänä esimerkkinä tästä mm. Kallahdenniemen ulkoilupuiston laajat kuivahkot ja kuivat kankaat, jotka harvennettiin kymmenisen vuotta sitten.

Alueelle on tehty METSO – inventointi Ympäristökeskuksen toimesta. METSO on metsien monimuotoisuutta turvaava toimintaohjelma, jonka avulla metsänomistajat voivat suojella metsänsä monimuotoisuutta. Ohjelmassa lisätään metsäisten suojelualueiden määrää ja tehdään luonnonhoitotöitä talousmetsissä, suojelualueilla ja niiden lähituntumassa. Tavoitteena on varmistaa, että Suomessa kasvaa jatkossakin sellaisia metsiä, joissa myös uhanalaiset ja taantuneet eliölajit voivat elää. (METSO) Inventoinnissa suuri osa Kallahdenniemienniemien metsistä todettiin täyttävän METSO I- tai II – kriteerit.

Monilla metsäalueilla on nähtävissä kenttä- ja pohjakerroksen kulumista runsaasta käytöstä johtuen. Tällaisia alueita on varsinkin Kallahdenniemen uimarannan viereisillä kuivilla ja kuivahkoilla kankailla, sekä yleisemmin käytetyimpien reittien ja teiden läheisyydessä olevilla metsäalueilla. Lisäksi pysäköinti kesäaikaan metsään on kuluttanut teiden varsien ja pysäköintialueen lähimetsien kasvillisuutta. Myös roskaamista ilmenee eniten samoilla seuduilla. Li-

säksi erittäin haitallinen vieraslaji kurturuusu on vallannut joidenkin metsäkuvioiden elintilaa alkuperäisiltä pohja-, kenttä-, ja pensaskerroksen lajeilta. Muutamilla alueilla, lähinnä Leppäniemen päässä, on ylitheitä taimikoita ja nuoria ja varttuneita metsiä, jotka tarvitsevat hoitoa.

3.10 Rantojen ja rantaniittyjen nykytila

Suunnittelualueen yleisillä alueilla on rantaviivaa yhteensä noin 5,6 kilometriä. Rannat ovat suurimmalta osin rakentamattomia ja pääosin luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia. Lisäksi suunnittelualueen rannat ovat suurimmalta osin yleisillä lähivirkistysalueilla. Kallahdenniemen rannat ovat monissa kohdin matalia ja ruovikkoisia. Muutamissa paikoissa on hiekkarantoja ja rantakallioita ja kivikoita.

Kallahdenniemen rannoilla on merkitystä monille vesi- ja muuttolinnuille. Lisäksi rantapuustolla on suuri merkitys lepakoille. Koko Kallahdenniemi onkin merkitty arvoluokan I lepakkokohteeksi ja erityisesti välittömän rantapuuston suojeleminen on tärkeää lepakoiden kannalta.

Alueen niityksi lasketaan Kallahdenniemen rantaniityn luonnonsuojelualue ja sen reunavyöhykkeet sekä Kallahdenniemen uimarannan pohjoispuolella oleva puoliavoin rantaniitty. Ls-alue ja sen ympäristö (varsinkin rantaniitty) on säännöllisesti tulvan alle joutuvaa aluetta, vesi nousee aika usein myös rantametsän alaosiin. Avoimien tai puoliavoimien merenrantaniittyjen pinta-ala on noin seitsemän hehtaaria eli peräti 14 prosenttia koko suunnittelualueen pinta-alasta.

Kallahdenniemienniemien kärkiosan rannat ovat matalia ja laakeita, minkä ansiosta alueella on Helsingin oloissa ainutlaatuisen laajat yhtenäiset merenrantaniityt. Ne pysyvät avoimina, koska niille säännöllisesti nouseva merivesi ja talvella jää estävät tehokkaasti metsittymistä. Maankohoamisen myötä näiden tekijöiden vaikutus kuitenkin heikkenee ja kasvillisuussukcession edetessä

niittyalueiden sijainti muuttuu, joskin hyvin hitaasti. Maaston korkeimmalla kohdalla sijaitsevat, kuivapohjaisimmat osat muuttuvat ennen pitkää metsiksi ja uutta tilaa niittykasvillisuudelle paljastuu nykyisin meren peittämiltä alueilta. (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 2002)

Tutkimusalueen rantaniityt ovat säilyneet hyvin luonnontilaisina, mikä on osittain luonnonsuojelualueen ansiota. Kohteen niittytyypit ovat lajistoltaan varsin edustavia. (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 2002)

Ruovikoiden ja pensaiden ja puiden leviämisen aiheuttama umpeenkasvu on yksi matalakasvuisten rantaniittyjen säilymistä uhkaavista tekijöistä. Lisäksi Itämeren lisääntynyt ravinteisuus on edistänyt edelleen rantavesien rehevöitymistä. (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 2002)

Rantaniittyjen luonnontilaan vaikuttaa paikoin voimakas kulutus, joka muuttaa kasvilajien keskinäisiä suhteita. Paikoitellen virkistysalueelle kuuluva toiminta heijastuu luonnonsuojelualueen puolelle. Eri puolilla rantaniittyä on epävirallisia oikopolkuja, vaikka alueella pääsee hyvin liikkumaan olemassa olevaa luontopolkuverkostoa myöten. (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 2002) Lisäksi uutena ongelmana ovat liitopurjehtijat, jotka ajavat autonsa uimaranta-alueen vesirajalle ja kulkevat suojellun rantaniityn laidoilla, jolloin kasvillisuus kuluu. Liikuntavirasto on vuokrannut liitopurjehtijoille pienen alueen Sofian tontin vierestä, Kallahdenniemen uimarannan pohjoispuolelta. Lisäksi asemakaavassa on osoitettu parkkipaikka liitopurjehtijoille.

Niittyalueilla esiintyy haitallista vieraslaji kurturuusua (*Rosa rugosa*), joka on levinnyt huomattavasti viime vuosina torjuntatoimista huolimatta.

Kallahdenniemen kärkiosan matalakasvuisten rantaniittyjen tärkeimmät ja edustavimmat osat sijoittuvat 2/3 osaltaan luonnonsuojelualueen rajojen sisään. Näiden alueiden hoitoa ohjataan siis Ympäristökeskuksen tekemällä

hoito- ja käyttösuunnitelmalla, eikä niiden hoitoa käsitellä tässä suunnitelmassa kuin kurtturuusun torjunnan, alueellisen reitistön, jätehuollon ja opastuksen osalta.

Noin kolmannes tutkimusalueen matalakasvuisista rantaniityistä sijoittuu kuitenkin nykyisen luonnonsuojelun ulkopuolelle. Näillä alueilla on eräitä kasvillisuudeltaan erikoisia matalakasvuisia niittykasviyhdykskuntia ja osa harvinaisista niittytyypeistä kuten ruskokaislayhdyskunnista (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 2002). Näitä alueita uhkaa metsittyminen ja kurtturuusu.

Lisätietoa Kallahdenniemen rantaniittyalueista saa monisteesta: Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 3/2002. Markku Heinonen. Itämeren boreaaliset rantaniityt Kallahdenniemen Natura-alueella ja sen lähiympäristössä.

http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/f31025804a14df59820de6b546fc4d01/moniste03_02.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=f31025804a14df59820de6b546fc4d01

3.11 Luonnonsuojelun nykytila

Asemakaavassa alueelle on merkitty kaksi luonnonsuojelun aluetta: Kallahdenniemenharjun luonnonsuojelun alue ja Kallahdenniemenharjun rantaniityn luonnonsuojelun alue. Kallahdenniemenharjun luonnonsuojelun alueen ongelmana on sen pienialaisuus ja pohja- ja kenttäkerroksen kasvillisuuden kuluneisuus. Harjumännikkö ei kuluneisuudesta johtuen uudistu luontaisesti. Puusto on pääosin yli 150-vuotiaasta. Rannoilla ongelmana on voimakkaasti levittäytyvä kurtturuusu ja hiekkarantojen virkistyskäyttö. Ruusukasvustoja on viime vuosien aikana pyritty hävittämään, jotta alkuperäisille hiekkarantojen kasveille riittäisi elintilaa. Virkistyskäyttö on ohjattu luontopolulle ja alueen luontoar-

voista kerrotaan infotauluin. Alueelle vuonna 2002 laadittu luonnonsuojelualan hoito- ja käyttösuunnitelma tulisi päivittää.

Kallahdenniemen rantaniitty on kulutuksen kasvusta huolimatta pysynyt melko luonnontilaisena. Alueelle 1990-luvulla rakennettu luontopolku jouduttiin poistamaan. Vuosittaiset tulvat ja jäiden aiheuttama paine rikkoivat toistuvasti pitkospuurakenteita, minkä vuoksi polku purettiin. Alueesta kertova infotaulu ja rajamerkkeinä uimarannan suuntaan pystytetyt järeät köysiaidat pitäisi peruskorjata. Rantaniitylle ja sen reuna-alueille levinnyt kurturuus uhkaa alkupe räistä merenrantalajistoa. Ruusukasvustoja on raivattu alueelta sekä uimarannan lähialueilta jo usean vuoden ajan. Suojelualan hoito- ja käyttösuunnitelman päivitystyö käynnistyy ympäristökeskuksen toimesta vuoden 2013 aikana.

3.12 Pihapiirien hallinta- ja hoitovastuut

Kallahdenniemessä kiinteistöt sijaitsevat suurin piirtein kolmella eri tavalla asemakaavassa: Kaksi rakennusta on omalla tontilla: Kallvikinniementie 39 ja Leppäniementie 12. Kolme huvilaa, jotka sijaitsevat puistossa ja pihapiiri on merkitty asemakaavaan V-1/s merkinnällä: villa Rivelinniemi, villa Wahlberg ja villa Kuhlefelt. Sitten tulevat ne rakennukset, joiden pihapiirien rajoja ja niihin mahdollisesti liittyviä hoitosopimuksia tulisi selkeyttää. Nyt alueella on virkistyskäyttöön osoitetuilla puistoalueilla rakennuksia ja niiden hoidettuja pihapiirejä ilman selkeää tontti/pihapiirirajaa muuhun ympäröivään puistoalueeseen.

Esimerkiksi kaikki Heposaarenniemessä olevien rakennusten pihapiirit ovat tällaisia ongelmatapauksia. Kiinteistöviraston tilakeskus on vuokrannut rakennukset opetusvirastolle. Heposaarenniemessä on opetusviraston oman toiminnan lisäksi Helsingin kaupungin kesäleiritoimintaa jota ylläpitää Helsingin koululaisten lomavirkistysyhdistys ry, HeKoLo, Helsingin kaupungin opetusviraston kanssa tehdyllä sopimuksella.

Kiinteistöviraston mukaan Heposaarenniemen rakennukset olivat aiemmin yksityisessä omistuksessa. Kun rakennukset sittemmin hankittiin kaupungille, syntyi epäselvä tilanne siitä, onko niemi rakennusten käyttäjien piha-alueita vai yleistä ulkoilualetta.

Kiinteistöviraston mukaan alueen pihapiirien määrittäminen helpottaa alueen virkistys- ja yhdistyskäyttöä sekä luonnonhoitoa, koska sen jälkeen tiedetään, mikä alue kuuluu rakennusviraston hallintaan ja mikä vuokralaisen hallintaan.

Myös Wikströmin huvila, Rivelinniemen pohjoispuolella, on vuokrattu opetusvirastolle, joka on luovuttanut tilan samalle yhdistykselle (Hekolo) kuin Heposaarenniemessä. Täälläkin järjestetään päiväleiritoimintaa. Myös tämä huvila on lähivirkistysalueella ilman omaa rajattua pihapiiriä.

Lisäksi Lähdenokassa sijaitseva Sommarhem on asemakaavassa ilman omaa pihapiiriä V-1/s merkinnällä. Kiinteistövirasto on saanut palautetta, miksei alue ei ole julkisessa käytössä ja miksi kulku niemelle on suljettu puomeilla. Tämä niemenkärki huviloineen on vuokrattu vuodesta 1995 lähtien liikuntaviraston käyttöön, joka hoitaa aluetta niemen kärkiosan kallioista kangasaluetta lukuun ottamatta.

3.13 Epäselvät kulkuesteet

Alueella on kaupungin hallinnoimilla teillä ja mailla hallinnaltaan epäselviä portteja ja puomeja. Esimerkkinä tästä on Heposaarenniemen tyvessä oleva verkkoaita (ks. yllä oleva kartta), joka jakaa arvokkaan elinympäristön. Aita on ilmeisesti peruja ajalta, jolloin niemi on ollut yksityisen omistuksessa ja omistaja on halunnut estää niemeen kulun.

Hallinnaltaan epäselviä kulkuja estäviä puomeja on muun muassa kulttuurikeskus Sofian kohdalta koilliseen päin, kohti Hepolahtea menevän metsätien

päässä (ks. yllä oleva kartta). Tätä puomia pitää lähitalon asukas, joka haluaa estää autoilun merenrantaan. Puomiin on parinkymmenen vuoden takainen suullinen lupa "kaupungilta."

Lisäksi Leppäniemen tien puolesta välistä luoteeseen, kohti Hepolahtea menevän tien päässä on puomi, jonka pitäjästä ei ole mitään tietoa.

4 SUUNNITELMA

4.1 Suunnittelualueen yleistavoitteet ja kehittämisperiaatteet

1. Virkistyskäytön kehittäminen. Alueen luonnonmukaisten alueiden suurin haaste on jatkuvasti lisääntyvä käyttöpaine. Lähialueiden rakentuminen lisää entisestään alueella liikkuvien ihmisten määrää ja lisäksi alueelle tullaan myös kauempaa. Alueen sisäistä käyttöpainetta tulisi jakaa muun muassa uusilla reiteillä, opastuksella ja myös uusilla liikenne- ja pysäköinti-järjestelyillä.
2. Luonnonhoito tehdään luonnonhoidon linjaustavoitteiden ja LUMO -ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Luonnon monimuotoisuusarvot turvataan ja luonnon arvokohteiden tilaa ennallistetaan tarvittaessa luonnontilaisemmiksi. Lisäksi inventoidaan ja hoitoluokitetaan niitty-, ruovikko ja ranta-alueet ja arvioidaan niille tarvittava ylläpidon taso ja muutokset.
3. Haitallisten vieraslajien torjunta. Alueella on paikoin runsaasti kurturuusua. Jotta sen torjuminen olisi tehokasta, tarvittaisiin hallintokuntien (HKR, LIV, YMK) pitkäjänteinen yhteishanke.
4. Ulkoilureittien, opastuksen, kalusteiden, palveluiden ja jätehuollon kehittäminen. Puuttuvien reittiyhteyksien, rakenteiden, opastuksen, viitoituksen, jätehuollon ja valaistuksen rakentaminen. Niiden perusparannuksista tai uudisrakentamisesta laaditaan hankeohjelma yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa.
5. Alueen katu- ja pysäköintialueiden kehittäminen. Laaditaan hankeohjelma liikennealueiden kunnostuksesta. Lisäksi uimarantojen ja niiden reuna-alueet ovat ongelmallisia kulumisen, roskauksen ja liikenteen kannalta. Lii-

kuntavirasto vastaa uimarannan alueesta. Uimarannan yleissuunnitelman päivittäminen on aloitettu kesällä 2013.

6. Luonnonsuojelualueiden ja Kallahdenniemen Natura 2000 – aluekokonaisuuksien huomiointi, niiltä osin kuin se on luontevaa. Molempien luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat ovat vanhentuneet ja tullaan uusimaan. Suojelualueiden käytön ohjaaminen ja liittäminen osaksi kokonaisuutta. Lisäksi arvoluokan I lepakkoalueen huomiointi suunnitelmaa tehdessä ja ranta-alueiden hoitoa suunniteltaessa.
7. Sekavien kiinteistöjen/tonttien hallinnan ja hoitovastuiden selkeyttäminen V-1/s alueilla. Nämä ongelmatapaukset tulee käydä tapauskohtaisesti läpi kiinteistöviraston kanssa.

4.2. Katu- ja pysäköintialueiden tavoitetilä

Asemakaavan tiukat liikenne- ja täten katusuunnittelulle asettamat puitteet ilmenevät mm. siinä, että kaavaselostuksessa määritetään seuraavaa: ”*alueella tulee välttää sellaisia toimenpiteitä, joista on haittaa luonnolle ja maisemalle. Katua ei saa reunustaa tavallisesti käytetyillä reunakivillä. Ajouradan reunustaminen maisemaan sopivilla rakenteilla on kuitenkin tärkeää, jotta ajorata saadaan rajattua selkeästi ja erotettua vieressä kulkevasta raitista sekä estettyä kadun varren hallitsemattoman pysäköinnin.*”

Ajouradan rajaaminen suunnitellaan tarkemmin katusuunnitelmassa, joka perustuu liikennesuunnitelmaan, jossa samaten arvioidaan tarkasti asemakaavassa esitettyjen kohtaamispaikkojen sijainti ja lukumäärä. Vaikka tehdyn joukkoliikenneselvityksen mukaan varsinaista bussiyhteyttä ei ole mahdollista järjestää alueelle, tullaan kohtaamispaikat mitoittamaan kahden bussin kohtaamiseen. Kallvikinniementien loppupää Leppäniementien risteyksestä saa kunnollisen asfalttipäällysteen ja tarkastetaan alueen kuivatus. Samaten

parkkipaikka suunnitellaan siten, että pysäköintipaikkoja on mahdollisimman monelle, jotta väärinpysäköinti vähenisi. Parkkipaikka on jo rakennusviraston hallinnassa, mutta se tulee suunnitella ja rakentaa samanaikaisesti muun infrastruktuurin kanssa kustannustehokkaan lopputuloksen saavuttamiseksi.

Katusuunnittelu on mahdollista käynnistää kun liikennesuunnitelma on hyväksytty kaupunkisuunnitteluvirastossa sekä katualueet ovat siirtyneet tienhoitokunnilta rakennusviraston hallintaan. Katualueiden siirtyessä rakennusviraston hallintaan myös kunnossapito ja ylläpito tulevat rakennusviraston tilausvastuulle.

Katu- ja pysäköintialueiden on tarkoitus palvella alueen käyttäjiä, sekä luonnonhoidon suunnittelua kestävästi. Täten olisi tarkoituksenmukaista suunnitella ja rakentaa parkkipaikka, ja nykyaikaistaa katuverkosto. Myös jalankulun ja pyöräilyn reitistö polkuineen suunnitellaan ja toteutetaan siten, että yhteydet ovat loogisia, ja luonnon kuluminen minimoituu. Tästä on kerrottu tarkemmin kappaleessa 4.4. Reitistön parantamiseen liittyy myös opastuksen suunnittelu, samaten valaistuksen ja kalusteiden lisääminen.

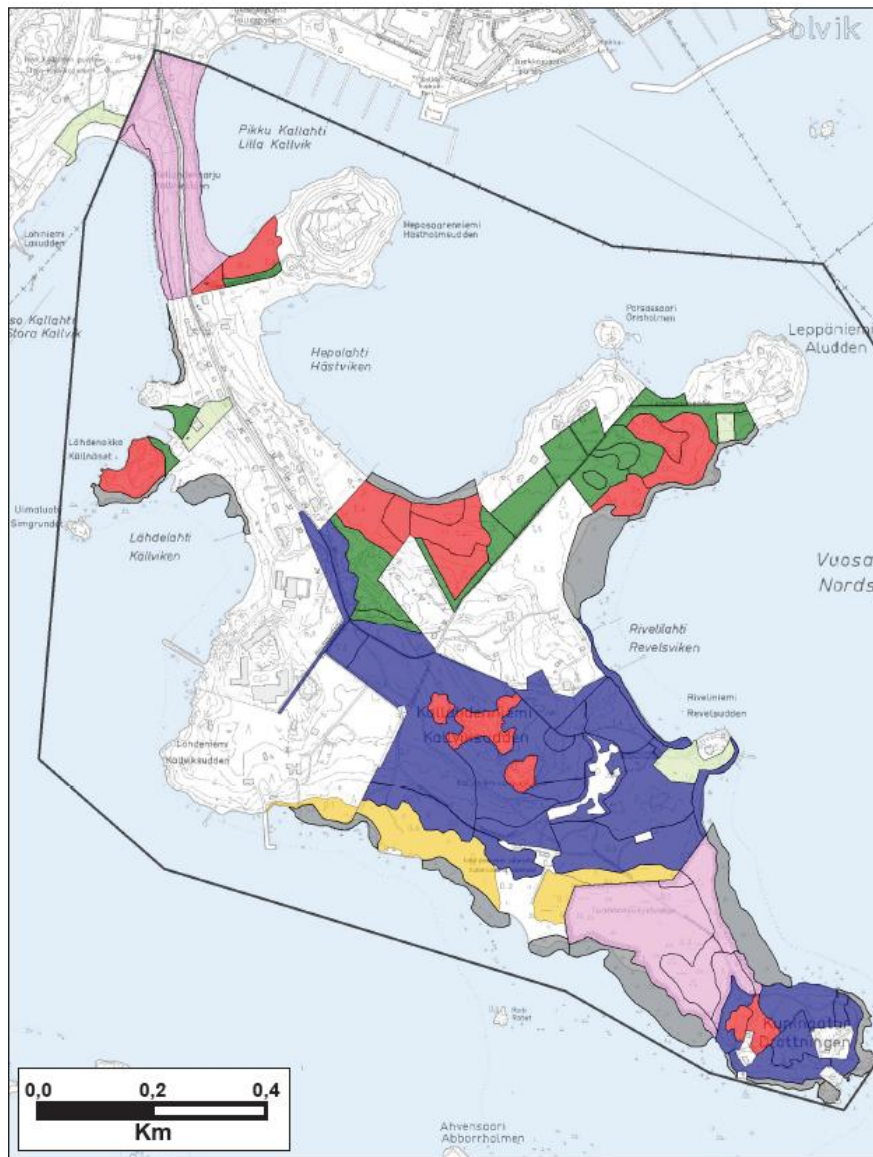
4.3 Viheralueiden uudet hoitoluokat

Alueella on eniten (19 ha) C2.1 ulkoilumetsiä, jotka painottuvat alueen keski- ja eteläosaan. Noin viidennes (11,3 ha) suunnittelualueen metsistä on C1.2 lähivirkistysmetsiä. Noin 14 prosenttia alueen metsistä on C5-arvometsäluokassa, nämä koostuvat rehevistä tervalepiköistä, runsaslahopuustoisista ja vanhapuustoisista pienialaisista kallioalueista, lehdoista ja runsaslahopuustoisista ja vanhapuustoisista kangasmetsistä. Lisäksi 13 prosenttia (6,83 ha) alueesta on ruovikkoa tai rantakivikkoa tai kalliokkoa. Tämä kertoo osaltaan alueen vahvasta merellisyydestä. Kuusi prosenttia alueesta on merkitty B5-arvoniityksi, näitä alueita ovat Kallahdenniemen rantaniityn luon-

nonsuojelualueen pohjois- ja luoteispuolella olevat avoimet ja puoliavoimet niityt. (ks. Luonnonalueiden uudet hoitoluokat-kartta alla)

Luonnonhoidon alueiden hoitoluokat

	B5 Arvoniitty		S Suojelualue
	C1.1 Puistometsä		Ruovikot ja rantakalliot/kivikot
	C2.1 Ulkoilu- ja virkistymetsä		Suunnittelualuearjauus
	C5 Arvometsä		

Kallahdenniemen alueella olevien hoitoluokkien kuvaukset:

B5 Arvoniityt ovat niittyjä, jotka määritellään tärkeiksi kulttuuriperinteen, maiseman tai luonnon monimuotoisuuden kannalta. Arvoniitty niitetään tai raivataan vesoista ja niittojäte vietään pois. Hoito perustuu kohdekohtaiseen hoitosuunnitelmaan. Tässä suunnitelmassa B5-luokassa ovat Kallahdenniemen rantaniityn luonnonsuojelualueen ulkopuolella olevat pohjois- ja luoteispuoleiset niityt.

C1.2 Lähivirkistysmetsä on päivittäisessä käytössä oleva, maapohjaltaan usein kulunut metsäalue, jonka kasvillisuus muodostuu luonnonkasveista. Lähivirkistysmetsät sijaitsevat yleisimmin asuinalueiden keskellä tai lähellä niitä. Lähimetsää hoidetaan vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa painottaen metsän elinvoimaisuutta, viihtyisyyttä, turvallisuutta, suoja-arvoja ja maisemaa. Liikkuminen on ohjattu käytäville ja metsäpoluille.

C2.1 Ulkoilumetsä on taajaman yhteydessä tai sen reuna-alueella sijaitseva laajempi metsäalue. Metsää hoidetaan painottaen puuston elinvoimaisuuden ohella virkistys-, monikäyttö-, maisema- ja luonnon monimuotoisuusarvoja. Ulkoilumetsissä on erilaisia alueen käyttöä palvelevia rakenteita sekä polku- ja latuverkkoja.

C5 Arvometsä on erityisen tärkeä ja arvokas kohde maiseman, kulttuurin, luonnon monimuotoisuusarvojen tai muiden piirteiden vuoksi. Arvometsää hoidetaan kohteen erityisarvojen ja ominaispiirteiden vaatimalla tavalla. Jos kyseessä on luonnon monimuotoisuuskohde, jätetään se usein hoitotoimien ulkopuolelle.

0 Hoidon ulkopuolella oleva alue, tässä suunnitelmassa kuvioidut ruovikot.

4.4. Ulkoilureitistön parantaminen ja pihapiirien selkeyttäminen

Kallahdenniemi on tärkeä osa Vuosaaren viheraluerakennetta joka muodostaa viidennen yleiskaava 2002 merkityn vihersormen. Tavoitteena on kehittää näitä viheralueita toiminnallisina ja maisemallisina kokonaisuuksina. Helsingin merialue ja saaristo muodostaa oman laajan kokonaisuutensa, joka yhdistää vihersormet toisiinsa.

Kallahdenniemi on yksi Helsingin suosituimmista virkistys- ja luontoalueista. Virkistyskäyttö on kaikkein vilkkainta kesäaikaan mutta myös talvella alue on suosittu pilkkijöiden, liitovarjoharrastelijoiden ja muiden ulkoilijoiden keskuudessa. Suunnitelmassa kehitetään Kallahdenniemen reitistöä niin, että se liittyy saumattomasti ympäröivään ulkoilureitistöön ja helpottaa osaltaan Vuosaaren luonnonmukaisten alueiden kohdistuvaa käyttöpainetta. Kallahdenniemeen on muodostunut paljon erilaisia polkuja joita suunnitelmassa jäsennetään ja reitteihin tulee paikoin asentaa kulunohjausaitoja, jotta liikkuminen saataisiin rajattua haluttuihin kohtiin. Lisäksi tarkoituksenmukaisella opastuksella saataisiin ihmisiä liikkumaan halutuilla reiteillä. Reitistön, opastuksen ja valaistuksen kehittämiseksi pyritään myös lisäämään alueen talvivirkistyskäyttöä. Reitistön ja opastuksen suunnittelu on tehty yhteistyössä ympäristökeskuksen ja liikuntaviraston kanssa.

Heposaarenniemen tilanne ja -reitti

Jotta Heposaarenniemi saadaan kaavan mukaiseen yleiseen virkistyskäyttöön, alueen rakennuksille määritettiin pihapiirien rajat rakennusviraston, kiinteistöviraston ja opetusviraston välisissä neuvotteluissa. Kun pihapiirit saatiin määritettyä, ne liitetään jälkikäteen tilakeskuksen ja opetusviraston väliseen vuokrasopimukseen.

Pihapiirin rajojen määrittämisen jälkeen alueelle ehdotetaan kevyen luontopolun rakentamista niemen ympäri rantoja mukaillen (ks. reitistön ja valaistuksen ta-

voitetilakartta). Luontopolku ja siihen liittyvät opasteet ohjaavat ihmisiä niemeen ja estävät alueen muuta kulutusta. Luontopolku on suunniteltu lähteväksi Harjun luonnonsuojelualueen itäpuolisen rantareitin eteläpäästä. Tästä reitti kulkisi viistosti niemen kärkeä kohti menevää tietä kohti. Luontopolku päättyisi Hevossaarentiehen ja olisi näin hevosenkengän muotoinen, noin 800 metriä pitkä reitti.

Luontopolusta tulee tehdä erillinen toteutussuunnitelma.

Leppäniemen reitti

Virkistyskäyttö Leppäniemen alueella on nykyisin vähäistä. Kallahdenniemeniemen virkistyskäyttöpaineen jakamiseksi Leppäniemeen on suunniteltu uusia ulkoilumahdollisuuksia, joihin liittyy kulttuurikeskus Sofiasta Leppäniemeen suuntautuva luontopolku. Vahvistettuun asemakaavaan luonnosteltu polku kulkisi vanhaa metsätietä pitkin kulttuurikeskus Sofiasta Hepolahden rantaan, josta se jatkaisi rantatörmää pitkin itään. Polku kiertäisi törmää pitkin kasvistollisesti ja linnustollisesti arvokkaan kohteen reunalla ja yhtyisi lehdon itäpuolella Helsingin kaupungin venepaikkaan johtavaan hiekkatiehen. Leppäniementiellä polku kulkisi tien pohjoista laitaa lähelle Leppäniemen kärkeä. Leppäniemen kärjen eteläpuolella sijaitseva kaupungin omistama, asemakaavan suunnitteluperiaatteissa uimarannaksi merkitty alue toimisi raitin kääntöpaikkana. Polku jatkuisi kääntöpaikalta rantaa pitkin Rivelilahden pohjukkaan, jossa se kulkisi linnustollisesti ja kasvistollisesti arvokkaan kohteen läpi. Polku ohjattaisiin takaisin Leppäniementien suuntaa yksityismaiden läpi. Reitti jatkuisi Kallahdenniementien ulkoilupuiston suuntaan Leppäniementietä seuraten. Ulkoilupuiston tuntumassa reitti kulkisi mm. vanhaa soranottoaluetta pitkin. (Kallahdenniemen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutukset 2002)

Suunniteltu polku sivuaisi kahta luonnonoloiltaan arvokasta aluetta. Leppäniemen kainalon tervaleppälehdon kohdalla se kulkisi kasvistollisesti ja linnustollisesti arvokkaan luontokohteen reunassa rantatörmän päällä. Kurtto

(2002) epäilee rantaa myötäilevän ulkoilutien olevan haitaksi erityisesti suojeltavan kasvilajin kasvupaikalle mm. lisääntyvän kulutuksen ja roskaantumisen myötä. Ulkoilutie saattaisi Kurton mukaan myös aiheuttaa alueen vesisuhteiden epäedullisia muutoksia, mikäli Hepolahden rannan kannas vahingoittuu ulkoilutien rakentamisesta. (Kallahdenniemen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutukset 2002)

Jos luontopolku rakennetaan kapeana, enintään metrin levyisenä polkuna rantatörmän päälle, rakentaminen on mahdollista luonnonarvoja vaarantamatta. Leveämpää reittiä paikalle ei voida luontoarvojen takia rakentaa. Ahtaan sijainnin takia polku tulisi tehdä mahdollisimman kapeaksi ja linjata siten, että puustoa tai ainakaan rannan järeitä kuusia ja tervaleppiä ei tarvitse kaataa. Kohteen luonnontilaisuus korostuu, mikäli törmän päältä kaatuneet suuret puut jätetään maahan lahoamaan. Kaatuneilla puilla on merkitystä myös luonnonarvojen monipuolistajana, mm. kääpien ja lahoppuulla elävien hyönteisten elinympäristöinä. Polulta lehtoon ei tule johtaa uusia reittejä. (Kallahdenniemen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutukset 2002).

Luontopolku rakennetaan pitkospuiden päälle suojeltavan kasvin elinympäristön kohdalla. Pitkospuut rakennetaan kosteikon laitaan, eikä kannaksen päälle. Näin varmistetaan, ettei kosteikon ja meren välinen kannas vahingoitu ja ettei kosteikon luontainen vedenvaihtelu samalla häiriinny.

Leppäniemen raitti olisi kokonaisuudessaan noin 2200 metriä pitkä ja se menisi osittain yksityisen maiden kautta. Uutta perustettavaa osuutta on noin kolmannes raitin pituudesta. Kiinteistövirastolla on menossa alueen omistajan (Folkhälsan) kanssa kaavankehittämis-vaihtokauppa, jonka yhteydessä yksityisen osuuden maasta voisi hoitaa kaupungille joko koko osiltaan tai pelkästään suunnitellun reitin osalta. Maanvaihdon toteutuminen on kuitenkin kiinni asemakaavan muutoksen etenemisestä, joten asia toteutunee aikaisintaan keväällä 2014. Lisäksi kiinteistövirasto tutkii, antaisiko Folkhälsan kaupungille luvan toteuttaa ulkoilureitti maallaan ennen kaavailtua vaihtokauppaa.

Kuningattaren reitit

Alueen eteläkärjessä olevan Kuningattaren nykyinen reitistö ja kulku ei ole toimivaa. Nykyinen olemassa oleva reitti tulee luonnonsuojelualueen läpi ja menee suurimmaksi osaksi itäpuolista rantaa mukaillen suoraan Villa Kuhlefeltin pihaan. Suurimpana ongelmana on, että Villa Kuhlefeltistä eteenpäin, alueen kaakko-etelärannalla ei ole toimivaa reittiyhteyttä. Nykyään siellä on vain kapea kinttupolku, joka menee kaiken lisäksi Villa Kuhlefeltin viereisen saunarakennuksen ja alueen luoteisosassa olevan Walhbergin huvilan pihojen läpi.

Vahvistettuun asemakaavaan on merkitty puuttuva eteläinen-läntinen reittiyhteys. Suunniteltu reitti kiertäisi Villa Kuhlefeltin pihapiirin meren puolelta. Siitä se jatkuisi Villa Kuhlefeltin ja viereisen saunarakennuksen välistä ja jatkuisi rannan myötäisesti suunnilleen nykyistä kinttupolkua pitkin ja yhtyisi lopulta Villa Wahlbergiin menevälle, olemassa olevalle reittiyhteyteen.

Kuningattareen suunniteltu reittiyhteystarve on noin 660 metriä. Suunnitellut reitit olisivat noin 1,5 metriä leveitä, kivituhkapintaisia valaisemattomia reittejä. Reitit rakennettaisiin hyvin pitkälle olemassa olevien polkujen päälle, joten puustoa ei tarvitse juurikaan kaataa reittien perustumisen takia.

Uudet perustettavat ulkoilureitit ovat suunniteltu yhteistyössä liikuntaviraston ja ympäristökeskuksen kanssa. Ulkoiluraitit perustetaan mahdollisimman kevyellä tavalla, maastoon sovittamalla ja puita kaatamalla. Pinnoitteena käytetään kivituhkaa ja niiden leveys on maksimissaan 1,5 m. Raitit ovat ensisijaisesti tarkoitettu jalankululle. Pyöräilyä ei opasteta uusille raiteille. Raitit eivät ole esteettömiä. Uusia polkuja ei valaista eivätkä ne kuulu talvikunnossapidon piiriin.

Rantapaadentie

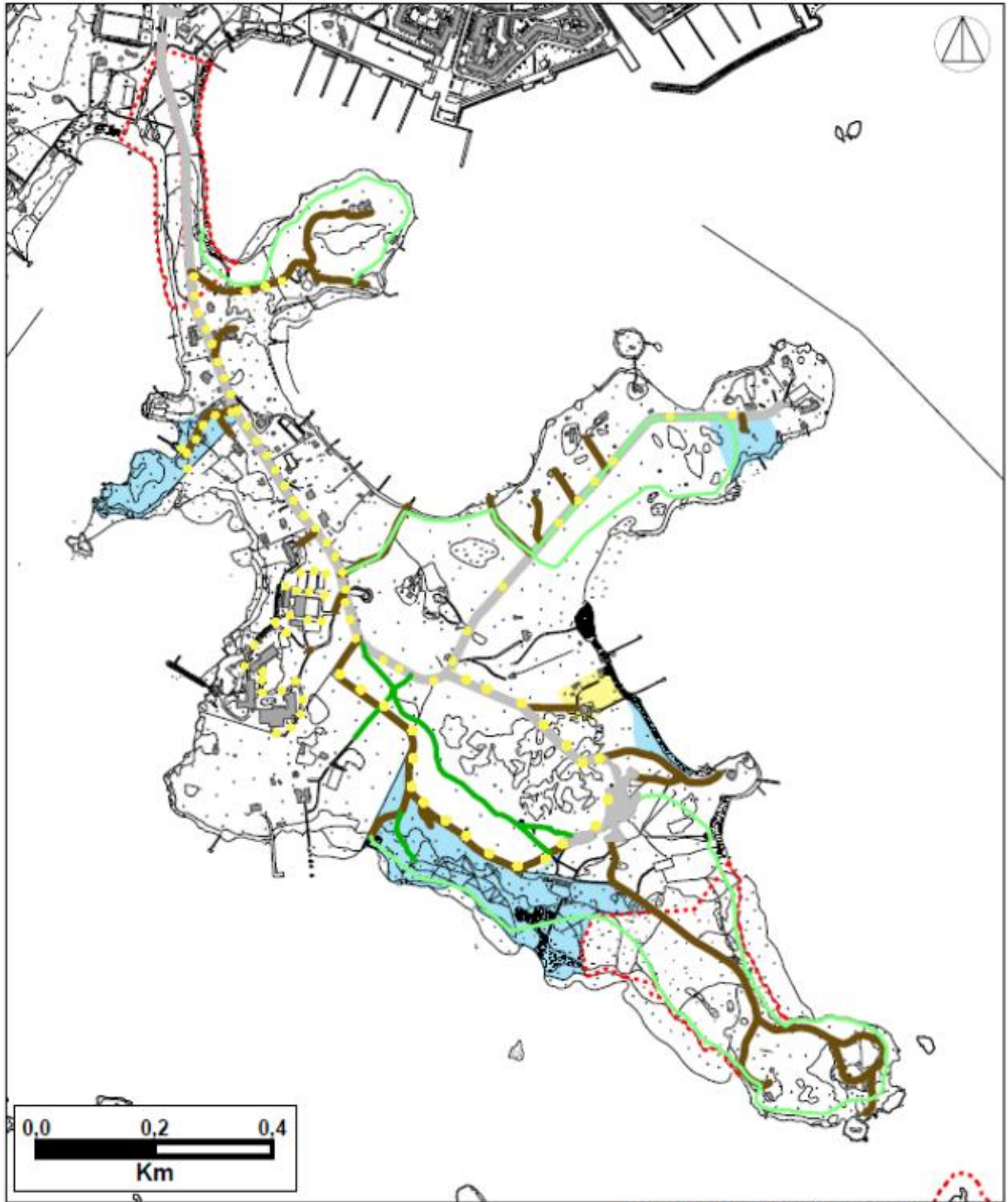

Rakennusvirasto esittää, että Rantapaadentie siirtyisi liikuntavirastolta rakennusviraston hallintaan virkistyskäytön mahdollistamiseksi myös pimeään aikaan ja lumiseen aikaan. Toistaiseksi katuvalaistus päättyy niemen alueella Kallvikinniemen ja Rantapaadentien risteykseen. Jos valaistus rakennettaisiin myös Rantapaadentielle ja siitä parkkipaikalle asti, olisi mahdollista saada valaistusta virkistysreitti alueelle. Näin ollen se tulisi myös ottaa talvikunnossapidon piiriin. Tie vaatii joitain kunnossapitotöitä, mm. kuoppien paikkausta.

Rantapaadentietä ylläpitää tällä hetkellä kaksi toimijaa; tienhoitokunta auraa lumet talvisin kiinteistöliittymälle asti, josta alkaa liikuntaviraston vastuualue rannalle asti. Liikuntavirasto ei tilaa talvikunnossapitoa tien loppupäälle. Liikuntavirasto puoltaa hallintorajojen muutosta.

Reitistön ja valaistuksen tavoitetila

Pohjakartta © Kaupunkimittaussosasto, Helsinki 16/2013

	Asfalttite		Uusi ulkoilureitti		Liikuntaviraston hallinnassa
	Soratie		Valaisinpylväs		Opetusviraston hallinnassa
	Rakennettu polku		Parkkipaikka		Luonnonsuojelualue

4.5. Pyöräilyn tavoiteverkko

Tavoiteverkko pysyy samana. Se tekee piston Kuningattaren niemeen. Pyöräily ohjataan olemassa olevaa katutilaa ja raittia pitkin kohti Kuningatarta. Uusia raitteja pyöräilyä varten ei tehdä. Pyöräilyä ohjataan opasteilla.

4.6. Kalusteiden ja varusteiden lisääminen

Rakennusviraston hallinnoimille yleisille alueille suunnitellaan maltillisesti uusia kalusteita ja varusteita. Tarve muodostuu alueopasteista ja koontiopasteista eli infotauluista opastesuunnitelmiseen, penkeistä ja roska-astioista. Mahdollisen käymälän sijoittamista pysäköintialueelle harkitaan. Suunnitelmat ovat tehty tiiviissä yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, liikuntaviraston ja ympäristökeskuksen kanssa.

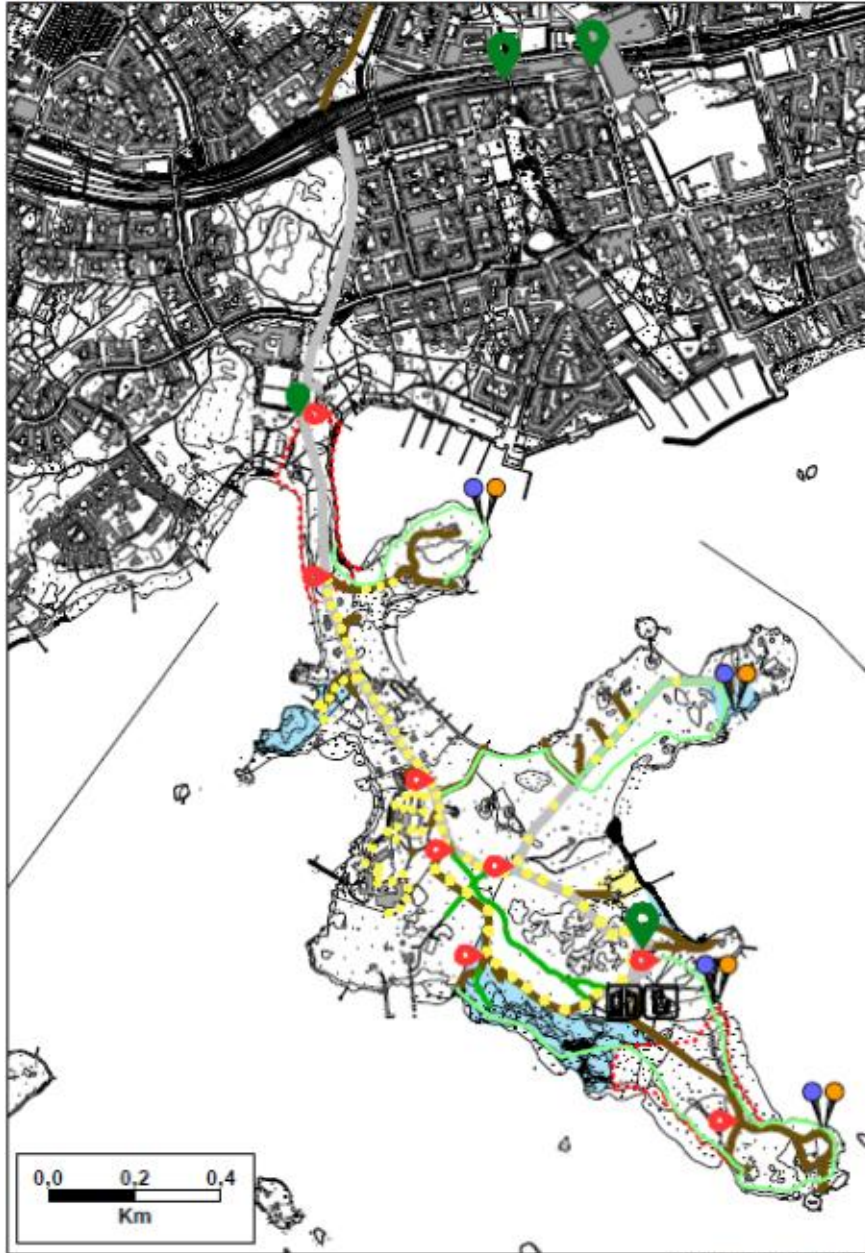
Kallvikinniementien alkuun, pysäköintipaikan ja tenniskentän kupeeseen sijoitetaan suuri infotaulu eli koontiopaste, jossa on erillisen suunnitelman mukaan laadittu informatiivinen kartta koko Kallahdenniemestä. Alueen keskeiseen solmukohtaan, eli yleiselle pysäköintipaikalle, sijoitetaan alueopaste, syväkeräyssäiliöt ja mahdollisesti yleinen käymälä. Reittien varsille sijoitetaan opasteviitat. Opasteviittojen tulee olla samanlaisia kun on Uutelassa käytetty.

Tässä työssä määritellään opastuksen tarpeet ja opastehierarkia. Infotaulujen sisältö ja alueen tarkempi opastussuunnitelma tehdään siis erillisenä suunnittelutyönä. Uusien raittien varrelle, lähinnä avoimille näköalapaikoille, sijoitetaan penkkejä ja harkiten roska-astioita. Uusien polkujen varrelle, avoimina pidettäville maisemapajoille, eli ainakin Heposaarenniemeen, Leppäniemeen ja Kuningattareen sijoitetaan penkit ja mahdollisuuksien mukaan roska-astiat (ks. kartta sivu 66).

Kalusteet ja varusteet tulee valita Helsingin kaupunkikalusteohjeen mukaisesti eli esimerkiksi penkkimalli on HKR metsäpenkki.

Kalusteiden ja opasteiden tavoitetila

Pohjakartta © Kaupunkimittauk

	Koontipaste		Penkki		Syväkeräyssäiliö
	Alueopaste		Roska-astia		Yleisövesa
	Suunniteltu opastus				

4.7. Palveluiden kehittäminen

Liikuntavirasto tulee päivittämään Kallahdenniemienniemien uimarannan osalta suunnitelmiaan. Tavoitteet ovat saada uimarannan toiminnot jäsenneiltyä sekä saada autoiluun ja pysäköimiseen liittyvät asiat kuntoon.

Rakennusvirasto harkitsee yhteistyössä liikuntaviraston kanssa yleisen käymälän tarvetta ja sen sijoittamista esimerkiksi yleiselle pysäköintipaikalle.

4.8. Opastuksen ja viitoituksen kehittäminen

Päämääränä on luoda Kallahdenniemeen yhtenäinen opasteiden kokonaisuus, joka johdattaa saapuvan vierailijan Vuosaaren metroasemalta Kallahdenniemen virkistysalueen palveluille ja ulkoiluraiteille. Myös pyöräilijät ja autoilijat on otettava huomioon. Opastusta suunniteltaessa tulisi käyttää samaa hierarkiaa kuin Helsingin kaupungin opastepilottikonseptissa on esitetty.

Rakennusvirasto voi esittää ulkoilureiteille omia viittoja ja alueellisia opaste-
tauluja, kunhan ne eivät ole tieliikenneasetuksen mukaisia opasteita ja viittoja.
Fyysinen viitta tulisi mielellään sijoittaa katualueen ulkopuolelle.

Kesällä 2013 laaditun Kallahdenniemen opastesuunnitelman pääpiirteet ovat:
Kallahdenniemen harjulla ja Kallahdenniemenniemen luonnonsuojelualueella
on ympäristökeskuksen luonnonsuojelualue-kylttejä ja virallisin luonnonsuoje-
lualueen symbolein merkityjä puupylväitä osoittamassa luonnonsuojelualueen
rajat, sekä luontopolun opasteet. Luontopolut opasteet ovat puurakenteisia ja
niissä on käytetty ympäristökeskuksen omaa symboliikkaa. Nämä luontopolun
opasteet tulee yhtenäistää Kallahdenniemen uusiin opasteisiin sopiviksi. Viral-
liset luonnonsuojelualueen osoittavat opasteet tulee säilyttää maastossa sel-
laisenaan.

Opastehierarkia

Konsulttitoimisto Sito:n luomassa Helsingin kaupungin opastepilottikonseptissa opasteet on jaettu seitsemään erityyppiseen opasteeseen: Koontiopaste, alueopaste, suuntaopaste, ohjaava opaste, kohdeopaste, yksittäinen palvelu ja vahvenne. Seuraavissa alakappaleissa on esitelty miten kutakin opastetta tulisi alueella käyttää ja minkälaista infoa opasteiden olisi hyvä sisältää.

Koonti- ja alue opasteet

Koontiopasteita sijoitellaan Vuosaaren metroasemalle kaksi kappaletta ja yksi Kallahdenniemienniemien pääparkkipaikalle. Vuosaaren metroasemalla ideaali paikka olisi pääovien läheisyydessä, jossa opasteet palvelevat niin saapuvia, lähteviä kuin ohikulkeviakin. Kallahdenniemienniemien parkkipaikalla opaste tulee sijoittaa siten, että se on helposti nähtävissä ja palvelee jalankulkijoita ja autoilijoita.

Alueopasteita tarvitaan mahdollisesti vain yksi. Se tulisi sijoittaa Kallahdenniemienniemien alkuun.

Koontiopasteet voisivat olla kolmisivuisia torneja. Yksi sivu olisi varattu julkisen liikenteen tiedoille, yksi sivu Vuosaaren kartalle ja palveluille ja yhdellä sivulla voisi olla kosketusnäytön takana mahdollisuus päästä syvempään tietoon Vuosaaren alueen käyntikohteisiin ja palveluihin. Mikäli kosketusnäyttöä ei ole mahdollista saada, tiedot voisivat olla karttoihin merkattuina ja kirjoitettuina lyhyinä teksteinä. Lisäksi jokainen kartta ja kohteen tieto olisi ladattavissa QR-koodilla omaan puhelimeen – näin kartat ja tiedot pysyvät mukana kaiken aikaa. Alueopaste voisi olla kaksisivuinen taulu, yhdellä sivulla Kallahden-

niemen kartta, esittely ja palvelujen tiedot, toisella sivulla julkisen liikenteen tiedot. Kaikkien koonti- ja alueopasteiden yhteydessä tulee olla nuoliopasteet kohteisiin. Opasteiden sijoituspaikat löytyvät liitteenä olevasta kartasta.

Alueopasteet

Alueopasteen tulisi sisältää vastaavat tiedot kuin koontiopasteet, mutta suppeammin. Sisällöstä voi jättää pois kaupungin kartan ja syventävät tiedot Vuosaaren alueen palvelutarjoajista. Tärkeää on sisällyttää Kallahdenniemen kartta, alueen palvelut sekä julkisen liikenteen tiedot.

Suuntaopasteet

Suuntaopasteet ohjaavat kulkua ja pyöräilyä alueella. Ne osoittavat sallitut kulkureitit luonnonsuojelualueilla, jolloin minimoidaan suojelualueen turha kuluminen.

Vuosaaren metron länsipäädyltä opastetaan jalankulkijaa Kallahdenniemen alkuun. Opastekartassa on merkitty keltaisella pohjalla jo olemassa olevat opasteet. Näiden lisäksi suunnitellaan toinen reitti Vuosaaren metron itäpäädyltä Kallahdenniemeen (kauppakeskuksen puoleisilta ovilta, josta myös bussit lähtevät).

Tärkeintä on opastaa vierailija Kallahdenniemen alkuun, josta alkaa yksityiskohtaisempi opastus ulkoilureiteille ja palveluihin.

Ohjaavat opasteet

Ohjaavia opasteita suunnitellaan käytettäväksi uusien polkujen sisällä opastamiseen polkujen risteyksissä.

Koska kaikkia polkuja voidaan kulkea useampaan suuntaan, tulee opasteiden osoittaa kaikkiin kuljettaviin suuntiin.

Kuvassa alla: kolmeen suuntaan haarautuva polku Kallahdenniemen Kuningattaressa, tällaisessa kohdassa on tärkeää olla selkeät opasteet jotka osoittavat oikealle reitille.

Kohdeopasteet (infotaulu)

Kohdeopasteita suunnitellaan käytettäväksi Heposaaren luontopolun lähtöpis-
teissä. Kohdeopaste toimii luontopolun aloittavana infotauluna, joka johdatte-
lee ulkoilijan polun saloihin. Tässä raportissa ei oteta kantaa kohdeopasteen
sisältöön, vaan se tulee suunnitella luontopolun sisäistä opastusta suunnitel-
taessa.

4.9. Valaistuksen kehittäminen

Alueen nykyinen valaistus on päivitettävä viimeistään vuoteen 2015 mennessä EU-asetusten takia. Valaistusta lisätään alueelle kuitenkin maltillisesti ja harkiten. Suunnitelmassa esitetään Rantapaadentielle ulkovalaistus. Myös Kallvikinniementien loppuosaan, Leppäniementien haarasta, lisätään valaistusta pysäköintialueelle asti. Tarkoitus on lisätä alueen virkistyskäyttöä pimeänä vuodenaikana niin että Kallahdenniementä löytyy turvallinen ja valaistu ulkoilureitti myös talvella.

Koko Kallahdenniemi on kokonaisuudessaan I-luokan lepakkokohde. Kallahdenniementie halkaisee alueen siten että eteläpuolella on pohjanlepakoita ja pohjoispuolella viiksisiippaa ja vesisiippaa. Viiksisiipat karttavat myös valoa, joten viiksisiippa-alueita ei tulisi myöskään valaista niiden pesimäaikana. On erittäin tärkeää että valaistus suunnitellaan, suunnataan ja ajastetaan niin, ettei se häiritse lepakoita.

Rantapaadentien hallinta siirtyy rakennusvirastolle.

Rantapaadentie on liikuntaviraston hallinnoima tie. Liikuntavirasto vastaa Rantapaadentien ylläpidosta ja valaistuksesta. Jotta virkistyskäyttö alueella olisi mahdollista myös pimeään aikaan ja etenkin talvella, tulisi myös Rantapaadentielle saada valaistus. Näin ollen valaistu reitti olisi yhteneväinen aina Kallahdenniementien alusta. Olisi järkevää että katualueet kuuluisivat yhdelle hallintokunnalle.

Rakennusvirasto ja liikuntavirasto ovat neuvotelleet siitä että Rantapaadentie siirtyisi rakennusviraston hallintaan, jotta valaistus ja talvikunnossapito olisivat yhteneväiset. Uudet hallintorajat astuisivat voimaan vuoden 2014 alusta.

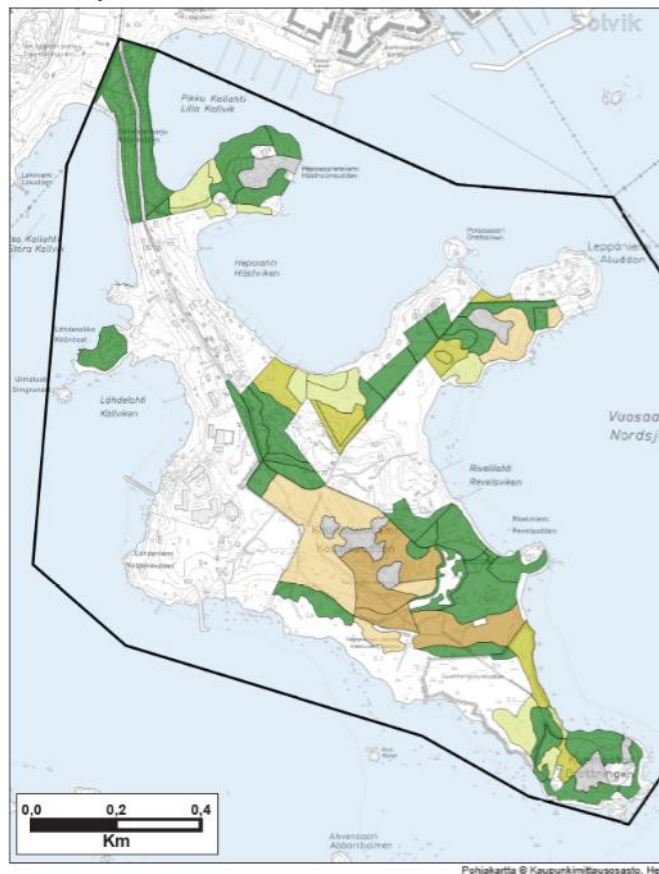

4.10 Metsät

Kasvupaikat

Suunnittelualueen maaperä on Helsingin mittakaavassa karua. Vain reilu kymmenes (14 %) alueesta on joko lehtoja tai lehtomaisia kangaita sijaiten ranta-alueilla tai niiden reunoilla. Kolmannes metsistä on tuoretta kangasta ja peräti viidennes kuivahkoja tai kuivia kangaita tai luokittelemattomia maita eli lähinnä kallioita, teitä linjoja yms. Rehevät kasvupaikat sijoittuvat pääosin suunnittelualueen keskiosiin, Leppäniemen tyven alueelle. Karummat kasvupaikat sijaitsevat taas alueen keskiosissa.

Kasvupaikat

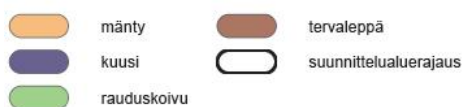
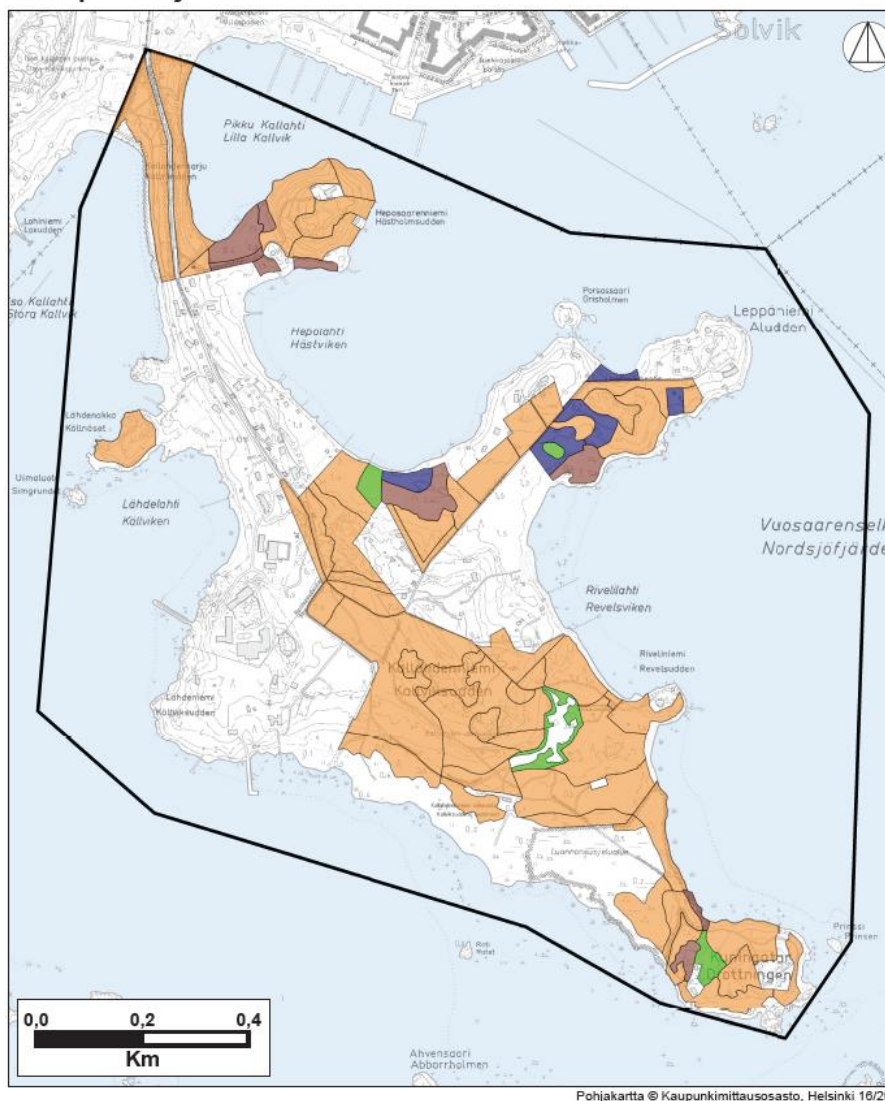
lehto	kuiva kangasmetsä
lehtomainen kangasmetsä	kalliomaata ja hietikko
tuore kangasmetsä	Suunnittelualueerajaus
kuivahko kangasmetsä	

Puulajisuhteet

Suunnittelualueen metsäisten kuvioiden ylivoimainen pääpuulaji on mänty. Tämä johtuu pitkälti aluetta hallitsevasta moreenimuodostelmista, joille on tyypillistä mäntyvaltaiset metsät. Männyn jälkeen yleisin puulaji on tervaleppä. Tervaleppäiset kuviot sijaitsevat pääosin rehevissä rantalehdoissa. Alueella on myös muutama kuusivaltainen kuvio, nämä kuviot sijaitsevat pääosin Leppäniemessä. Lisäksi alueella on muutama koivuvaltainen sekapuukuvio.

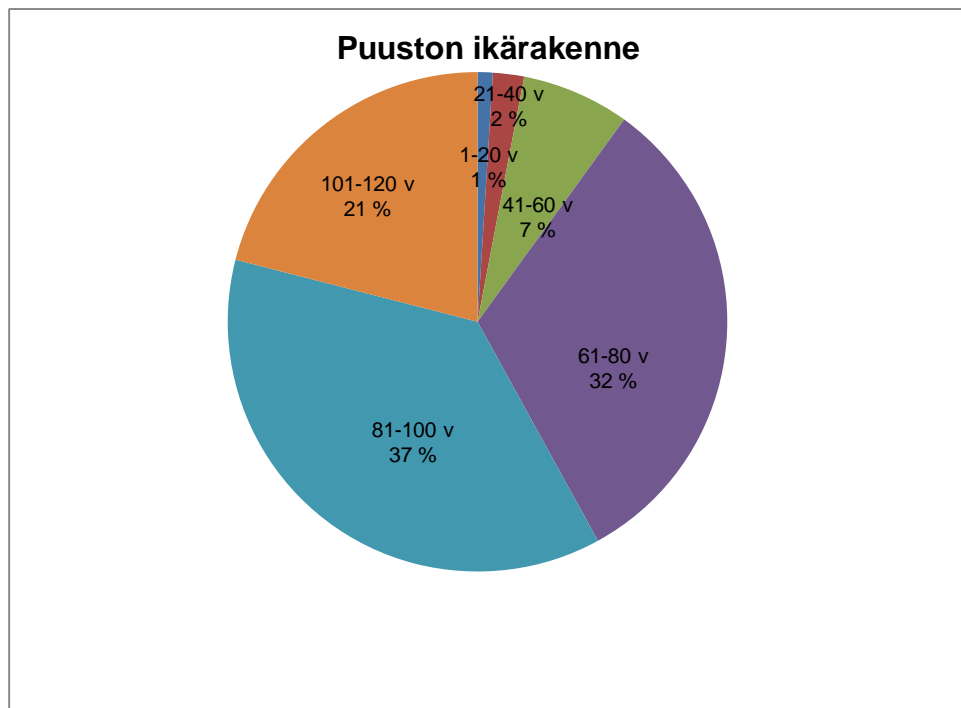
Pääpuulajit

Puuston ikärakenne

Vain prosentti alueen metsistä on 1-20 vuotiaita taimikoita ja nuoria puustoja. Ikäryhmässä 21–40 on kaksi prosenttia alueen metsistä. Seitsemän prosenttia metsistä on ikäluokassa 41–60 vuotta, nämä metsiköt ovat ns. varttuneita metsiä. Toiseksi eniten (32 %) metsistä kuuluu itäluokkaan 61–80 vuotta, eli ne ovat varttuneen ja vanhan metsän rajoilla, ainakin, jos kyse on lehtipuuvaltaisista metsistä. Suurin ryhmä on 81–100 vuotiaat vanhat metsät, joita on suunnittelualueella peräti 37 prosenttia. Yli 100-vuotiata metsiä alueella on reilu viidennes (21 %)

Suunnittelualueen metsät ovat vanhempia kuin Helsingissä keskimäärin. Metsät ovat kuitenkin paikoin kerroksellisia, eli vanhan tai varttuneen puustojakson alla kasvaa taimikerros ja/tai nuorta metsää. Tosin voimakas kulutus on vaikuttanut myös metsien luontaiseen uudistumiseen. Tämä näkyy mm. Kallahdenniemenharjun luonnonsuojelualueella ja Kallahdenniemen ulkoilupuistossa.

4.11 Metsien hoito

Suunnittelualueella ei tehdä yhtään uudishakkuita. Sen sijaan alueen keski-osan laajahkoilla kuivan ja kuivahkon kankaan kuvioilla on tarkoitus edistää uuden taimiaineksen luontaisen syntymisen ja kasvun edellytyksiä poistamalla valmiin taimiaineksen päältä muutamia ylispuita sieltä täältä ja luomalla muutamain puun latvusaukkoja luontaisen uudistumisen edellytysten parantamiseksi.

Vajaa kymmenes (8 %) suunnittelualueen hoitotöistä on eriasteisia harvennushakkuita. Nämä työt kohdistuvat kokonaisuudessaan Leppäniemen lähivirkistysalueiden keski- ja kärkiosaan. Harvennuskohteet ovat varttuneita kuusikoita, jotka nyt harvennetaan ensi kertaa, jotta niiden latvuserros säilyisi elinvoimaisena ja yhteyttävänä. Lisäksi harventamisella parannetaan metsien kerroksellisuutta, sillä vallitsevan jakson harventaminen luo paremmat edellytykset pensaskerroksen elinvoimaisuudelle lisääntyneen valon ja ravinteisuuden takia. Harvennushakkuita ei tehdä arvokkaalla kasvillisuuskohteella, Leppäniemen tyven korpi- ja lehtoalueella.

Yksittäisten puiden poistoa lähinnä ulkoilureittien, teiden ja rakennusten varsilta on peräti 92 prosenttia kaikista hoitotöistä. Lisäksi tähän prosenttiosuuteen lasketaan myös muutaman laajemman kuvion luontaisen uudistumisen edellytyksiä parantava yksittäisten puiden poisto, sekä arvokkaiden luontokohteiden ominaispiirteiden parantamiseksi tehtävät toimenpiteet. Tällaisia toimenpiteitä on tarkoitus tehdä mm. Leppäniemen tyven arvokkaassa kasvillisuuskohteessa, missä kasvaa erityisesti suojeltavaa uhanlaista lajia.

Suunnittelualueen luonnonmukaisten alueiden yhteispinta-ala on 51 hehtaaria. Pienpuuston hoidon laskennallinen pinta-ala on 17 hehtaarille eli kolmannes suunnittelualueen pinta-alasta. Hoitotöiden pinta-aloista on syytä muistaa, että suurimmaksi osaksi toimenpiteet eivät koske koko kuviota, vaan osa kuviosta

jää vaihtelevasti toimenpiteiden ulkopuolella ja lopulla kuviolla hoidon intensiteetti vaihtelee kuvion puuston luonteen mukaan. Todellinen hoidon pinta-ala on siis täten paljon edellä esitettyä pienempi.

Pienpuuston hoito tehdään läpäisyperiaatteen mukaan niin, että se on aina vaihtelevaa, eli osa pensaskerroksesta jää koskemattomaksi, osasta poistetaan osa ja osaan kuviota tehdään aukkoja. Näin pensaskerroksesta saadaan vaihteleva ja siellä on näkymiä sekä lintujen ja muiden pensaskerroksen lajien elinympäristöt eivät vaarannu. Lisäksi pienpuuston hoidolla poimitaan lehtipuuesakon seasta näyttävimmät ja arvokkaimmat puuyksilöt sekä näyttävimmät pensasryhmät.

Leppäniemen kärjessä on lisäksi kaksi taimikonhoitokuviota, jotka tarvitsevat kiireellistä hoitoa ylitiheyden vuoksi.

Suunnittelualueella on jonkin verran jalopuuta, joka on pihlajavesakon seassa. Jalopuusto on pääosin nuorta ja varttunutta vaahteraa ja vähemmän tammea. Pensaskerroksen jalon lehtipuuston ympärille tehdään niin sanottu reikäperkaus, jossa jalon lehtipuuyksilön ympäristöstä poistetaan muu puusto, pääosin pihlajavesakko. Isomman jalon lehtipuun ympäri pyritään luomaan vähintään kahden metrin vapaa vyöhyke oksien kärjestä poistamalla niiden ympäriltä kasvua haittaava puusto.

4.12 Metsien hoito alueittain

Leppäniemen tyvi

Aivan alueen tyvellä olevaan uhanalaisen kasvin esiintymisalueelle on suunniteltu yksittäisten puiden kaatoa, koska Helsingin ympäristökeskuksen näkemysten mukaan alueelle tulisi luoda varovasti ja harkitusti latvusaukkoja, jotta uhanalaisen kasvin elinolosuhteet paranevat.

Leppäniemi

Leppäniemessä on muutamia kuviota, joilla on ylitieheitä nuoria ja varttuneita kuusikoita. Näille on suunniteltu harventamista latvuskerroksen elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi, sekä kerroksellisuuden ja sekapuustoisuuden edistämiseksi. Lisäksi alueella on pari ylitieheää pientä taimikkokuviota, joille on ehdotettu taimikonhoitoa.

Kallahdenniemen ulkoilupuisto

Kallahdenniemen ulkoilupuiston kuivan ja kuivahkon kankaan kuviolla on tarkoitus edistää uuden taimiaineksen luontaisen syntymisen ja kasvun edellytyksiä poistamalla valmiin taimiaineksen päältä muutamia ylispuita sieltä täältä ja luomalla muutamia muutaman puun latvusaukkoja luontaisen uudistumisen edellytysten parantamiseksi.

Lisäksi alueen koillisosan teiden, pysäköintipaikkojen ja polkujen lähiympäristöjä hoidetaan turvallisuuden ja viihtyisyyden takia. Toimenpidekartoissa (ks. sivut 83–84) nämä alueet ovat raidoitettu kuvamaamaan sitä, että hoitotyöt kohdistuvat juuri teiden, parkkipaikkojen ja polkujen lähiympäristöön.

Kuningatar

Suunnitellut toimenpiteet ovat yksittäisten puiden poistoa teiden, polkujen ja tonttien lähiympäristöstä. Myös jalopuita otetaan esiin. Maisemia reiteiltä merelle avataan varovasti.

4.13 Luonnonhoidon toteutusohjelma 2014 – 2023

Luonnonhoidon työt on tarkoitus aloittaa suunnitelmakauden alkupuolella vuoden 2014 aikana. Toiskertaiset hoitotyöt kuten ulkoilureittien varsien pienpuuston hoito ja reitinvarsien vaarallisten puiden poisto on tarkoitus tehdä suunnitellun suunnitelmakauden puolessa välissä. Hoito ja kehittämissuunnitelman mukaisesti laaditaan luonnonhoidon toteutussuunnitelma vuoden 2014 aikana.

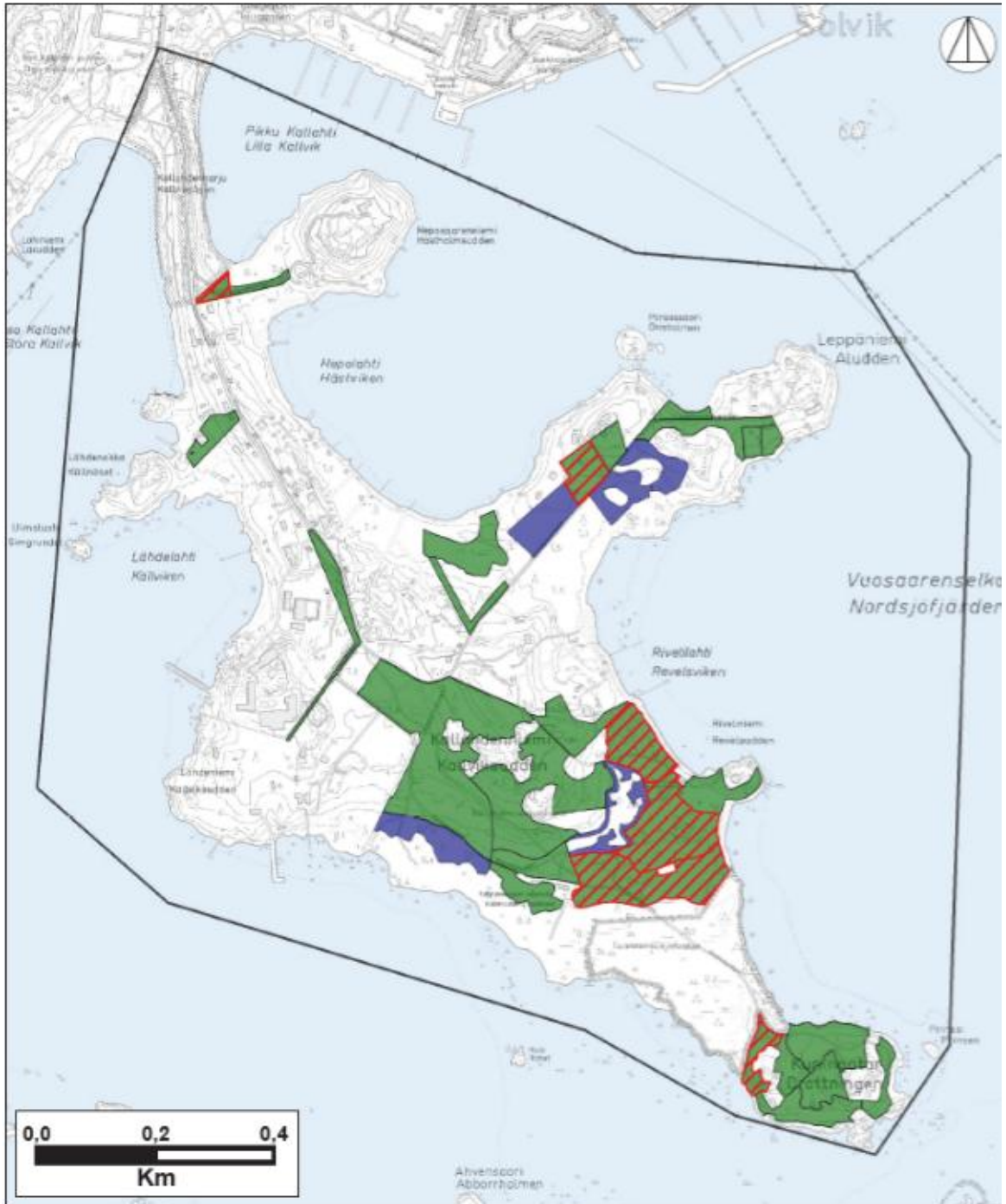
Se sisältää hoito- ja kehittämissuunnitelman mukaiset tekniset toimenpideohjeet. Hoito- ja kehittämissuunnitelma ja luonnonhoidon toteutussuunnitelma ovat nähtävissä rakennusviraston Internet -sivuilla <http://www.hkr.hel.fi> ajan-kohtaisia viheralueita esittelevässä kohdassa ja asiakaspalvelussa.

Harvennus- ja uudistushakkuut tehdään lintujen pesimäajan 1.4.- 31.7. ulkopuolella. Toimenpiteet tehdään siten, että ulkoilijoiden turvallisuudesta huolehditaan. Puutavara välivarastoidaan hakkuiden ajaksi sopiviin kohtiin ja kuljetetaan pois. Hakkuutähteiden siivous metsistä tehdään lumettomana aikana ja ne pyritään korjaamaan mahdollisimman nopeasti pois metsistä ja ulkoilu-reittien varsilta.

Rakennusviraston katu- ja puisto-osasto tilaa luonnonhoitotyöt vuosittain edellisen vuoden syksyllä luonnonhoitosuunnitelmien toteutusaikataulun ja käytettävissä olevien resurssien mukaisesti. Ennen töiden toteutusta niistä tiedotetaan sidosryhmille ja asukkaille paikallislehtien ja maastotiedotteiden sekä rakennusviraston Internet -sivujen kautta. Kaikissa suunnittelu- ja toteutusvaiheissa asukkailla on mahdollisuus saada lisätietoja ja esittää palautetta luonnonhoidon asiantuntijoille rakennusvirastoon. Viimeistään hakkuutiedotteiden ilmestyessä maastoon on asukkailla mahdollisuus esittää toiveita kiinteistönsä ja puiston rajalla olevista puista Staran vastaavalle työnjohtajalle, joka ottaa ne huomioon mahdollisuuksien mukaan.

Metsien hoito

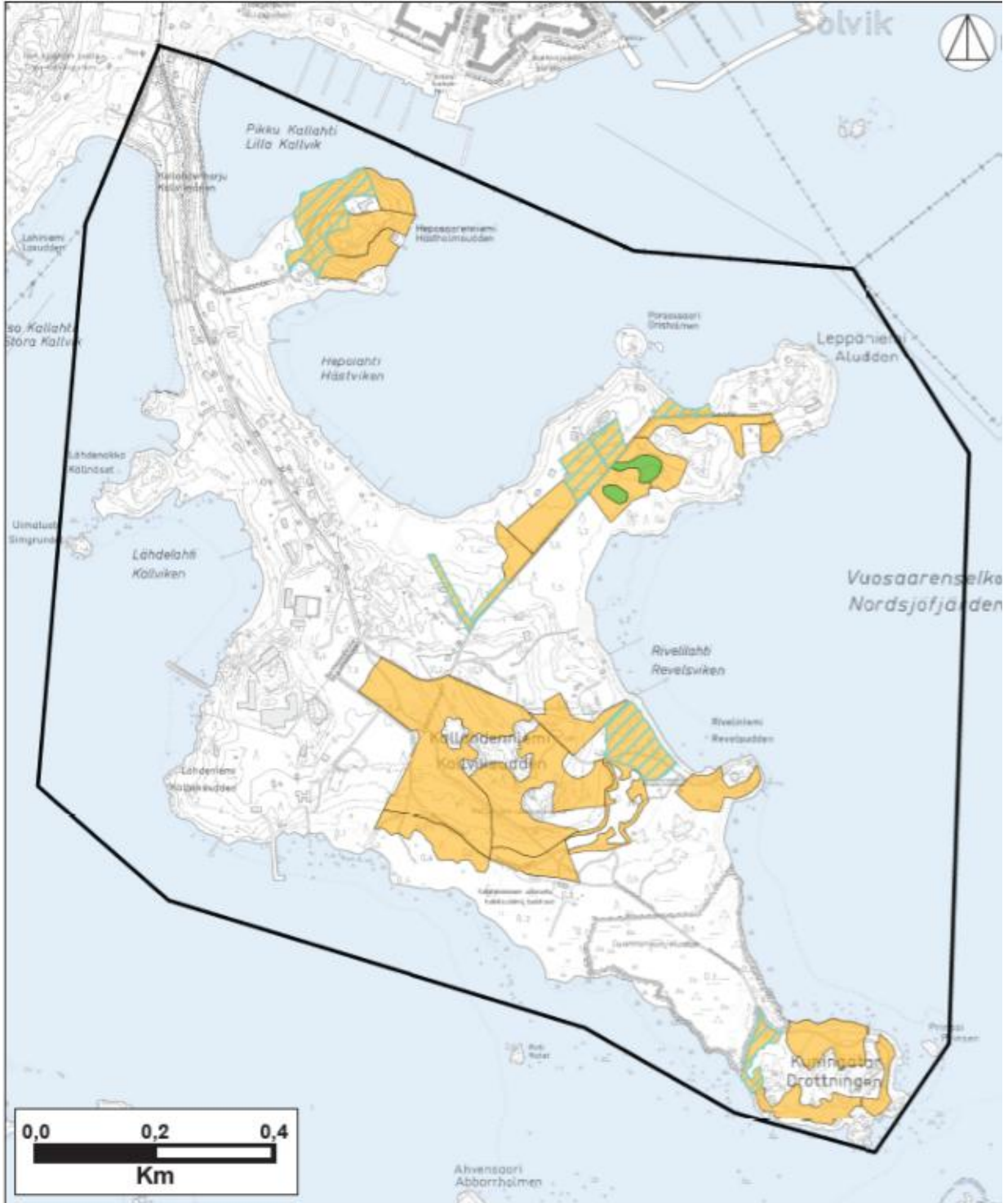

- Vartuneen metsän harvennus
- Yksittäisten puiden poisto

- Ulkoilureitin varrella
- Suunnittelualue-erajaus

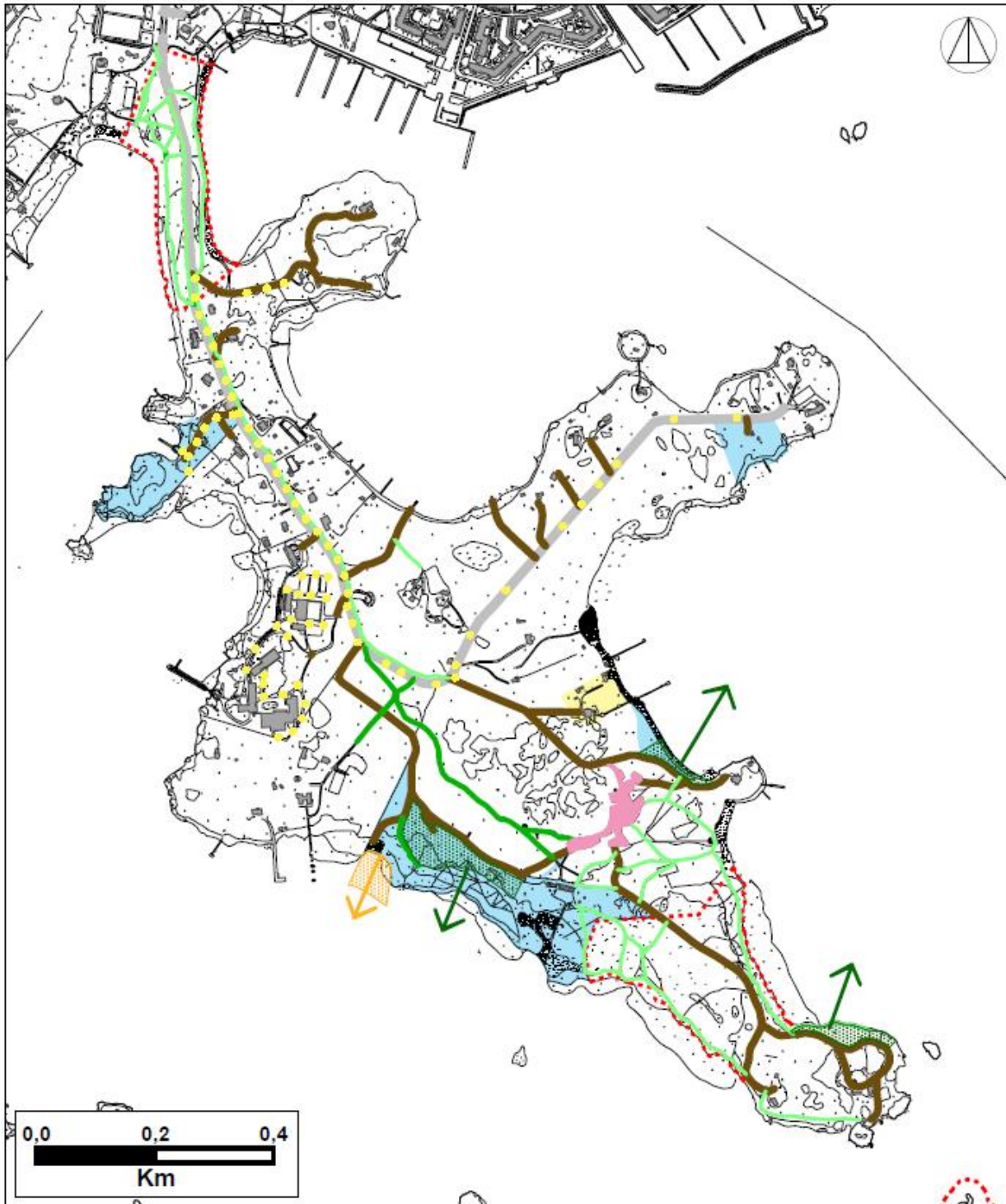
Metsien hoito

	taimikonhoito		ulkolureitin varrella
	pienpuuston hoito		suunnittelualuearjaus

Maiseman avaukset ja avoimena pidettävät alueet

Pohjakartta © Kaupunkimittaussosasto, Helsinki 16/2013

	Avoimena pidettävä alue		Liikuntaviraston hallinnassa
	Ruovikon niitto		Opetusviraston hallinnassa

4.14 Haitallisten vieraslajien torjunta

Kurtturuusu (*Rosa rugosa*) on alun perin Koillis-Aasiasta kotoisin oleva laji, joka yleistyi Euroopassa 1800-luvulla koristekasvi-istutusten myötä. Alkuperäisellä levinneisyysalueellaan Tyynen valtameren äärellä se elää hiekkaisilla ja soraisilla merenrannoilla. (Ympäristö.fi)

Suomessa kurtturuusu alkoi levitä 1900-luvun alkupuolella, ensin hitaasti ja sitten jalansijaa saavutettuaan yhä nopeammin. Leviämistä edesauttoivat suola sietävän lajin massaistutukset teiden varsille ja erityisesti moottoriteiden keskikaistoille. Luonnossa kasvi löysi nopeasti sovelia elinympäristöä merenrantahietikoilta ja saariston somerikoilta. (Ympäristö.fi)

Kallahdenniemen alueella on esiintynyt kyseistä lajia jo pitkään. Kurtturuusu on aggressiivisesti leviävää ja vaikeasti hävitettävää. Kurtturuusiesiintymät keskittyvät enimmäkseen Kallahdenniemen rantaniityn luonnonsuojelualueelle ja sen reunoille (ks. kartta sivu 86).

Tähän asti kurtturuusua on torjuttu pitkälti hallintokuntien omina projekteina erillisillä pienillä alueilla (ks. vieraslajikartta). Muun muassa liikuntavirasto on torjunut omana hankkeena kurtturuusua uimarannan lähiympäristössä. Lisäksi Stara on torjunut kurtturuusua alueen pohjoisosasta Kallahdenniemenharjun luonnonsuojelualueen rannoilta sekä rantaniityn luonnonsuojelualueen eteläpuolelta.

Hallintokuntien lisäksi kurtturuusua on torjuttu mm. vapaaehtoisvoimin.–Rakennusvirasto on järjestänyt useita torjuntatalkoita alueella. Paikallinen asukasaktiivi on tehnyt huomattavasti työtä kurtturuusun torjumiseksi. Lisäksi Helsingin yliopiston metsätieteiden laitoksen Invasive alien species -kurssi tekee vuosittain käytännön kurssityön, kitkemällä kurtturuusua alueella.

Jotta kurturuusun leviäminen saataisiin hallintaan, torjuntaa tulisi tehdä koordinoitusti koko alueen mittakaavassa hallintokuntien (HKR, LIV, YMK) yhteishankkeella, jota tukee talkoo- ja vapaaehtoistyö. Hallintokuntien tulisi sitoutua pitkäjänteiseen ja säännöllisesti toistettavaan torjuntatyöhön, jotta vaikutukset olisivat pysyviä. Hyvät lähtökohdat kokonaisvaltaiselle torjunnalle antaa se, että luonnonhoidon inventoinnin yhteydessä on huomioitu ensi kertaa alueellisessa mittakaavassa koko kurturuusun esiintymisalue. Tämä mahdollistaa mm. torjuntaan tarvittavien resurssien, ajankäytön ja kustannusten arvioinnin. Lisäksi toimenpiteet voidaan kohdistaa suoraan oikeille alueille.

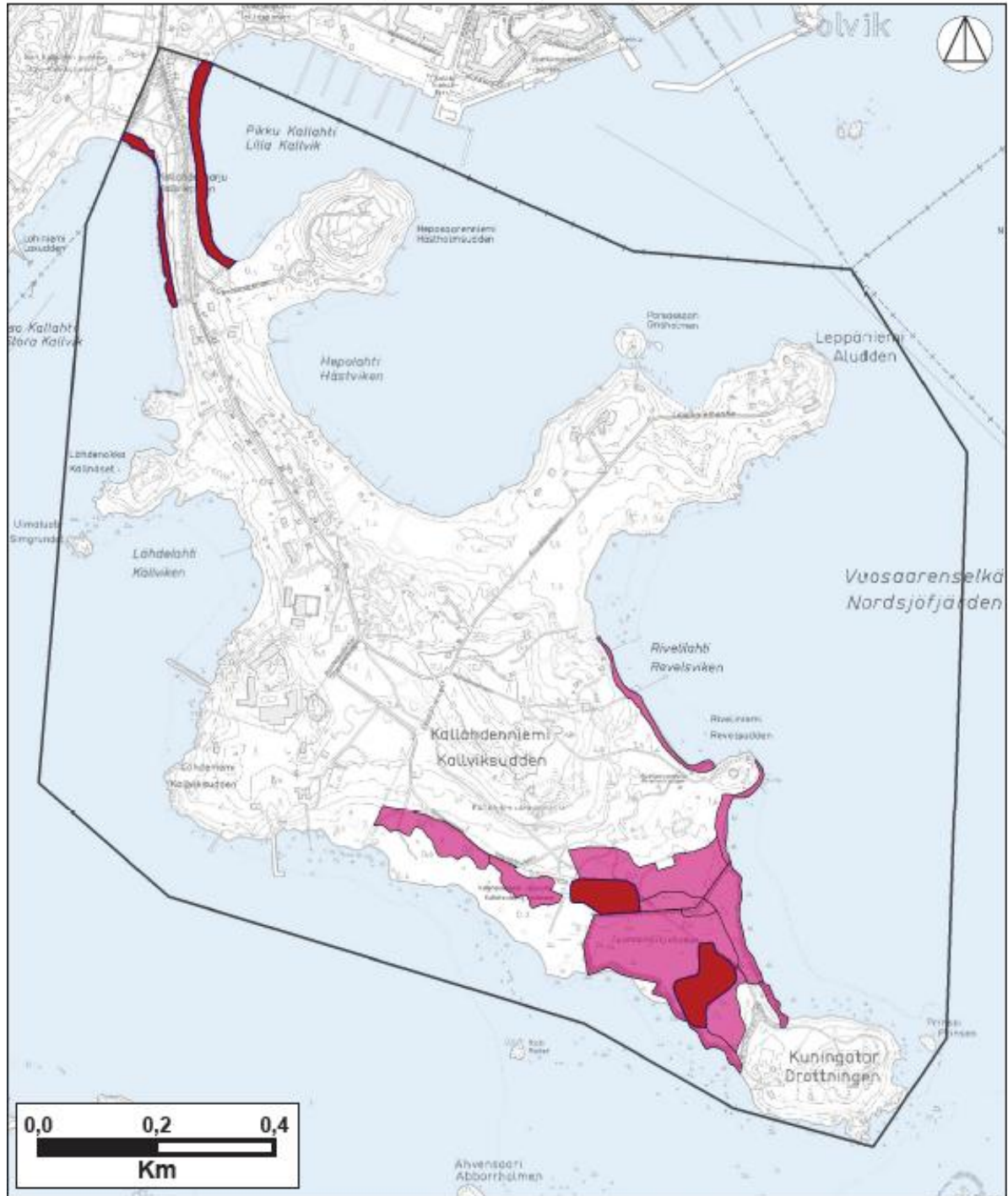
Myös vapaaehtoistyön merkitystä olisi korostettava entisestään ja kaupungin roolia torjuntatalkoiden järjestäjänä tulisi lisätä. Kaupungin jatkaa edelleen kitkentävalineiden ja suojavaatetuksen tarjontaa vapaaehtoisille ja järjestää kitettyjen ruusujen poiskuljetusta.

Kuvassa vapaaehtoisen torjuntaa kurturuusua

Kurtturuusun esiintyminen ja torjunta

Pohjakartta © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 16/2013

- Suunnittelualuerajaus
- Alueet, missä torjuntaa tehty
- Kurtturuusun levinneisyys

4.15 Rantaniittyjen hoito

Kallahdenniemen kärkeosan matalakasvuisten rantaniittyjen tärkeimmät ja edustavimmat osat sijoittuvat 2/3 osaltaan luonnonsuojelualueen rajojen sisään. Näiden alueiden hoitoa ohjataan siis Ympäristökeskuksen tekemällä luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmalla, eikä niiden hoitoa käsitellä tässä suunnitelmassa kuin kurturuusun torjunnan, alueellisen reitistön, jätehuollon ja opastuksen osalta.

Noin kolmannes (2,5 ha) tutkimusalueen matalakasvuista rantaniityistä sijoittuu kuitenkin nykyisen luonnonsuojelualueen ulkopuolelle. Näillä alueilla on eräitä kasvillisuudeltaan erikoisia matalakasvuisia niittykasviyhdyksuntia ja osa harvinaisista niittytyypeistä kuten ruskokaislayhdyskunnista (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 2002). Näitä alueita uhkaa metsittyminen ja kurturuus. Rantaniityn umpeenkasvun ehkäisemiseksi osaa puustosta ja kurturuusua ehdotetaan poistettavaksi niityiltä. Lisäksi niittyalueen pohjoisosasta ranta-alueelta on tarkoitus poistaa ruovikkoa surffausharrastuksen helpottamiseksi (ks. kartta sivu 83).

Kallahdenniemen rantaniityn luonnonsuojelualueen pohjoispuoliselta mäntykankaalta leviää puustoa avoimelle ja puoliavoimelle vaihettumisvyöhykkelle ennen varsinaista luonnonsuojelualueen rajaa. Tämän puoliavoimen kapean vaihettumisvyöhykkeen puusto tulee poistaa ja merkitä sen jälkeen B5-arvoniityksi. Uimarannasta pohjoiseen olevalle rantaniityllä ei ole tarvetta poistaa puustoa, sen sijaan sieltä tulee kitkeä kurturuusua ja muuttaa sen hoitoluokitus B5-arvoniityksi.

4.16 Luonnon monimuotoisuuden ylläpito ja kehittäminen

Kallahdenniemen luonnonhoitoa ohjaavat Luonnonhoidon linjaukset ja LUMO – ohjelman tavoitteet. Rakennusvirastossa laadittu Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaus hyväksyttiin yleisten töiden lautakunnassa 18.10.2011. Lin-

jausten tavoitteet on hyväksytty kaupunginhallituksessa 8.2.2010. Lisäksi luonnonhoitoa ohjaavat Helsingin ympäristökeskuksessa laaditut LUMO – ohjelman eli Helsingin Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman 2008 – 2017 tavoitteet, jotka on myös hyväksytty kaupunginhallituksessa 8.2.2010.

Luonnonhoidon linjauksen tavoitteet:

1. Asuinympäristöt ovat viihtyisiä, kestäviä ja turvallisia, ja ne lisäävät asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia
2. Ulkoiluympäristö on toimiva ja elämyksellinen
3. Luonnonympäristön maisemakuva on korkealaatuinen ja omaleimainen.
4. Luonnon monimuotoisuus on otettu huomioon ja luonnonsuojelualueiden arvot on säilytetty.
5. Metsäiset viheralueet ovat elinvoimaisia ja kestäviä ja niiden olemassaolo turvataan myös tulevaisuudessa.
6. Niityt, pellot, pienvedet, rannat sekä saaristo ovat monimuotoisia.
7. Liikenneväylien ympäristöä hoidetaan huomioiden sekä suoja- että maise-
mavaikutukset.

Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman 2008 – 2017 tavoitteet:

1. Ekologinen verkosto ja siihen sisältyvät arvokkaan luonnon ydinalueet turvataan sekä Helsingissä että koko pääkaupunkiseudulla.
2. Helsingin vakiintuneen eliölajiston säilyminen turvataan.
3. Metsien ja soiden luontaiset piirteet sekä luonnon monimuotoisuutta ylläpitävät kasvuun ja eloperäisen aineksen hajotustoimintaan liittyvät prosessit turvataan.
4. Kulttuuriympäristöjen monimuotoisuus turvataan.
5. Vesialueiden hyvä luonnontila turvataan.
6. Edistetään ympäristövastuullisuutta.

Alueen elinympäristöjen ja lajien monimuotoisuutta huomioidaan mm. kerroksellisuuden edistämisen ja lisäksi lahoppuun ja tiheikköjen jättämisen toimenpidekuviolle. Suunnitelmassa on luokiteltu arvokkaita luontokohteita arvomet-säluokkaan C5, joista suurin osa jää kokonaan toimenpiteiden ulkopuolelle.

Luonnon monimuotoisuuden huomiointi on lähtökohtana kaikelle toiminnalle suunnittelualueella ja yleisemmin koko Helsingin kaupungin omistamilla alu-eella. Helsingin kaupunki on sitoutunut toiminnassaan Luonnon monimuotoi-suus - ohjelman ja Luonnonhoidon linjauksen mukaan ylläpitämään ja edistä-mään luonnon monimuotoisuutta. Näitä periaatteita noudatetaan läpäisyperi-aatteella jokaisella kuviolla, missä todetaan luontoarvoja.

4.17 Luonnonhoidon toimenpiteiden vaikutusten arviointi

Yleistä

Suunnitelluilla toimenpiteillä ei ole merkittävää vaikutusta alueen luonnonarvoihin ja monimuotoisuuteen. Toimenpiteiden laskennallinen bruttopinta-ala on 43 prosenttia koko alueen pinta-alasta. Todellinen nettopinta-ala on kuitenkin vain murto-osa tästä, koska peräti 92 prosenttia toimenpiteistä on yksittäisten puiden poistoa, jossa otetaan tyypillisesti vain muutama puu per hehtaari. Ainoastaan Leppäniemen kärkiosissa on tarkoitus tehdä harvennusta kolmella kuviolla. Nämä alueet eivät ole arvokkaita luontokohteita.

Niillä alueilla, missä toimenpiteitä on tarkoitus tehdä, luonnon monimuotoisuutta ylläpidetään ja kehitetään suosimalla kerroksellista metsänhoitoa ja säästämällä kuollutta ja lahoa puuta. Näin ei heikennetä esimerkiksi alueella asuvan palokärjen elinolosuhteita. Lisäksi pensaskerrosta jätetään vaihtelevasti säästämällä pensasryhmiä ja yksittäisiä taimiyksilöitä. Uudistamisen edellytyksiä ei tehdä avohakkuin, vaan kehittämällä isomman puuston alla olevia nuoria puuyksilöitä ja luomalla varovaisesti muutaman puun latvusaukkoja.

Lepakkokohteet

Alue on kokonaisuudessaan I-luokan lepakkokohde. Tämä tulee huomioida niin, että siellä, missä rannoilla on puustoa, se tulee säilyttää. Viiksisiiapat karttavat myös valoa, joten viiksisiiippa-alueita ei tulisi myöskään valaista niin, että lepakot häiriintyvät. Tämä tulee ottaa huomioon mahdollisia uusia reittejä suunniteltaessa. Alueelta on lentoyhteydet rantaa pitkin Ramsinniemen päin ja Pikku Kortlahden suuntaan. Lisäksi alueelta on selvästi yhteyksiä Aurinkorannan kautta Uutelan alueelle (Luontotietojärjestelmä). Lepakkoarvot on huomioitu luonnonhoidon toimenpiteiden kannalta niin, että rantapuusto jätetään kokonaan toimenpiteiden ulkopuolelle. Lisäksi alueen sisäosien metsissä ei tehdä lepakoita haittaavia toimenpiteitä.

Linnusto- ja kasvikohteet

Toimenpiteitä on merkitty myös joillekin luontotietojärjestelmän kasvi- ja linnustokohteille, esimerkiksi alueen eteläosaan Kuningattareen. Eteläisimmän osan (Kuningattaren) arvokkaiden linnusto- ja kasvikohteiden arvot kohdistuvat puuttomalle rantaniitylle ja ruovikkoalueelle ja lintuarvot puuttomille rantavyöhykkeille. Näin ollen suunnitelluilla hoitotoimenpiteillä ei ole vaikutusta näiden luontokohteiden arvoihin. Lisäksi näille alueille suunnitellut työt ovat edellä mainittua yksittäisten puiden poistoa, joilla ei ole heikentävää vaikutusta kyseisten alueiden arvoihin. Kallahdenniemen ulkoilupuistoon suunnitelluilla vähäisillä toimenpiteillä ei ole myöskään vaikutusta kohteen luontoarvoihin. Kuolleet mäntykelot jätetään pääosin pystyyn mm. palokärjen ja uuttukyyhkyn hyväksi.

Suunnittelualueen suurin yhtenäinen ja samalla arvokkain kokonaisuus on Leppäniemen tyvellä oleva rehevä lehtoalue. Alueella on useita C5-arvometsäksi luokiteltuja kuviota, jotka ovat pääosin lehtipuuvaltaisia ja osin lahoppuustoisia. Lisäksi alueella on esiintynyt uhanalaista kasvia, jonka elinolosuhteita pyritään parantamaan varjostavien yksittäisten puiden kaadoilla ympäristökeskuksen suosituksesta.

METSO-ohjelman mukaiset luontoalueet

Alueelle on kesällä 2011 tehty METSO- inventointi ympäristökeskuksen tilaamana. Siinä alueesta on rajattu laajoja osia METSO I-, II- tai III-luokan mukaisiksi luontokohteiksi (ks. kappale 2.9). Inventoinnissa METSO-kohteet kuitenkin rajattiin vanhan, 90-luvun puolivälistä peräisin olleen metsäsuunnitelman kuviorajausten mukaisesti, joten inventointitulokset eivät kaikilta osin vastaa luontokohteiden todellista rajausta. Vanhat metsäsuunnitelmat ovat olleet nykyisiä suunnitelmia paljon suurpiirteisempiä, ne on aikanaan tehty huomattavasti epätarkemman karttamateriaalin pohjalle ilman ilmakuvia ja suunnittelukriteeritkin ovat silloin olleet erilaiset. METSO-kohteiden rajausta ja kohdetietoja on tarkistettu tämän suunnittelun yhteydessä maastossa rakennusviraston toimesta.

Huomattava osa arvokkaimmista METSO- kohteista on jätetty toimenpiteiden ulkopuolelle. Rakennusviraston suunnittelun yhteydessä tällaiset kohteet on hoitoluokiteltu C5-arvometsäluokkaan. Osa kohteista täyttää METSO:n ohella vahvempiakin suojelukriteerejä, joten ne on rajattu vielä erikseen arvokkaiksi elinympäristöiksi (ks. uudet hoitoluokat-kartta, kartta). Niillä METSO- kohteilla, joille on esitetty pienimuotoisia hoitotoimenpiteitä, ei toimenpiteen vähäisyyden takia ole vaikutusta kohteen luontoarvoihin. Lisäksi muutamalla kohteella hoitotoimenpiteitä tehdään nimenomaan todettujen luontoarvojen ylläpitämiseksi ja turvaamiseksi.

5 HANKKEET JA KUSTANNUKSET

5.1 Katu- ja pysäköintialueet

Ennen kuin Kallahdenniementien katujen kohtaamispaikkoja ja pysäköintialuetta voidaan parantaa, niihin liittyvät muutokset tulee vahvistaa kaupunkisuunnitteluviraston tekemässä liikennesuunnitelmassa. Sen lisäksi katualueiden tulee siirtyä rakennusviraston hallintaan tienhoitokunnilta.

Alustavaan kustannusarvioon on laskettu viisi kohtaamispaikkaa asemakaavassa esitetyin mitoin, Kallvikinniementien loppuosan päällystys sekä asema-kaavassa esitetty kääntöpaikka ja parkkipaikka. Näiden rakennusosakustannukset ovat yhteensä 316 000 euroa ilman arvonlisäveroa. Rakennusosakustannuksiin ei ole laskettu suunnittelu- ja rakennuttamistehtävien kustannuksia.

5.2 Ulkoilureitit ja valaistus

Uusien ulkoilureittien rakentaminen toteutetaan maastoon sovittaen, puita kaatamatta, mahdollisimman kevyin rakentein. Kivituhkapintaisten polkujen leveys on enimmillään 1,5 m. Polkuja vahvistetaan märillä osuuksilla pitkospuilla tai maahan asennettavilla suurilla askelmakivillä. Kallahdenniemen maasto on varsin vaihtelevaa paikoin, joten on arvioitava hinnat jotenkin keskimääräisesti. Esimerkiksi kivikkoiseen ja kaltevaan paikkaan tehtävä polku voi tulla mak samaan lähes kymmenkertaisesti hiekkapohjaiseen ja tasaiseen paikkaan tehtävään polkuun.

Alueelle on suunniteltu uusia reittejä noin kolme kilometriä (laskennassa käytetty Tforest-ohjelman arvoa 2627 m). Kustannusarvio reiteille on rakennusosat ja työmaatehtävät sisältäen on 15,30€/m. Polkujen kokonaiskustannus on siis näin ollen 40 200 € (alv 0%)

Valaistus suunnitellaan yhteistyössä Helenin kanssa tarkemmin katusuunnitelman yhteydessä. Uutta valaistusta esitetään lisättäväksi Kallvikinniementielle pysäköintipaikalle asti sekä Rantapaadentielle. Valaistus suunnitellaan niin ettei se häiritse lepakoita.

Jos suunnitelma Rantapaadentien ottamisesta rakennusviraston hallintaan toteutuu, olisi tarkoituksenmukaista virkistysreitit mahdollistamiseksi tehdä pieniä hoitotoimenpiteitä Rantapaadentielle. Sen ei ole kuitenkaan tarkoitus palvella ajoneuvoliikennettä, ainoastaan kävely- ja pyöräilyliikennettä sekä huoltoajoa, joten päällystäminen ei ole tarpeen. Talviajan virkistyskäytön mahdollistamiseksi tilataan Rantapaadentien-Kallvikinniementien lenkille talvikunnossapito. Ensimmäisen vuoden hoito- ja kunnossapitotoimenpiteet ovat yhteensä 7100 euroa (alv 0%).

5.3 Kalusteet ja opastus

Alueen penkkien ja roska-astioiden kustannukset ovat noin 6500 euroa. Käymälän alustava kustannusarvio on 150 000 euroa. Opastesuunnitelman ja opasteviitoituksen kokonaisuudessaan toteuttaminen (Helsingin opastepilotin mukaiset suuret opasteet) tulisi maksamaan arvioltaan noin 100 000 euroa. Kevyempi versio tästä olisi noin 35 000 euroa. Kevyemmällä versiolla kalusteiden, opasteiden ja käymälän kokonaiskustannukset olisivat noin 191 500 euroa ilman arvonlisäveroa.

5.4 Metsien hoito

Hoito- ja kehittämissuunnitelmaan kuuluvalla alueella B- ja C-hoitoluokituksia vastaavia luontoalueita on kaikkiaan 51 hehtaaria. Tästä hoidetaan suunnitelmakaudella metsänhoitotoimin noin 22 hehtaaria. Luonnonhoidon toteutuskustannukset suunnitelman kymmenvuotiskaudella on laskettu Helsingin kaupungin vuoden 2008 keskimääräisillä luonnonhoidon yksikköhinnoilla. Metsäisten

alueiden hoitokustannukset ovat 3 668 euroa hehtaaria kohden. Yksikköhinta ei sisällä luonnonhoidon tukipalveluita. Kokonaiskustannus näin laskettuna on 81 000 euroa. Hinnat ovat ilman arvonlisäveroa.

5.5 Rantaniittyjen hoito

Kustannuksia kertyy puuston raivaamisesta. Niittyjen pinta-ala on laskettava, ennen kuin saadaan kustannusarvio. Toimenpide on jatkuva ja toistuva. Jos toimenpiteet tehdään 1-2 vuoden välein, vesat voi jättää maastoon. Jos toimenpiteet tehdään 3-5 vuoden välein, joudutaan keräämään ja kuljettamaan pois.

5.6 Haitallisten vieraslajien torjunta/Kurturuusun torjunta

Arvioidaan pinta-alojen mukaan. Kustannuksia on laskettava toistuville töille. Laaditaan hallintokuntien yhteistyönä toimenpideohjelma ja sille lasketaan myöhemmin kustannukset. Rakennusvirasto vastaa osasta kustannuksia.

5.7 Luonnonsuojelualueiden hoito

Kustannukset määräytyvät hoito- ja käyttösuunnitelmissa esitettyjen toimenpiteiden kautta. Suunnitelmia päivitetään lähivuosien aikana. Kustannuksia odotettavissa opasteiden uusimisista, kulun ohjauksesta mm. luontopolun peruskorjauksesta rantaniitylle ja kurturuusun torjunnasta.

5.8. Kokonaiskustannukset

Katualueet, polut	
Kohtaamispaikat	15600
Pysäköintialue	262 100
Kääntöpaikka	7400
Kallvikiniementien päällystys	31200
Talvikunnossapito + hoitotoimenpiteet	7100
Polut	40200
Yhteensä	363600
Suunnittelutehtävät	41400
Rakennuttaminen	94900
KATUALUEET JA POLUT YHTEENSÄ	499900
Kalusteet ja opastus	
Käymälä	150000
Opastusjärjestelmä	35000
Roska-astiat ja penkit	6500
KALUSTEET JA OPASTUS YHTEENSÄ	191500
METSIIEN HOITO	81000
KAIKKI	772400
(ALV 24%)	958000)

Koko suunnitelman arvonlisäveroton kustannusarvio on 772 400 euroa. Katu-alueiden osalta kustannusarvio tarkentuu liikennesuunnitelman valmistuttua. Katualueiden, polkujen ja roska-astioiden sekä penkkien kustannukset ovat saatu ja laskettu Fore-järjestelmällä.

Toimenpiteet

Pohjakartta © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 10/2011

	Katuhanke (P-paikka ja päällystys)		Koontipaste		Syväkeräyssäiliö
	Suunnitellut ulkoilureitit (1-3)		Alueopaste		Yleisö vessa
	Valaistuksen kehittäminen		Suunniteltu opastus		Penkki ja roska-astia

LÄHTEET

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 2002. Markku Heinonen. Itämeren boreaaliset rantaniityt Kallahdenniemen Natura-alueella ja sen lähiympäristössä.

Helsingin kaupungin ympäristökeskus. 2003. Kallahdenniemenharjun luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2003–2012.

Helsingin kaupunki, ympäristönsuojelulautakunta. Kallahdenniemen rantaniitty. Hoito- ja käyttösuunnitelma 2003 - 2012.

Kallahdenniemen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutukset. 2002. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy, Alleco Ky.

Kallahdenniemienniemien uimarantasuunnitelma 1998. Uimaranta-alue ja sen ympäristöä liikenne- ja pysäköintijärjestelyineen (Arkkitehtiryhmä A6 oy ja Arkkitehtitoimisto Jyrki Sinkkilä, 1998). Suunnitelman tilaajana LIV.

Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2002:5. 19.12.2002. Helsingin Yleiskaava 2002, ehdotus. Arviointi Helsingin Yleiskaava 2002:n vaikutuksista Natura-alueisiin.

Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2005:7. Kallahdenniemienniemi, osa 1: maisema- ja kulttuurihistoriallinen selvitys ja virkistysalueen yleissuunnitelma.

Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2005:8. Kallahdenniemienniemi, osa 2: rakennusperinnön arvot.

Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2010:5. Kallahdenniemi. Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen selostus.

Kuningattaren niemi Vuosaarella. Kehittämissuunnitelma. 31.10.2007. MA - arkkitehdit. Helsingin kaupungin kiinteistöviraston tilakeskus.

Luontotietojärjestelmä. Helsingin kaupungin ympäristökeskus.

Luontotietojärjestelmä, METSO- inventointi. Helsingin kaupungin ympäristökeskus.

METSO - Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma. Metsonpolku.fi

Helsingin kaupungin rakennusvirasto. 2000. Kallahdenniemen luonnonhoitosuunnitelma 2000 - 2009.

Ympäristö.fi. Suomen ympäristökeskuksen www-sivut.